

Мирјана Даниловска - Мина

ОД УМОТ ДО СРЦЕТО

Скопје, 2006

Мирјана Даниловска - Мина
ОД УМОТ ДО СРЦЕТО

Издавач:

Издание на авторот

Лектура:

Технички соработник:

Компјутерска обработка

ЕИН-СОФ

Тираж: 500 примероци

Печати: Југореклам - Скопје

Сите настани и ликови во романов
се апсолутно веродостојни.
Сменети се само имињата на некои ликови.

ПРЕДГОВОР

Многу знајни световни умови - философи, физичари, метафизичари, астрономи, психолози и други - трагале, талкале и од светот го барале одговорот за видливото и невидливото, почетокот и крајот, бесконечноста и вечноста. Се конфронтирале со безброј хипотези и ставови за тајната и смислата на постоењето. Многумина самобендисано тврделе дека го знаат **одговорот**, а други признавале дека се далеку од вистината за совршената креација, наречена живот.

Неука, но и мала сум да ѝ противречам или да полемизирам со нејзиното височество егзактната наука. Сепак, заклучив дека таа наука многу ретко покажала интерес за живиот опит на малиот и обичен човек - човекот во мене, околу мене. Не случајно го нареков „малиот човек“, зашто токму нему бедниот по дух, му е дарено блаженството на Создателот. Тој е Неговата највидлива манифестација, на Слово, Мудроста, Љубовта.

Но, каде е **внатрешниот човек**, кој е патот до него, која е силата за неговото Богоспознавање? Како да стасаме до големиот одговор тука, меѓу хаосот и заблудата на животот во светот?

Честопати се прашував дали талкајќи со затворени очи, слушајќи без да чујам, давајќи без да љубам ќе го откријам патот до моето вистинско име? Дали барајќи без да знам **кого**, правејќи идол од себе си, од она што ме научиле одамна кодираните животни страсти, ќе го откријам патот до моето вистинско име?

Големиот **Простодушен**, без предзнаења, со благодат и **жив опит** е најблиску до разумот на срцето, а оттаму до **изворот**, до вистинското име дарувано од Божјата премудрост.

Но, каде се случува тоа спасително патување?

Радувајте се и тргнете со љубов, **од умот до срцето**.

„Блажени се бедниџе њо дух, зашто нивно е царсџвоџо небесно“

Иса. 57,15.; Лука 6,20.

Марија мрзоволно ги отвори очите за да ја избрка дремката и по навика се прекрсти седнувајќи на работ од креветот. Веднаш потоа целото внимание го сврте внатре во себе си, ослушнувајќи го дишењето и чукањето на срцето. Дланките ѝ беа влажни од познатиот стар пријател - утринскиот немир и стравот од буђење. Таа веќе научи да живее со тој страв повеќе од една деценија. Сепак, за разлика од порано, тој ден се чувствуваше со поголема енергија и оптимизам. Се погледна незадоволно во огледалото... Беше во петтата деценија, а лузните од животот, сепак, ја беа поштедиле. Белото заоблено лице сè уште имаше свежина, а светлите очи останаа украс од младоста. Погледот оддаваше детски сјај секогаш кога не го сокриваше детето во себе си. Костенливата коса со огнен сјај го оживуваше белиот тен, паѓајќи преку рамениците, прекривајќи ги, при тоа, почетните недостатоци на зрелото доба. Инаку, во младоста важеше за атрактивна и убава жена.

Таа конечно стана од креветот, широко ја отвори стаклената врата што ја откри распосланата убавина на нејзината градина. Во тоа парче рај си го најдоа својот дом, таа и нејзиниот сопруг.

Нивниот темперамент и начин на размислување беа во хармонија со тивкото спокојство тука во куќичката, сместена во лулката од околните ридови. Токму оваа глетка ја отсликуваше Божјата креација на раскошната убавина на природата.

Порано, додека живееше во градот, Марија речиси воопшто не го перцепираше амбиентот околу себе, ништо не ѝ значеа малите засадени површини со цвеќе околу станбените блокови, зашто постојано денот брзаше од настан до настан, од место до место.

Но, тука во градината таа беше како мало дете, воодушевена од секојдневните нови сознанија: растот на трендафилите уште за еден прст, зелената жива ограда која што свечено го облекуваше белиот ѕид, младата тажна врба која што за неколку месеци од мало и крвко растреперено стебленце, се возвиши нагоре, китејќи се со својата убавина, истовремено, горделиво пресвиткувајќи се кон земјата. Тука, на дофат на раката, се случуваше пожарот на небото што го најавуваше изгрејсонцето и будењето на денот.

Зеленилото и боите на денот ѝ ги одморија очите, па прво на што се потсети беше нивниот стар пријател, доктор Стефан и на неговата посета пред неколку месеци.

Тој беше специфичен човек, со среден раст, невообичаено крупни очи кои се криеја под испакнатото чело и кои стануваа уште повпечатливи поради јаката диоптрија на очилата. Скоро се-

когаш беше таинствено сериозен, без насмевка, а кај луѓето влеваше чувство на стравопочит. Во текот на последните две децении направи кариера во многу европски земји, во областа на микро-резонантната медицина (алтернативен правец во медицината) и се стекна со титула професор по алтернативна медицина при Обединетите нации.

Тој е исклучителна личност со неверојатни знаења не само од алтернативната медицина, туку и од областа на официјалната, со сите нејзини содржини.

Докторот Стефан при еден наш дамнешен разговор се понуди да ги измери, но и да го почувствува амбиентот и енергијата наоколу. Неколку минути молкум чекореше нагоре - надолу, потоа нешто промрморе повеќе како за себе си и ги подготви инструментите за радиестезиска дијагностика. Значајно нè погледна и конечно проговори:

- Ова е парче од рајот со чудна, хармонизирана енергија.

- Навистина? - запраша Марија со олеснување.

- Добри луѓе живеат тука, па можеби тука лежи зајакот - изговори во полушега, за прв пат насмевнувајќи се.

- Геопатогени зрачења немате, а електричното поле е рамно на нула. Денес во еден стан во центарот на градот измерив осумстотини проценти посилно поле. Тоа е жива болест! За жал, луѓе-

то многу малку знаат за ваквите ризици по нивното здравје - констатира докторот.

* * *

Враќајќи ги мислите наназад, Марија тивко му заблагодари на Бога за дарот на ова ново искуство. Беше време за молитва што таа редовно ја практикуваше во текот на денот, особено пред секоја нова работа. Одајчето што го претвори во мала црквичка, гледаше кон источниот рид во кој што тихуваше манастирот „Св. Сѝас“. Од полиците на сидот зрачеа ликовите на Спасителот, Исус Христос, другите светци, некои осветени тука, а некои во Светата земја. Тука беше и парчето бела ткаенина со која Марија низ солзи го допираше гробот на нашиот Спасител, пештерата каде што се родил, местото на распнувањето, подножјето на Крстот, местото на помазувањето и др. Тоа парче за неа веќе не беше ткаенина, туку реликвија што ја чуваше повеќе од сите земни богатства. Десно на полицата беа положени неколку мали садови наполнети со вода од реката Јордан, а до нив кутија исполнета со прав од Светата земја. Тука беше и крстот од бронза, стар два века, парче од гробот на Исус Христос. Дали случајно или не, нив ѝ ги испрати универзитетски професор од Скопје, човек со раскошен интелект, со исклучително длабока мисла и знаење.

Многу често се прашуваше зошто токму до нејзиниот дом стасаа тие светии, но одговор немаше.

И сега стоеше простум, со наведната глава, се прашуваше по којзнае кој пат дали во мир и со радост ја прави утринската молитва. Искуството назад низ годините ја научи да ги препознава состојбите на срцето и квалитетот на молитвениот збор. Понекогаш тоа го правеше брзо, по навика, добро извежбано, како и секоја друга обврска. Редовно по таквата молитва чувствувахе вина. Друг пат, пак, молитвата траеше подолго и со внимание беше изговарана, но сепак, не со толку големо внимание, штом успевахе да се запраша себе си:

- Искрено ли се молам или умот ми шета? - ќе почнам повторно.

Се сеќаваше и на такви денови кога затрчано влегуваше во малото одајче, затворајќи ја вратата зад себе, клекнуваше на коленици и го пиеше дадениот дар за вистинска молитва со солзи што ја миеја душата. По нив беше доволно да се молчи, со утеха во срцето.

Така беше и тоа утро. Душата бараше молитва. Веќе при помислата на Неговото име во истиот миг таа почувствува копнеж, страдање, љубов, недостојност, милост, страв... и сето тоа истовремено се случуваше во срцето, а потоа како зрак се разлеваше нагоре, престорнувајќи се во солзи - толку поинакви, непознати, без најава, без кон-

кретна причина. Тие со сладост го бараа Исусовото име - и повторно произлегуваа од Него.

Во таа состојба, сосема неочекувано, збунувачки и за неа самата, го препозна гласот на изгубениот, дивиот и осамениот човек сокриен под правот на минатото. Тој премногу долго офкаше во очекување да ги скине прангите на сопствената вина што сакаше да ја згази, да ја здроби, офкаше како да се наоѓа пред смртниот оган на конечното издишување. Марија конечно ја донесе **големата одлука**, не знаејќи, сепак, дали е тоа само нејзина одлука.

- Ќе говорам, ќе го споделам без страв моето искуство за сите ужаси и страдања низа кои поминав во времето кога без принуда (не)битисував во состојбата на **(п)адот**. Ќе го споделам и со оние кои ќе одмавнат со рака, со оние кои ќе ми се потсмеваат, со неодлучните, со штотуку прогледаните, со оние кои се живи икони во светот и со жив опит сведочат тука, околу нас за борбата на паднатиот човек.

Таа се изненади кога ги слушна сопствените зборови од **одлуката**, што ги изговори речиси гласно! Ги бакна Исусовите нозе и ја затвори вратата од нејзината мала, „домашна црквичка“. Веднаш потоа се зафати со работа. Ги известиле најблиските пријатели дека во наредниот период ќе има помалку време за дружење со нив, не заборавајќи да им ја објасни причината за **големата одлука**.

Се упати кон библиотеката, од која што сиркаше духовна литература од различен вид. Брзо ја пронајде големата тетратка, што не беше отворена одамна. Таа претставуваше еден вид дневник во кој беа сочувани настаните, состојбите на душата, луѓето што ја опкружувале во периодот на **падот**, но и по него. Многупати, порано, таа размислуваше да ги уништи тие сеќавања кои ѝ предизвикуваа немир и чувство на презир кон самата себе. Сепак, ја отфрлаше намерата, сфаќајќи дека е неправедно да избрише нешто што беше дел од неа, нејзин избор, нејзин **пад**. Размислуваше, дека можеби без талкањата во круг низ слепите лавиринти на заблудата, веројатно никогаш не ќе се обидеше да ја тргне завесата, зад која се крие светлината на буђењето.

Знаеше дека нема да биде лесно да се преживеат уште еднаш тие настани, да се поминат ужасните Сцили и Харидби во морето на искушенијата, во деновите на духовното умирање, во **(п)адот**. Но, беше сигурна дека ќе биде докрај искрено разголена и тогаш речиси е невозможно да не биде полезно да не допре до срцето, ако не повеќе, барем на уште еден слеп патник што ги чита овие редови. Мораше да биде искрена по секоја цена, дури и на сопствена штета, ризикувајќи да ја изгуби духовната рамнотежа, доближувајќи се до **силите на (п)адот**.

Марија ги отвори со олеснување првите страници од дневникот, токму на местото каде што

беа запишани настаните и нејзината состојба на духот, непосредно пред падот. Без размислување и буквално без никаква измена, одлучно го пренесе текстот на првите страници од својата исповед.

ПАДОТ

1.

Светлата на рефлекторите, цагорот во студијата, суетните дотерувања, двецениското појавување пред камерите постепено, но сигурно почна да ме притиска, душата го пројави својот револт, телото се измори до чувство на бесмисленост... Идентификација без вистинска содржина, препознавање по улиците, за себе претстава како за идол без покрите, озборувања, опкружување со квазиинтелектуалци, со самобендисани умови украсени со пердуви од слама, самодокажување, (не)битисување... Сето тоа кулминираше со немоќ и одбивање да се биде јавна личност. Одлуката е донесена, проследена со вртење на главите, неодобрување. Некаде има и злонамерност заради откажувањето од професијата, која за многумина живот значи. Но, одлуката беше дефинитивна со прашањето: „Од кого беше упатена внатрешната порака?“ Одговорот не го добив.

* * *

Уживав во размислувањето да се биде секојдневна мала жена, далеку од лажниот сјај, далеку од разбеснетата толпа, собирањата на чашка виски исполнети со празни, бесцелни брборенења. Најсреќна, сепак, бев во мојата соба, каде што можев опуштено да мечтаам, не можејќи до крај да ја објаснам состојбата што ме снајде. Бев во потрага по зборот мир и спокојство. Само така би се чувствуваала во своја кожа. Во мојата душа не постоеше страв, туку нејасна цел кон која што се стремев, без моја волја.

Во тие услови ја започнав потрагата, патувањето до **вистината**, чепкајќи по првите рафтови со необична литература која предизвикува љубопитство. Бев воодушевена од секое ново сознание, за космосот, за љубовта, за животот по смртта, за индиските Веди, вакви и онакви и којзнае какви не сознанија, а секое наредно личеше на Вистината. Но, веројатно, од некаде мораше да се започне. Требаше да се направат првите чекови на детето, кое подоцна ќе порасне, иако долго време и покрај сите тие уки и науки, душата беше празна со нејасно, неосвестено очекување на **големиот одговор**.

Ете, така некако, на прв поглед безопасно, започна моето долго патување до состојбата на **падот**.

Преку ноќ бев обземена од некоја чудна возбуда и љубопитност за некои нови, таинствени гранични димензии на човековата природа. Сега знам дека во тој миг јас свесно и со сопствена волја, не знаејќи што правам, се согласив да се нурнам во тие необични и мрачни предели. Верував дека само одредени луѓе се одбрани да ги вкусат тие моќи и тие нови и безгранични искуства. Не ќе поминев низ тие несекојдневни состојби на умот кои ја пустошат душата, ако во тоа време не верував дека се награда од небото. Не умеев да видам дека линијата што ја дели заблудата од вистината, мракот од светлината, оваа од онаа страна е тенка и невидлива. Неа заведениот ум може да ја премине за миг, а лажната вистина да донесе лажен мир, лажна претстава за себе и околината, буквално да ти ги затвори очите.

Но, да продолжам за периодот од тие десетина дни, кога од **некого** ми беа дадени моќи што требаше да ме поттикнат, но истовремено и да ме повлечат во **(п)адот**.

2.

Еуфорично, во некакво исчекување, удобно сместена во фотелјата уживав во книгата пред мене „Реинкарнација и надживување на душата“ од Жером Пјетри (Jerome Pietri). Се наоѓав во мојот дом, мало станче во една градска населба во Скопје. Потрагата по нови вистини започна и на секаде околу мене, на подот, на дрвениот шанк, секаде стоеше по некоја заборавена книга со ваква или слична содржина.

Одненадеж, од читањето вниманието ми го одвлече рескиот звук на телефонот. И ништо необично немаше во тоа што телефонот звони, што некој ме бара, но **новото** чувство беше следното. Во дел од секундата, на некој начин знаев или добив информација, кој всушност ме бара. Во пределот на вратот се случи необично, благо треперење или придвижување на непозната енергија. Почувствував енергетски вртлог кој одеше нагоре до темето и се артикулираше во необична свесност за тоа кој е на другата страна на телефонската линија. Брзо станав, љубопитно дотрчав до телефонот за поскоро да го проверам новото чувство. Не почевав да чујам кој е, туку веднаш изговорив:

- Да, Весна и денес ли сакаш да ме посетиш?

Од другата страна настана молк! Весна се збунува, па и требаа неколку секунди да се прибере, за да одговори по малку изненадено.

- Чекај Марија, па како знаеше дека сум јас...
- изненадено рече.

- Навистина веќе сум спремна да тргнам кај тебе...ова е многу чудно, мора да е во прашање телепатија! Но, доаѓам, ќе разговараме кога ќе се видиме.

Ја спуштив слушалката со благ немир, истовремено со зголемена љубопитност и самозадоволство. Се подготвив да бидам спремна и да го проверам тој феномен во наредниот период.

Само по дваесетина минути телефонот повторно звонеше. Овој пат знаев дека во прашање е маж, дека се јавува од работа, но не знаев кој е тој. Ја подигнав слушалката и го чув гласот на организаторот од телевизија, кој се јави за еден професионален ангажман. Бев сè повеќе заинтересирана и скоро „навлечена“ од некоја нејасна потреба да експериментирам и понатаму, со толкава сериозност, како небаре да се работи за некакво научно откритие.

Значи, така некако го започнав процесот на самодукација. Во понатамошните експерименти со телефонските јавувања и други настани, не оставав сè на спонтаната реакција. Нешто ми кажуваше каков да биде следниот чекор. Кога се подготвуваше нешто да „видам“, најпрво ги затворав очите и накратко влетував во непознат предел во

главата. Тогаш очите, без да сакам, почнуваа ритмички и брзо да се движат налево - надесно, но исто така, трепките трепереа како крилца од пеперутка. Во истиот тој миг во пределот на гркланот, како зрак пролетуваше првата асоцијација, што на тој начин добиена, беше апсолутно точна. Кога го освестувам тој енергетски процес, мислам дека на некој начин го крадев еднадвор до разумот, кој што, пак, ја артикулираше асоцијацијата во т.н. слика и во збор. Очигледно, тешко ми оди објаснувањето за она што навистина тешко се објаснува со зборови.

* * *

Весна штотуку пристигна кај мене, живо заинтересирана што ми се случува во последно време. Таа беше жена со среден раст и тежина, костенлива коса, со жив љубопитен поглед, потсетуваше на срна. Веќе беше во четвртата деценија од својот живот, темпераментна, лојална и едноставна. Со неа се чувствував како со себе си самата и затоа ми беше лесна за комуницирање, ја чувствував како род.

- Кажи што ќе правиш сега со ова што ти се случува? - праша, сркнувајќи од кафето и вдишувајќи значајно длабок чад од цигарата.

- Навистина не знам, но барам рационално објаснување. Ти барем знаеш дека и кога бев

помлада чувствував нешто слично, но сепак, не на овој начин - одговорив.

- Марија, дали ти алудираш на оностраното, на некој парапсихолошки феномен? - ме прекина Весна.

- Многу е можно. Сум читала дека сите ние, луѓето, сме енергетски во симбиоза со колективното несвесно, па можно е преку некои такви енергетски канали да се проицира мисла, намера, чувство од нечија потсвест или свест. Што мислиш за ова? - ја прашав samozадоволно, како да сум открила којзнае каква универзална мудрост.

- Добро, Марија, но што мислиш за категоријата *минајќо*? Како оттаму доаѓа информацијата, ако тоа е веќе завршена ситуација?

- Па, знаеш, Весна, во општата универзална космичка библиотека, од каде што црпиме информации, втиснати се сите искуства, мудрости, настани; минати, сегашни и идни, во едно. Значи, димензијата време тука не важи. Таа е наша перцепција со сетилата на ова наше материјално тело. Според тие закони сè се случува сега - завршив, влегувајќи во „филм“, небаре треба да се кандидирам за Нобелова награда, бидејќи ги надградувам базичните, познати теории за енергијата и оностраното. Но, најмалку беше време за шегување. Од оваа временска инстанца не ме одбегнува горчината и необичниот презир кон силите на кои им се предавав во тоа време. Ја опла-

кувам таа Марија, тогаш, а кога би постоела временска машина што од 2006 би ме вратила во таа 1988, во тој ден, на тој разговор, во тие толку одлучувачки моменти, би ја прегрнала и би ѝ рекла:

„Застани, не оди понатаму, ниту еден чекор напред! Не си свесна во што влегуваш, кому се предаваш и што допрва ќе те снајде во состојбата на **падот**.”

И сега, додека трае оваа реминисценција, повторно доживувам психофизички тегоби. Токму и заради тоа во изминативе десетина години како од змија се чувам од овие сеќавања. Но, да ви бидам барем малку од полза предизвикот ми даде сила, покрај сите ризици, да се соочам со минатото.

Да продолжам со објаснувањето, ако е воопшто можно со човечки зборови да се пренесат тие ужасни состојби на умот и душата, кога, веројатно, дружев со поднебесните сили. Тие безмилосно и секојдневно ме влечеа во нови и нови искуства, со нови содржини, кои ме мелеа во круг.

3.

Од последниот разговор со Весна поминаа неколку месеци. Во тој период се случила многу настани, во кои, иако со невидлив отпор, сепак, одев напред. Многумина разбраа за мојата т.н. дарба за **ретрокогниција** – гледање во минатото и **прекогниција** - гледање во иднината и беа еуфорично заинтересирани да ме запознаат, да разговараат со мене за своите проблеми. Започнав да контактирам со моите подалечни познаници, потоа со познаниците на нивните познаници, па така, веќе надалеку се прочу за некоја Марија, која е натпросечно надарена да им помага на луѓето. Дури и некои медиуми беа заинтересирани да имаат контакт со мене. Сега ќе спомнам само за едно интервју, заради насловот што спонтано им го сугерирав, „*Божја или сајтанска работа*“. Се прашував: „Од каде таа противречност за потеклото на „дарот“ и под кое влијание сум сега?“ Веќе во тие денови почувствував блага борба во моето срце и чувство на вина дека некому грешам, но, недоволно освестено. Одев понатаму. . .

Сакајќи да го верификувам својот т.н. талент, отпатував во Белград, на Воено медицинската академија кај професорот д-р Станковиќ, кој, покрај психијатриската дејност, се занимаваше и со

парапсихологија. Човекот со љубопитност ме прими и ми објасни како ќе изгледа парапсихолошката проценка.

Просторијата во која што седев личеше на мало студио, со неопходната изолација наоколу. Меѓу мене и екипата од тројца луѓе и професорот беше поставен стаклен параван. Подоцна, пред мене, на масата поставија неколку карти со исцртани геометриски форми превртени наопаку. Беше оставено на мене, како и на кој начин, со допир или не, со отворени или затворени очи, да ги погодам геометриските форми.

Потоа следеше вториот круг. Ми беа дадени десетина фотографии на луѓе чиј што идентитет, нормално, не го знаев. Се бараше од мене спонтано да говорам за нивното здравје и други аспекти од нивниот живот. Морам да признаам дека добро се измачив.

Најпосле, следеше последната проверка. Поставија телефон пред мене на кој требаше да се јават десетина луѓе. Требаше да ги идентификувам, опишам и да зборувам за детали од нивниот живот и здравствена состојба. Но, тука постоеше смислена замка, што требаше да внесе евентуална забуна кај мене. Всушност, луѓето од фотографиите беа истите оние со кои потоа разговарав на телефонот. И да не должам многу - резултатот гласеше: **натпросечно интуитивна личност со изразени елементи на телепатија.**

Летајќи назад кон Скопје, имав време, по кој знае кој пат, вознемирено да се прашувам:

„Што ми требаше сево ова, кој ме раководи во овој период од животот?“

4.

Се разбудив доцна претпладне. Веќе беше јануари 1990 година. Бучавата на автомобилите, цагорот и силната музика во кафулињата спроти зградата беа неподносливи, а јас станав од креветот со чувство на тежина и исцрпеност. На масичката во дневната соба беше отворената тетратка со имињата на луѓето, кои вчера ме посетија. Под нив, моите забелешки за одредени нивни проблеми и распоред на оние кои требаше да дојдат тој ден.

Веќе една година во мојот дом организирано доаѓаа луѓе со закажан термин, како да доаѓаат во некоја психолошка ординација. Сите беа од различни професии - електричари, професори, доктори, судии, бравари, возачи, домаќинки, вљубени двојки итн. За тој ден беа предвидени три жени, меѓу кои и Снежана. Имаше дваесет и пет години, и како некој зависник, инсистираше да доаѓа секоја недела, по можност барем еднаш.

- Марија, едвај дочекав да те видам - задишано изговори, бакнувајќи ме на влезната врата. - Верувај ми, сè се случи така како што ти ми рече претходниот пат...од почеток до крај!

- Навистина? - промрморев мрзеливо, навикната на такви изјави.

- Да, да, Иван ми се врати во саботата вечер, токму како што ти ми рече, долго се извинуваше за грешката што ја направи со Маја. Се оправдуваше дека Маја била пријателка на келнерката од ноќниот клуб „Златна роза“ и токму како ти што ми кажа, буквално му се наметнала сама, откако Иван испил повеќе од три вотки. Тој ме молеше, плачеше, ми вети дека тоа нема повеќе да се повтори. Си споделивме нежности и јас му простив. Сè онака како што ти предвиде. Но, те молам, Марија, види што понатаму, да му верувам ли?

Гледајќи пред себе си, лесно и извезбано, се исклучив за сите надворешни дразби, го почувствував оној благ порив некаде над градите, кај вратот, па сè до главата и говорев спонтано, без рационализација и логика. Едноставно следев некаков **внатрешен диктат**, чие што потекло и понатаму беше непознато, но функционираше беспрекорно точно.

- Тој сè уште те љуби, Снежана, но тоа чувство не му е доволно освестено. За вистински однос се потребни двајца, нели, па дај му прилика да го осознае тоа - и продолжив:

- Д...Д..., Даниела, во негова близина е... близу пазар..., да, тука некаде живее... бел тен, висока... сестра..., да, таа има сестра. Осмиот ден од денес - средба. Тие се насмеани... Тони и Даниела, по долги години - нивна средба!

Додека ова го зборував, очите ми трепереа како крилцата од пеперутка, погледнав во неа и што да видам, таа беше вкочанета, бледа и рас-плакана.

- Марија, што зборуваш, зарем пак!? Точно е тоа, ми раскажувал порано за Даница, не Даниела, Даница ѝ е името. Но не ми кажа ништо повеќе, освен дека биле пријатели од студентските денови... Што да правам, зарем пак ќе се борам за него? - прошепоти изнемоштено.

- Смири се, Снежана, најмногу десетина дена од денес ќе имаш некакви сознанија за оваа ситуација. Дури мислам дека ќе видиш и со сопствените очи... некаде во кафулињата во Лептокарија.

Прегрнувајќи ја, се поделивме. Го отворив прозорецот, ми требаше воздух. Се чувствував исцрпено, како да ми беше испиен дел од мојата енергија. Не ме напушташе и сè уште неосвестеното чувство на вина: „Интервенираш во судбината на другите. Со кое право и во чие име го правиш тоа?"

Но, на вратата веќе засвони следниот посетител. Тоа беа госпоѓата Ана и нејзиниот сопруг. Таа се втурна низ влезната врата, па плачејќи шеташе нагоре-надолу во очај. Сопругот беше очигледно сериозен и срамежлив човек, па цело време се обидуваше тивко да ја смирува. Таа го оттурна со лактот од себе и хистерично вресна:

- Керката, Марија... девојчето ми го нема веќе трет ден. Сега доаѓаме од црква. Се молев на

Бога да ми го покаже патот, да ми помогне. Помагај, сестро моја, од Бога си пратена... помагај, те молам - во краен очај молеше госпоѓа Ана, гледајќи ме како единствен и последен спас.

При нејзиното спомнување на Божјото име ме преплави страв и нејасно чувство на вина, некое неосвестено сознание дека многу греша кога верува дека Господ ја пратил кај мене.

- Смирете се, не плачете веќе, не испраќајте лоши информации и не ја предизвикувајте несреќата. Та вие, барем, како врвен интернист, умее-те да ги контролирате емоциите - се обидов да ја успокојам.

По неколку секунди молчење си го чув сопствениот глас:

- Ќе ја најдете... ќе ја најдете... убаво ѝ е, но малку е збркана... не е исплашена. Зелено... дрва... до планина во источниот дел на Македонија, на двесте метри од патот лево. Претходно има табла со натпис, триесет до четириесет километри до населено место.

Кога повторно ја погледнав, очите на Ана светеа од радост, таа силно го прегрна сопругот, а потоа и мене околу вратот што се капеше во пот.

* * *

Испив чаша студен сок. Погледнав во големото огледало спроти мене и со прекор се запрашав:

- Ако грешиш? А, што ако им даде лажна надеж и насока? Ќе ја понесеш ли одговорноста за тоа? Во чија служба си, Марија?

Повторно телефонот засвони со вознемирувачки тон. Од другата страна се слушаше еуфоричен, пискав женски глас.

- Марија, ти благодарам, го пронајдовме изгубениот автомобил. Се сеќаваш на мене, нели? Бев кај тебе пред пет дена.

- И тогаш што сум ви рекла? Кажете, не се сеќавам добро.

- Марија, ти ми рече дека во интервалот меѓу девет и тринаесет часот наредниот ден, на паркингот пред некоја банка ќе си го најдеме автомобилот. Неверојатно, така и се случи. Токму на паркинг просторот на Комерцијална банка го пронајдовме. Колку сме среќни и благодарни.

- Убаво, се радувам за вас - реков и ја спуштив слушалката.

Подоцна се потсетив на случката со автомобилот. Штотуку го купиле кога една вечер околу полноќ некој им го украде од паркингот во скопската населба Лептокарија.

Барајќи си оправдување за ова што го правам, се прашував: Каде е тука гревот? Зошто на црквата ѝ е потребен тој фанатизам и таа нефлексибилност дека ваквите способности се демонски, дека не се дар од Небото? Та, нели да го успокоиш и утешиш ближниот свој е основна порака во Евангелијата!?

5.

Во тоа време, не го знаев она што сега го знам. **Подоцна ми се откри Вистината различна од тогашната логика, Вистината за слободната волја како божествен дар и во Негово име, произлезена од Него, тогаш кога ние самите ќе се отвориме за Него со Љубов.**

Тогаш, со спасителна молитва бараме и бараме, ако добиеме, благодариме, ако не добиеме, пак благодариме. Зашто, сигурно Тој ќе ни го даде само она што е од полза за нашето тело и душа. Тоа значи доброволно откажување од **стариот** човек и откривање на **внатрешниот**, со сите негови Богочовечки својства. Таквите разбудени луѓе дефинитивно знаат каде да побараат, за да го добијат вистинскиот одговор.

Оние другите, пак, наивните кои спасот го бараат кај видовити луѓе, треба да знаат дека дури и оние најнадарените не се во состојба да гледаат јасно, во секој миг, кога ќе посакаат. Многумина од нив се измамници кои вешто лажат, измислуваат и манипулираат. Понекогаш случајно нешто и ќе погодат, нешто што ќе прочитаат од изразот на луѓето. На крајот, успеваат да создадат имиџ и да направат пари.

Другите, пак, со помош на **поднебесните сили**, добиваат по некоја информација од извор што ниту самите не го познаваат, но многу љубат да истакнат дека тоа е Божји дар и гласот Негов. Не сакам ниту да помислам колкава штета си навлекуваат врз себе и какви последици по нив и нивните поколенија, ако искрено не се покајат, по дадената изјава дека е тоа Божји дар. Третата Божја заповед е јасна: **„Не го изговарај најразно имеѝо на Госѝода, ѝвојоѝ Бог“**. Но, таа информација што ја добиваат тие луѓе, што ја добивав и јас, понекогаш е појасна, понекогаш нејасна, но секогаш, запомнете, **секогаш**, само за минатото и поблиската иднина. Изворот од кој се црпат сознанијата е од несовршените сили, а бидејќи се несовршени, тие луѓе делуваат ограничено. Повеќе знаат за минатото на човекот и донекаде за иднината. Кога велам донекаде, мислам на иднината гледана од аспект на нашето поимање на времето и просторот.

Сите други муабети подоцна, претставуваат само полуинформации, импровизации, подредување на вашата слободна волја на волјата на видовитиот, онака како што разумот ќе му каже. Но, бидејќи тој веќе е „голем авторитет“, наивниот слушач прифаќа сè, од почетокот до крајот. Човекот што гледа, под тие силни енергетски влијанија (преку кои се добиваат информациите) може да го прави тоа кратко време. Невозможно е тој интензитет да се издржи подолго време, а

да не дојде до сериозни последици по здравјето. Целта на тие енергии на лошите духови е да ве фасцинираат, да ве убедат дека секој проблем има решение само за неколку минути. Затоа тие, лошите духови, ќе повлијаат да се исполнат изговорените зборови на „надарениот“, не само на краток рок, туку неретко и подолгорочно. Како поинаку би ве држеле под контрола, како поинаку би ве оттргнале од тешкиот пат на христијанското живеење, од Христа и сите Негови дарови.

Видовитиот човек ќе ви изгледа како најголем добротвор, жив светец, Божји пратеник, човек со ангелско лице и добри намери. А како поинаку би биле прелажани и држени во зависност?

Понекогаш, **лукавиот**, уште повеќе, ќе му вметне во устата на видовитиот со таква прецизност одредена информација - време, час, место на настанот - што вие ќе останете без здив. Тоа и јас го правев безброј пати. А како поинаку вие би се враќале повторно кај истиот „спасител“. Постепено, тој ќе ви стане идол, за него ќе прераскажувате, ќе му се восхитувате, ако треба, ќе се борите со сите негови неистомисленици. Па така, не знаејќи што правите, ќе се претворите во дел од една слепа армија, со слеп водач, со кого заедно, кога и да е, сигурно ќе пропаднете во бездната на богоотпадниците.

Ќе ви откријам и некои други замки. Некои од нив „добрите дела“ ќе ги прават бесплатно, сериозно убедени, повторно од лошиот дух, дека се

меси, избраници од Бога (само кој Бог?), а тоа е за нив позначајно од парите. Вие, пак, наивните ќе заклучите: „Не зема пари, па тоа е Божји човек!"

Каков полн погодок! Заведен „месијата", заведени и вие. Со еден удар - две муви. И двете задоволни и убедени дека умираат за Вистината!

Каков грев е, пак, баењето, правењето магии и гледањето пред икони, за да се заведат и верниците ако може!? Аман, ве молам, не правете го барем тоа! Премногу е опасно за вашата душа. Оставете ги, барем, иконите на мира, за она што им е единствената намена: вистинска молитва кон Бога и ништо повеќе. Така, подалеку од иконите, продолжете си ја вашата мисија, ако е тоа ваш дефинитивен избор. Постои една позната изрека: *„Не слушајте гаџалец, слушајте њаџалец"*. Јас, пак, како една од вас, ќе додадам: *„Слушајте ем гаџалец, ем њаџалец"*!

Ако не им верувате на Светото Писмо, на мудрите совети на светите отци, имате причина да ми поверувате мене, за жал, на која како на идол ѝ верувавте, која директно ја почувствува моќта на **лукавиот**. Ги научив механизмите по кои тој функционира и господари со мене, па ме претвори во возгордеана, тврдоглава, слепа, во **падот**. Неговата моќ е застрашувачка, а последиците се долготрајни. Никогаш нема да сфатите што ви зборувам, додека и вие заведените и вие што заведувате не му го свртите грбот на „све-

рот" во вас и не тргнете напред со крстот во рацете. Успеав, со **исповед, покајание, пост, молитва**. Ќе успеете и вие!

6.

Сега би се вратила назад, за да ви дообјаснам за случувањата во семејството Димовски.

Тие немале знаења за тоа дека можеби со молитва би го добиле одговорот дали треба да го пронајдат автомобилот или не, туку потрчале кај својот идол Марија, за таа да ги упати, па така веројатно и самите превзеле дел од одговорноста за подоцнежните последици во нивниот живот.

Уште еднаш ќе повторам дека видовитиот човек може полесно да се шета во минатото, малку во иднината, а многу видувања за подалечната иднина се повеќе само рационално изговорени мисли, а нивната материјализација се реализира со помош на „оние“ сили.

Истото важи и за оние кои прават т.н. бели, црни и какви уште не, магии. И тие дејствуваат на краток рок.

Само по неполна година од последната средба со семејството Димовски, случајно на улица ме сретна наш заеднички пријател. По кус разговор, со малку прекор во очите, ми кажа нешто што ме погоди како гром!

- Знаеш ли што е најважно, Марија? Се случи голема трагедија! Синот на Димовски заедно со свршеницата патувале за Охрид и доживеале су-

дир со тежок камион. Свршеницата му била во кома и не знам што се случи со неа, но момчето починало на самото место.

- Кога се случило тоа? - запрашав со стегнато грло.

- Знаеш кога? Само по четири дена откако го пронајдоа автомобилот! Го пронајдоа со твоја помош, но си го изгубија чедото во истиот тој автомобил! - проговори значајно и како за себе, промрморе:

- Можеби Господ сакал да не го пронајдат, за да си останат живи и здрави!? Што мислиш, Марија, а? - значајно изговори и без поздрав замина.

Со испомешани чувства тргнав кон дома, уште повеќе убедена дека подалечната иднина не секогаш може јасно да се знае. Се чувствував како учесник во заговор, а чувството на вина ме растргнуваше, ме опоменуваше.

Дали барем малку повеќе ви е јасно или треба уште примери да ви откривам?

Но, ќе го сторам тоа подоцна.

Претходно ќе ве запознаам со едно друго искуство интересно за вас, а моето сознание е дека, кога човек еднаш ќе се предаде во тие гранични димензии, треба да очекува дека ќе доживува сè нови и нови чудни и опасни појави.

* * *

Имав напорен ден исполнет со семејни обврски и со посетата на тројца клиенти, кои многу ме „истрошија“. Се релаксирав со топол туш и се обидов умот да го доведам во состојба да не мисли на ништо особено. Во тоа ми помогна и книгата-бестселер на Хозе Силва „Контрола на умо̄и“, која пред некој ден ја дочитав, па се обидов да ја практикувам. Најпрвин го опуштив физичкото тело и бидувајќи свесна за тој процес, знаев дека сум навлезена во т.н. алфа состојба (состојба на алфа мозочни бранови) или состојба на дремка. Потоа почнав со визуелизација. Се гледав себе си свежа, ведра и успешна. Понатамошните фази ги одложив за времето пред спиење, кога човекот природно е дремлив, т.е., се наоѓа во алфа состојба.

Во тоа време не знаев дека и ова е нова замка на „лукавиот“. Сакајќи да привлече што повеќе жртви, сите негови манифестации во почетокот делуваат наивно и безопасно. Инаку, кој би започнал нешто што предизвикува ужас? И првото земање на хероин предизвикува пријатно чувство и блага еуфорија, а првата успешна кражба стимулира за нова.

И за медитацијата се оправдуваме дека во неа ќе навлеземе толку колку да го релаксираме стресот. Но постепено, не сме ни свесни како

навлегуваме сè подлабоко и подлабоко, стануваме зависници со илузија за моќ! Па си велíme, на пример, зошто да не го визуелизирам мојот шеф како заради болест ја напушта положбата, а јас седнувам во неговата фотелја. Или на пример, зошто на ваков начин да не ја тргнам од пред очи омразената свекрва или да направам оженет човек да биде мој итн., итн. Ова се, всушност, примери за целите на лошите духови или демоните, ако повеќе сакате!

На овој принцип функционираат и сите кои се занимаваат со **магија**. Но, за жал, и оние кои ги прават таквите магии и оние кои им се муштери, без исклучок, стануваат заробеници на злото, а со амајлиите што ги носат дома, знаете ли што прават? **Си го внесуваат демонот во својот дом!** Тие не се свесни дека, подоцна, мора да дојде до израмнување на сметките, заради потребата од обезбедување енергетска хармонија во Универзумот, така што нивниот пад е страотен, а неретко завршуваат со тешки болести или лудило! Каква врска овие штетни појави имаат со Бога? Повеќе од сигурно е дека вистинскиот верник, ни на сон, нема да помисли да посегне по вакви дејанија, ниту пак, тие зли сили може да му наштетат. Најсилната одбрана од ваквиот сој е **молитвата и постот**, тврдат светите отци.

Но, да се вратам на денот за кој пред малку ви зборував.

Се слуша своното од влезната врата.

- Влези, Весна, отворено е - реков.

- Спремна ли си, Марија? Треба да стигнеме до кафулето близу „Лујано бар“ - ми рече Весна брзо и еуфорично, движејќи се низ станот. - Знаеш кој се врати од Шведска? Анита... Онаа разведената на која што ти ѝ помагаше многу често. Се сеќаваш, де, се зближивте. Ти многу ја прифати.

- А, да, се сеќавам, но иако знаеш дека не сум многу по излегувањата, сепак ќе прифатам.

Ми годеше свежото априлско ветерче, додека седевме надвор пред кафулето без многу посетители. Исто така, и воодушевувањето на Анита со кое ми раскажуваше за изминатиот период од нашата последна средба.

- И сега, да ти го раскажам најважното - плесна со рацете таа, мангупски насмевнувајќи се. - Излезе сè по твое. Во хотелот во кој работев навистина го сретнав тој на буквата З, за кој ти ми зборуваше. Тоа беше синот на газдата. Се вљуби во мене веднаш и веќе по два месеца почнавме да живееме заедно. Сега засега ни е прекрасно. Замисли, што ќе беше со мене ако не ме убедеше да отпатувам таму.

- Кажи, кажи ѝ го најважното - нетрпелива беше Весна.

- А тоа е ... - започна значајно Анита.

- Дека си бремена! - пред да бидам свесна, изговорив.

- Даа, пак погоди, а кога ќе се породам, најверојатно ќе се венчаме.

Во понатамошниот разговор таа ми кажа која ѝ е најважната молба кон мене. Да сме отпатувале заедно во Прилеп во посета кај тетка ѝ, на која ѝ била потребна моја помош и консултација. Не сакале да ѝ кажат точно во што бил проблемот; било нешто околу куќата. Знаела само дека нејзините роднини биле веќе трети сопственици на таа куќа и дека ја купиле по неверојатно ниска цена.

* * *

Патувајќи кон Прилеп имав некакво нејасно, непријатно чувство што ми предизвикуваше трпки долж `рбетот, но не знаев што точно тоа може да биде. Сепак, се препуштив на глетката низ прозорецот на автомобилот во онаа состојба кога човек одмора не мислејќи ништо.

Возејќи се по тесните кривулести улички низ градот, стигнавме пред нивната порта. Се појави средовечен брачен пар, роднините на Анита. Влегувајќи во дворот ме понижа истото чувство на студенило. Луѓето ме пречекаа извонредно со респект, како познат екстрасенс. Лицето на жената беше прилично бледо, со страв во погледот

и некаква чудна таинственост. Таинственоста се задржа и во понатамошниот разговор. Во текот на скромната вечера разговорот се одвиваше на вообичаени теми и тоа траеше некаде до пред полноќ. Нè замолија таа ноќ да преспиеме горе во поткровјето. Ни посакаа добра ноќ и нè испратија повторно со некаква таинственост во погледот. Додека со благ немир се искачував по скалите, се прашував себе си: „До каде ли ќе ме доведе љубопитноста во која што се нурнав последниве години и која ме мелеше во круг. Кој ли, пак, ѓавол ме доведе тука?"

Ја отворивме дрвената врата и пред нас се отвори широка поткровна просторија, отприлика од околу триесетина квадрати. Подот беше обложен со дрвени штици - бродски под. Во просторијата немаше никакви преградни ѕидови. Речиси идеално во средината беше поставен голем брачен кревет, а наспроти него, потпрена на ѕидот, стара комода и ништо повеќе. Лево од креветот на пет-шест метри растојание сиркаа два мали прозорци, многу близу еден до друг, како во архитектурата на староградските куќи. Таванот го придржуваа неколку дрвени темни лакирани греди.

Во почетокот и двете бевме необично спокојни, во некакво нејасно исчекување и невообичаено молчаливи. Првите петнаесетина минути ништо особено не се случуваше, но сепак, не можев да се ослободам од едно дискретно чувство дека

некој, нешто е присутно, дека не сме сами. Додека се подготвувавме да си легнеме во креветот, инстинктивно тоа го правевме со бавни и претпазливи движења. Внимателно ја повлековме прекривката до брадата, како две мали збунети девојчиња оставени сами во темницата.

Повторно необичното студенило ми се провлече низ 'рбетот. И двете бевме во некакво нејасно исчекување на нешто. Неколку минути се преправавме дека сме во дремка. Тогаш за прв пат чувме тивко крцкање горе на покривот. Се погледнавме молкум. Веќе по неколку секунди крцкањето стануваше посилено, но веќе без прекини, речиси петнаесетина минути. Се фативме за раце и храбро очекувавме што ќе биде понатаму.

- Мачка е, што мислиш, а? - ми шепна Анита.

- Не знам, но не ми се верува - одговорив.

Малку подоцна квалитетот, бојата на звукот се смени. Сега веќе тоа личеше на чекорење - чекори на мало разиграно дете. Седнавме на креветот претворени во уво. Интересно, но првичниот страв го снема. Се почувствував силна, љубопитна и спремна да го дочекам и прифатам тоа што мислев дека е. Истовремено, ми стана јасно зошто требаше да преспиеме токму на ова место! Повторно се смени квалитетот на звуците. Чекорите добија призвук на тивко ритмичко удирање со чекан. Тие удари како да проицираа нечиј гнев, стануваа сè потешки и потешки, како чекор

рење на исклучително тежок човек, а амплитудата на движењето се ширеше од едниот до другиот крај на покривот, а подоцна во сите насоки истовремено. Следуваше нова варијација на ритмот - три чекори, пауза, четири чекори, пауза и повторно така.

- Мајко моја, да бегаме - со вцашени очи од страв рече Анита.

- Не се плаши - реков тивко - и јас умирам од страв, но ништо не ни може. Дај ми ја раката, ќе седнеме на работ од креветот.

- Не - гласно извика - страв ми е да ги спуштам нозете на подот, можно е да е под креветот.

Сепак, се фативме за рака и се стиснавме една до друга. И тогаш започна последниот чин на ужасот.

Во исто време се споија сите претходни звуци и во крешчендо заедно достигнаа кулминација, што ширеше впечаток на гаволска какофонија, чиниш, разбеснетиот свер сакаше да покаже што сè може. Силни удари на синцири, мјаукања, удари од чекани, чекори со метален звук...; сето тоа жестоко се обидуваше да нè избежуми. Во просторијата се чувствувахе некаква чудна, студена енергија што предизвикуваше морници и страв. Во целиот тој ужас успеав да си поставам и едно логично прашање. Дали домаќините и околните куќи го слушаат истото? Си реков, домаќините веројатно слушаат, но намерно нè оставаат, за да се уверат дека го слушаеме истото што и

тие. Или е тоа некаква наша субјективна перцепција наменета само за нас!? Ако бев сама, сигурно себе си ќе се наречев психотичар. Беше три и триесет.

Беснееше суштеството, или што и да беше и од каде и да беше, уште дваесетина минути. Го нареков „суштеството“, зашто тоа што се случуваше беше реално за двете, чие што потекло не го знаевме.

И слушајте сега внимателно. Како на даден знак, за дел од секундата настана мртва тишина. Јас и Анита стоевме простум и штотуку помисливме, готово е, кога чувме тивко клукаџе, како од клун од голема птица, таму, пред нас, на стаклото од прозорецот. Муграта веќе мижуркаше. Несигурно и внимателно правевме чекор по чекор, па застанувавме и повторно ослушнувавме. Клунот чукаше сè посилно. Погледнавме во стаклото од прозорецот, но тоа беше совршено чисто. Сепак, не бевме глуви. Продолживме уште чекор два напред... Звукот беше појак по интензитет, но и понатаму во ист ритам. Дојдовме веднаш до стаклото од прозорецот. Заклучивме дека зад него нема ништо, но и понатаму го слушавме чукањето. Без страв го допрев со раката стаклото и ја повлеков долж него. Верувале или не, наеднаш дефинитивно сè престана во тој момент. Беше четири часот наутро, а во близина се огласија петлите. До пет часот останавме горе, а потоа со поднадуени очи се симнавме долу во приземјето.

Брачниот пар, исто така, не спиеше. Нè пре-чекаа долу пред скалите со израз на лицето што сè кажуваше. Го пиевме сервираниот топол чај засладен со мед и помина долго време додека домаќинот проговори:

- Не верувам дека сега сите четворица ќе нè прогласат за психопати, ако гласно проговориме за ова.

Во изразот на нивните лица ја немаше веќе синоќешната напнатост по сознанието дека со нив е сè во ред и дека не се единствени сведоци на ужасот во нивниот дом.

7.

Но, како да немаше крај на сè нови и нови настани и содржини, што ги нудеше димензијата на **(п)адот**. Некоја непозната сила упорно, но сигурно ме влечеше сè подолу и подолу во нејасен правец. Веќе станував свесна дека одлуката што одамна ја донесов беше само моја, а со тоа и одговорноста за последиците од неа.

Следната недела продолжив со истиот интензитет на контакти со луѓе кои бараа да ме видат. Ќе се задржам на неколку интересни средби и настани, потоа, ќе ви ги објаснам последиците од нив, некои со трагични, а некои со поблаги последици.

Специфичен беше случајот со Маја, четириесетгодишна жена, која често ме посетуваше. Не бевме се виделе два-три месеци, сè до конкретнава средба. Пред да седне ѝ сугерирав тоа да го направи на столицата врз која беше послано парче кожа, но, подоцна ќе ви раскажам за неверојатното искуство со таа кожа. Маја ме послуша и ме замоли да ѝ кажам нешто околу здравјето. Веќе подолго време „некој“ ми помагаше и на тоа поле, така што ми успеваше, неверојатно прецизно, да ги видам заболените органи или потенцијалните жаришта, актуелните, но и идните!

Влегов во себе и во концентрација очекував да ми најде информацијата. На моето лице ништо особено не се забележуваше, освен, одвреме-навреме, брзо движење на очите лево-десно. Без да го доведувам одговорот до свесното, каде што би можел брзо да се распрсне, заради вклучување на разумот и емоциите, изговарав брзо, првично, без логика. Во одредени моменти, кога тој енергетски вртлог или сноп што се ширеше од опишаното место во точката над градите па сè до главата се случуваше со поголема брзина или интензитет, тогаш знаев дека со сигурност сум во право за тоа што ќе го изговорам.

Започнав со здравствениот скен:

- Јајникот..., мала циста лево, колено, десно, чувствуваш болка, вегетативни пречки... Маја, зошто не носиш очила? Левото око ти гледа послабо.

- Знам - одговори нервозно таа - постојано тоа го одложувам и станува сè полошо.

- Лева града ..., лево, долу, три-четири сантиметри тврдо - застанав, ја погледнав, ја замолив да направи ехографски преглед на градата, за секој случај.

Ми се јави по четири до пет дена да ме известат дека направила мамографија. Дијагнозата била бенигнен тумор - фибром и ќе ја оперирале за три недели. Среќа што дошла навреме.

Во секој случај бев задоволна, но неизбежен беше оној стар немир. Во чии раце сум само алатка, кој ме води?

Интересен и специфичен беше случајот со Маргарита, четириесетипетгодишна жена, која ширеше тешка аура и енергија околу себе. Ја запознав тука, на сеансите, а таа доста се приврза за мене. Постојано беше „наелектризирана“, со силен агресивен набој. Понекогаш ме засмејуваше, но најчесто ме „мелеше“. Зборуваше брзо, гласно, некултивирано, манично. Се префрлаше од една тема на друга, без да ја заврши претходната. Не ги сакаше луѓето. Имаше „некрофилски“ аспект, та како мазохистички да уживаше во бизарни, мрачни, трагични муабети, особено за оние кои се починати. Не постоеше човек за кого немаше по некој лош збор. Постојано „кукаше“, проколнуваше. Тоа беше најспецифично кај неа. Толку жестоко и често фрлаше клетви, што имав чувство дека веќе во следниот миг ги прострелале оние на кои ги фрлаше! Но, внимавајте на следното: при секоја нова средба доаѓаше со по една скршеница или шинат зглоб на рака, нога.

Така беше и тој ден. Левата подлактица ѝ беше во гипс, но тоа не ѝ пречеше да ги исплука со буица клетви сите кои ја вознемирувале тоа претпладне. Најнапред го наклевети татко ѝ, за кој рече дека не може да го гледа. Потоа сопругот, кој не бил способен за ништо, женкар и глупак; дојдоа на ред синот и ќерката, „неблагодарници

низаедни" затоа што ги создала, сега требало со камата да ѝ отплаќаат цел живот. Потоа на ред беше возачот на автобусот, зашто возел пребрзо, па продавачката во самопослугата каде што купувала кафе за мене. Замислете, вештицата немала да ѝ врати ситно, па оваа ја направила партал. Кулминација било што пред мојот влез некои простаци распростреле и переле ќилими, тука пред скалите, па морала да врти наоколу, заради што ги испцула. Меѓу две земања воздух, успеав да ја потсетам дека лани беше презадоволна кога во еден муабет се пофали:

„Баш убаво си ги исправ сите ќилими пред влезот. Мрзите околу мене си ги носеа во сервис за перење теписи. Туку, од кај им се парите за сервис, а? Аир да не видат!"

Без најава и вон контекстот, почна со монолог:

- Замисли, Марија, онаа никаквата Олга од село Трубарево, каде чесно си платив да ми растури магии, ништо не помогна. Среќа да не види! Ете, види ми ја ракава, така ме заштити? Арам да ѝ е, без раце останала, за леб да нема, да даде Господ!

- Во овој момент доаѓам од кај една друга жена, живее во Лисиче. Марија, ако сакаш карај ме, тепај ме, ама не давам, не давам и готово... онаа уличаркана да ми го земе синот. Ќе ја уништам ако треба, ќе ја задавам, ама не ѝ го давам!

- Чекај, Маргарита, застани, земи воздух, одмори се - се обидував да ја смирам.

- Море, каков одмор, бре, само си го чувам синот, што правам лошо? Не правам црна магија, правам бела, да си го сочувам синот од уличарката... Што мислиш ти, ќе ми успее ли, или дабе и оваа ми ги зеде парите, за болест да си ги даде, дај Боже!

Не можев веќе да слушам, ми започна болка во вратот, трпки по главата, а видот почна да ми се замаглува. Бев испразнета, како да ми ја снема целата енергија. Земајќи тешко воздух, ја замолив да си оди, зашто не ми е најдобро.

- И ти, и ти не ме разбираш, си играш со мене, навистина ова не го очекував од тебе - фрлајќи отровни стрели врз мене, конечно си замина.

Едвај стоев на нозе, а веќе телефонот немилосрдно звонеше. Се јави женски глас, што говореше македонски, но со српски акцент:

- Овде е Институтот за макробиотика од Белград. Се јавува професор Катица Васиќ. Во Белград многу се зборува за вас госпоѓо Марија. Некако успеав да го пронајдам вашиот телефон. Ве молам...

Ја стиснав слушалката со испотената дланка и седнав на фотелјата.

- Кажете, ве молам, но кратко и концизно - мислев дека веќе полудувам.

- Еве, најкратко. Кредитната картичка ми ја нема веќе втор ден. Ја барав насекаде, а толку ит-

но ми е потребна. Ве молам, дали можете да ми кажете каде се наоѓа?

Ова беше премногу. Со крајни напори и со старата техника, со брзина на куршум, изговорив:

- Од ходникот каде што сега се наоѓате... првата врата лево, веројатно е спална соба со кафеав трокрилен плакар. Под постелнината, долу во плакарот ќе ја најдете вашата кредитна картичка, госпоѓо.

- Чекајте за момент, ве молам, само да проверам.

Не бев сигурна дека точно ја упатив, знам само дека спонтано ја изговорив реченицата, а понатаму, навистина, ми беше сè едно.

- Ало, ало - задишано се јави госпоѓата Васиќ за неполна минута. - Па, вие сте чудо, ја најдов. Токму таму беше. И сега ја држам во рацете. Би сакала да ви испратам пакет со макробиотски продукти. Кажете ми ја адресата... - со воодушевување викаше гласот од другата страна.

Ја спуштив слушалката и се струполов врз креветот. Притисокот во ушите и очите беше неподнослив, дишењето отежнато, а немирот сè поголем. Бев до крајна мера исцрпена, испразнета, без мисла, без чувство, без здив, осознавајќи само како сè повеќе но, сигурно го препознавам мирисот на пеколот.

Сум спиела кошмарно од истото попладне до следното утро. Претпаднето го поминав во раз-

говор со себе си и си ветив дека понатаму ќе внимавам колку се оптоварувам. Кој знае по кој пат си поставував прашање: „Што ако ти се случи да дадеш погрешно видување и да го одведеш својот ближен во погрешен правец. Зарем неговите солзи нема како бумеранг да ти ја изгорат душата? Луѓето на кои им се дадени дарови се на прсти избројани на планетава; најчесто се монаси, духовни подвижници, скоро безгрешни луѓе, кои максимално се обидуваат да живеат по Божјите закони. Невкусно е да се вбројуваш меѓу нив... ”

Но, осамна нов ден со сите свои тековни, практични, понекогаш, бесмислени потреби, со старите содржини. Телефонот повторно звони, а јас веќе сум го заборавила разговорот со себе си.

- Ало, тука е онаа госпоѓа со изгубената ќерка. Неверојатни сте! Ја пронајдовме ќерката преку описот што вие ни го дадовте. Со момчето се изгубиле во шумата на Галичица, десно од патот, како што вие ни кажавте. Но, не им било премногу лошо... , вљубени се..., ха, ха!

Чувството на вина по кој знае кој пат го замени задоволството и вербата дека сум помогнала, па така понесена од самооправдување ја прифатив за разговор Соња.

Спроти мене седеше прерано остарена жена. Највпечатливи ѝ беа очите, без ни малку сјај и со

црни кругови околу нив. Лицето и вратот ѝ беа збрчкани, па оддаваше впечаток на маченик.

Не знам зошто, но одненадеж ја запрашав:

- Соња, дали вие одите во црква?

- Да, како не. Јас сум верник и дури се причестувам одвреме - навреме.

Кога би можела сега од двеилјади и шестата да се вратам назад, во истиот тој миг, со љубов би ѝ рекла: „Соња, бегај што поскоро од овој дом на Марија, особено затоа што си го спознала Бога и немој да му служиш на овој поднебесен, кој ти плете мрежа, со намера да те оттргне од вистинскиот пат...!“

Но, да се вратам на разговорот со Соња.

- Добро е што одиш во црква, - одговорив повеќе по инерција - но ајде да видиме што можеме да направиме сега. Значи, изморена си, истрошена, со години наназад толерираш неправди нанесени од сопругот. Сама се грижиш за децата.

- Така е, сосема е така. Сиве овие години ме малтретира, децата ми слушаат ужасни пцости, често ги претепува... - подзастана Соња, ги избриша солзите и носот, па продолжи: - Вчера ми ги собра и тие малку пари и цела ноќ го немаше. Сигурно некаде пие или се коцка во „*Конџинен-џал*“. Однапред се потресувам што ќе следи денес, кога ќе се прибере. Ако, пак, ги изгубил и парите... - офкаше, фаќајќи се за глава. - Нема крај, помагај, Марија, дали да трпам или да бегам?

Сега, внимавајте колкава беше мојата улога во понатамошните настани, кога со мојот совет се вмешав во нејзината слободна волја и на некој начин ја определив нејзината судбина. Која хула, која гордост!? Ја презедов улогата на Бог!!!

- Соња, тој тешко ќе ги смени своите навикки - ѝ реков. - Ти си постојано тука, сервилна и покорна. Постојано простуваш, не претставуваш авторитет. Ти го подгреваш детето во него, неговата неодговорност. Од друга страна, не му даваш шанса да види што значи да биде сам, без тебе и децата. А, обично, кога некого или нешто ќе изгубиме, повеќе ја сфаќаме неговата вредност.

- Така е, така - несигурно и послушно потврдуваше Соња.

- Е, сега, ќе се случи нешто што ќе ти биде повод за да тргнеш по патот што јас ти го сугерирам. Не сакам да те вознемирувам, но се работи за женска особа што ќе биде со него. Овие две недели следи го, доколку сакаш, и ќе се увериш на дело... После тоа, одлучи самата дали ќе продолжиш да живееш вака или ќе се разведеш. Во вториот случај имаш повеќе шанси да се врати назад измудрен и со желба да продолжите со нормален живот.

Дали забележувате дека јас дискретно ѝ сугерирав кој пат да тргне!?

Да не должам и да ви раскажам што се случи понатаму. Настанот со неверството на сопругот навистина се реализира и таа тоа го виде со

сопствени очи. И само дотука знаев. Сугестијата што ѝ ја дадов да го напушти, таа безрезервно ја прифати. Пресудно за тоа беше моето безгрешно видување за настанот со неверството.

Се разведоа. Нејзиниот сопруг, неверојатно незрела личност, чувството на вина го компензирал со пиење и нови авантури. Најпосле се вљубил во друга помлада жена и се оженил со неа. Подоцна добиле дете.

Соња, претворена во сениште, чекаше тој да ѝ се врати. Ме посетуваше и во солзи прашуваше кога ќе се исполни вториот дел од приказната. Скоро шест месеци не знаев како да ѝ помогнам, да ја утешам. Ме опседнуваше телефонски, ме чекаше пред влезот и веќе во видно изменета психичка состојба, постојано повторуваше: „Го нема, го нема, кажи кога ќе се врати?“

Децата на оваа госпоѓа, денес живеат сами. Соња се самоубила!

Дали ова ви е доволно, вам, кои советувате и вам, кои дозволувате да бидете советувани на ваков начин?

Душевната состојба во која се најдов и одговорноста која ја чувствував по оваа вест ми го отсликуваше **(п)адот!**

Ќе ви раскажам само уште неколку случаи, зашто, верувајте, не е лесно подолго да се зборува за овој период, особено ако авторот е со емоции и е директен учесник во настаните.

Се сеќавате ли на младите Снежана и Тони, за кои претходно ви зборував?

Благица, од старите студентски денови и Тони, пријателот на Снежана, навистина се сретнаа и таа ги виде прегрнати и насмеани таму, пред киното „Вардар“, точно како што ѝ беше предвидено. Понесена од тој впечаток, се разбира дека без поговор го послуша и мојот втор совет, што значеше директно мешање во нејзината слободна волја: „Налути му се и сигурна сум дека тој ќе ти се врати и ќе бидете во брак, долго и хармонично“. Така и беше. Откако таа ме послуша текот на настаните се движеа во насока на исполнување на нејзиниот сон, зашто подоцна Тони ѝ предложи брак.

Но кога повторно ја сретнав по две години, немаше ниту трага од прекрасната Снежана.

- Марија - ми рече - до бракот беше по твое. Но ќе те изненадам, ние се разведовме. Го уништи дрогата. Домот ни беше собиралиште на зависници. Трпевме долго со малиот. Избегав од лудилото и сега детето ми е без татко.

Ете уште еден пример колку и до каде можеме да видиме и да помогнеме ние, самонаречените надприродно надарени.

* * *

Накратко ќе ви раскажам уште за неколку настани со не толку трагични последици, но сепак, и тие не беа наивни. Тоа е само мал дел од богатата ризница на „добрите дела“ на Марија.

Еден човек, кој сега има околу четириесетина години, до ден денес остана неженет. Знаете зошто? Кога ме посетил пред четиринаесет години, веројатно не доволно концентрирано, сум му рекла дека жената која што најмногу ќе го сака, за цел живот, живее во странство и дека само со неа ќе биде среќен. Додека неговите родители проплакале што долго не се оженил, тој по мојот совет, опсесивно ја чекал жената од странство. Случајно разбрав, во една прилика, од неговата мајка, дека во странство живее неговата родена сестра, која неизмерно го сака и силно страда за него.

Верувам дека разбравте. Сум направила грешка, гледајќи љубов. Но, не љубов од друга жена која треба да влезе во неговиот живот, туку тоа била неговата родена сестра! Грешка со кобни последици!

Во еден друг случај, млада девојка, исто така, долго време го очекувала човекот на нејзиниот живот со име на буквата М. Така јас сум ѝ рекла. Многу години тој не се појавил. При една анализа со една наша заедничка пријателка, заклучивме дека М - Михајло било името на нејзината

прва љубов од минатото! Веројатно сè уште го чека човекот на буквата М, одбегнувајќи ги сите наоколу чие име почнува со друга буква.

Та, нели ние „надарените“ од Бога сме безгрешни!?

Еве уште два специфични случаи.

На една исплашена жена ѝ дијагностицирав сенка што личи на тумор на едната града. Со години таа хипохондрично трчала од клиника до клиника и барала да ѝ го докажат тоа. Сопругот ги изгубил нервите. Децата биле запоставени. Докторите ја убедувале дека нема ништо. Таа упорно тврдела: „Марија е безгрешна, досега ми погодила сè, не може ова да не е точно!“ И понатаму живее во опсесивен страв дека има тумор. Тврдела дека сега го нема, но веројатно тоа ќе се случи подоцна, бидејќи така ѝ било претскажано.

Знаете ли каде беше грешката? На површината од градата жената од раѓање имала бемка во големина на лешник, но тоа не било тумор. Јас сум ја регистрирала само обичната бемка.

Дали и овој настан ви звучи наивно?

Една надежна пијанистка веќе многу години наназад за ништо на светот не сака да го премине мостот на Вардар во Влае. Се фиксирала до ниво на тешка фобија, дека тоа место може да ја убие.

Во една прилика сум ѝ рекла дека е можно во тој дел од градот да доживее мала сообраќајна незгода. Така и се случило, но малку подолу, на крајот од населбата *Карѝош IV*. Таа лесно удрила во друго возило и при тоа го оштетила едниот фар на своето возило. И тоа било сè. Но, кај неа за цел живот останал стравот дека тоа е фатално место каде што ќе ѝ се случуваат несреќи.

Како што гледате, луѓето различно, субјективно ги примаат советите од ваков вид. Ова ви е пример колку суштински тие може да изменат нечиј живот, колку големи последици може да предизвикаат навидум лесно изговорените зборови.

* * *

Ваквите несреќни искуства што ви ги опишав се оние за кои до мене дојде глас. Свесна бев, исто така, дека стотици луѓе излегуваат задоволни од кај мене, со видување и совет како да си го решат проблемот.

Но, се поставува прашањето, дали останале задоволни на подолг рок и дали така решениот проблем, одеднаш, всушност, не ги лишува тие луѓе од шансата за личен напредок низ борба, низ голготата на личното преживување на проблемот, а што можеби претставувало во некои случаи, Божја волја?

Да направиме паралела со следната ситуација.

Познато е дека загрижените родители, без исклучок, настојуваат што е можно побрзо, на било каков начин, да му ја симнат покачената температура на своето дете. Но, што се случува? Се случува тоа што при постигната ниска температура кај болното дете, на организмот му се оневозможува ефикасно да се бори со причинителот на инфекцијата и тој нема да биде во состојба адекватно да го унапреди или изгради сопствениот имунолошки систем. Последиците се видливи подоцна во животот, затоа што ваквите деца многу често се подложни на инфекции.

Значи, по секоја цена не смееме да ги одбегнуваме проблемите, зашто тие понекогаш ни се дадени за наша полза.

8.

Сега знам кој ми даваше моќ за краткотрајни чуда, со цел заблудените полека, но сигурно да се тргнат од стадото Божје. Веројатно ќе ви прозвучам наивно и патетично, но сèедно, нека звучам дури и како искрено дете. Целта што ја имам пред себе е да ја тргнеме маската на оние, меѓу кои бев и јас, непрогледаните со духовни очи.

Ако ви е тешко да ги сфатите прекрасните поуки на Светите Отци низ вековите; ако ви е тешко да ги разберете стиховите од Евангелието, поверувајте ми, барем мене, како активен учесник во еден поднебесен заговор. Така опиена, заглавена, непрогледана, си нанесов голема штета на себе си, а што е пострашно, и на многумина околу мене.

Оние од вас што, читајќи, сега се препознаваат, нека се запрашаат зошто постојано се враќаат кај луѓето што им прават амајлии, разни напивки и други формули за среќа. Та зарем среќата се купува како лек во аптека што се пие три пати на ден? Зарем проблемите во животот се решаваат со помош на маѓионичарско стапче? Зошто стануваме зависници од гатачи, бајачи, претскажувачи, вакви и онакви исцелители и зошто тие, еднаш засекогаш, не ни го решат пробле-

мот? Затоа што ништо од нив не е постојано, трајно и во полза, освен нивните џебови и суети. Искушувачот на невидлив начин ни испраќа уште поголеми искушенија - проблеми, дилеми - за повторно и повторно да потрчаеме кај неговите поданици, лажните пророци, чии соучесници стануваме и ние.

Старецот Клеопа вели: „Однадвор ѓаволите нè искушуваат и поразуваат преку петте сетила, кои се прозорци на душата, особено преку видот, слухот и јазикот...”

Се сеќавате на Маргарита, онаа што мораше да си го одвои синот од девојката? По секоја нејзина изречена клетва, по секое фрлање магии, добиваше за возврат болка - скршеници, а подоцна и ненадејни болести на својот син. Тоа ѝ беа знаци, но за жал, таа не ги препознаваше.

Знам како ви е сега. Така ми беше и мене кога ќе чуев прекор или добронамерен совет. Имав отпор, бидејќи мислеа дека сè ми е јасно, дека сè што правам е за доброто на човекот, дека тоа, едноставно, се факти, дека многу луѓе усреќив. Но од оваа дистанца, се прашувам за кој временски период беше тој лажен мир и во чие име тоа го правев!? Заблудата ми даваше сила, моќ, самољубие, чувство на добротвор.

Но, зошто би биле потребни ние „избраните“, кога Бог јасно ни кажал како да се молиме и да бараме и дека сè што е за наше добро ќе добиеме.

Во тој период од мојот живот срцето штотуку го освести сопствениот пад со сета своја жестокост, во кој пребиваше мојата тешко болна душа. Сфатив дека **адот** на земјата не е ништо друго туку состојба на огревовената душа, притисната од чувствата на вина за сите заблуди, лаги, несреќи, солзи, лажни надежи и ветувања кон ближниот свој, за уништените судбини, за гордоста, за славољубието, за среброљубието и најстрашното од сè, за непостоењето на страв од Бога и Неговиот суд.

9.

Појавата од поднебесието сè пожестоко ме шибаше. Секој и најмал блесок на будење таа го гасеше со уште понеприродни случувања. По враќањето од Прилеп, Јас и Анита се договоривме веднаш да ја повикаме Весна, за да ѝ раскажеме што доживеавме таму. Ја пречекавме пред мојот влез и трите се упативме кон станот.

Кога ја отворивме влезната врата, не забележавме ништо чудно. Весна по обичај брзо влезе во дневната соба, додека ние го подготвувавме попладневното кафе во кујната. Одеднаш го чувме гласот на Весна:

- Дојдете веднаш, да видите што е ова што го гледам?

- Што ти е па сега тебе!?! - дотрчавме кај неа.

Весна без глас покажуваше со раката кон декоративната кожа, отприлика метар на метар, што беше послана врз фотељата. Не можев да верувам во тоа што го видов. На неа беа испишани необични букви и знаци во вид на стихови. Се сеќавам дека текстот се состоеше од седум реда од кои шест беа со букви, седум на број, а седмиот со чудни знаци (не паметам колку беа).

Ги запрашав дали сме свесни, дали добро гледаме и дали исто гледаме. Одговорот беше потврден!

Растојанието меѓу редовите беше совршено прецизно и повеќе од тоа. Ке се обидам да ви ја опишам првата „буква“. Замислете латинична мала буква „**m**“ со опавче на третиот крак. Следната што ја запаметив беше кириличната буква „**ц**“, но напишана обратно, како нејзина слика во огледалото. Висината на секоја од буквите беше околу десет сантиметри, ширината, отприлика, исто толку, а дебелината на полните линии на буквите беше околу сантиметар и половина. Се сеќавам на еден знак од седмиот ред, кој наликуваше на **крст** и уште на еден, што асоцираше на бројот **седум**. Буквите беа испишани со извонредно остри рабови, небаре со ласерски печатар. Бојата им беше темно црвена, како црно вино.

Прва проговори Весна, приземјувајќи го настанот:

- Некој уметник ти влегол дома, ги нацртал и си заминал..., а можеби е и магија!?

- Јас предлагам да го исчистиме со шампон или сапун - предложи Анита.

Ги послушав и во наредната минута се обидувавме да избришеме барем една буква, но безуспешно. Не само што на белата крпа не остана трага од бојата, туку таа остана сосема чиста.

Проблемот очигледно беше посериозен.

- Што ли уште не ќе привлечеш, што ли уште нема да ти се случи, Марија - констатираше Весна и беше во право.

Анита имаше идеја да испрскаме сè со сол и вода; наводно тоа било против магии и уроци.

- Испрскајте - реков помирливо, додека погледот не можев да го тргнам од силниот т.н. енергетски впечаток што го нудеше призорот. Знаев дека текстот носи некаква порака. Знаев дека мене ми е наменета. Ја чувствував, но, на свесно ниво ништо не сфаќав.

Ја подигнавме внимателно кожата до висина на нашите очи, потоа ја превртевме од обратната страна. Видовме дека буквите се прозираа и одзади.

Поминаа неколку минути откако ја забележавме појавата. Штотуку сакав да го завртам телефонскиот број на д-р Стефан и да се консултирам со него, кога Весна ме прекина со ужаснат глас:

- Гледам или ми се присторува? Интензитетот на бојата се намалува... гледаме ли исто?

Занемени од шок, гледавме без да трепнеме. Темноцрвениот отпечаток, формите, буквите, знаците постепено избледуваа, избледуваа... Замислете го ова, исчезнуваа како да се претопија во материјата или можеби обратно, материјата се претопи кон некоја непозната дотогаш за нас димензија!?

Пред нас остана старата обична кожа, без никаква трага или знак дека тука нешто необично се случило пред малку.

Се обидов повеќе од искрено, без намера за сензационализам, без трошка лага, додавање или одземање да ви го опишам настанот, веројатно како доказ за моќта на силите, во кои што, ако еднаш се нурнеме, нè повлекуваат којзнае каде по скалилата надолу, во еден правец, правецот на смртта.

Веќе долго траеше овој лизгав пат со непрочистени емоции, во пустината на духот, во бескрајниот лавиринт на самоспознавањето - без Бога. Предолго уживав во продлабочувањето на самата себе си и во свесноста за моќта што ја поседувам.

Но, за да сирнам во новиот свет на креативната имагинација, веројатно беше потребно уште подлабоко да се нурнам до психичките нивоа на свесната перцепција на умот, па и потаму од умот, за што посилна да биде болката при ударот, во **(п)адот**.

10.

Беше спарна ноќ - природно за крајот на август. Го отворив широко прозорецот, за да ми ја прикаже ноќната бајка, пред заспивањето на денот.

Бев маѓепсана од глетката. Облачињата како здив ги бркаа блескавите ѕвезди наоколу, помагајќи му на полниот месец полесно да плови и да го чуе ехото за тајната на нивниот пат. Дали зад нив е местото каде што видливото и невидливото се пресретнуваат? Дали тоа небо не е можеби само илузија, или пак, моето наивно јас, толку болно и безнадежно, се обидува да врши насилство врз Големата Вистина. Дали во тој бесконечен океан од молчалива осаменост не се крие и одговорот на сите тајни?

Зашто, кога би било поинаку:

**Кое ни е името без Име,
Кое ни е потеклото без Прапотекло,
Кое ни е знаењето без Предзнаење,
Која ни е мудроста без Премудроста,
Која сум последица без Причина,
Кој јазик говорам без Слово,
Која ли сум творба без Творецот.**

Дали таа спарна ноќ го започнав периодот на будење? Не знам, затоа што содомските маки сè уште ме следеа, а очите нејасно гледаа.

* * *

Вообичаено, ја испив чашата млеко и се обидов да заспијам. Знаев дека тоа кај мене тешко оди, па, се потсетив како се шегував со пријателките што веднаш заспиваат, дека нешто не е во ред во нивните глави.

Се превртував налево - надесно, се обидував да се успокојам, се откривав, па повторно се покривав, но ништо - сонот не доаѓаше. Се обидов и со медитација, но попусто...

Во еден миг станав свесна за себе си, за околината околу мене, но на некој поинаков, непознат начин. Како од далеку, но сепак го слушав чукањето на сказалките на часовникот, сопственото дишење, а сепак, нешто беше поинаку. Состојбата потсетуваше на дремка, која на моменти се продлабочува, а во следниот миг се враќаше на поповршно ниво - скоро до будење.

- Ништо, - си помислив - конечно тонам во полусон, само што не сум заспала.

Повторно бев свесна за бранот што ме туркаше во подлабока дремка - меѓу јавето и сонот - но кога се обидов да се поднаместам, да се завртам на десната страна, види ужас!!! Телото ми беше

тешко како железо. Главата, исто така, а очните капаци не можев ниту да ги помрднам. Иако бев во дремка, со свесното размислував: „Јаве ли е ова или сон? Ете, го слушам часовникот, звукот на ладилникот, дури поинтензивно од порано, а сепак, на некој начин сум во дремка и комплетно парализирана. Вистински ли се парализирав... умирам ли? Дај, Марија, свесна си, помогни си ... помрдни го малиот прст од левата рака!" - си сугерирав.

Го фокусирав вниманието кон левата рака и одлучив да го подигнам прстот.

„Не можам, не можам... сепак, мислам дека со силата на умот ќе успеам. Ете, го подигам, но не, не успевам... тој останува парализиран.“

Се обидував, но безуспешно. Студен, морничав бран ме доведе до страв и немир. За секунда или две повторно влегов во состојбата, која е подлабоко од алфа, но не знам колку тоа траеше, зашто на тоа не се сеќавам. Свесноста повторно се врати со звуците на часовникот во собата, автомобилите по улицата, но и понатаму остана комплетната парализа на телото. Потоа, доживевав нешто сосема неприродно.

„Јас сум вон, вон себе! Зарем сум вон телото?“ Во следните мигови на чуден начин, со малку изменета свесност, се „движев“ низ сопствениот стан.

Сега барам зборови за да ви опишам како изгледаше тоа движење.

Сигурно на многумина од вас ви се случило да станете од креветот и чувајќи си го сонот, да отидете до масата, да испиете чаша вода, на пример, и брзо, брзо, да се вратите во креветот, за веднаш да го продолжите сонот. Може да се случи следниот ден да не се сеќавате дека сте го направиле тоа.

Се надевам дека донекаде ви го приближив искуството, но сепак, беше поинаку. Се движев без многу да имам свесност и интерес за моето тело или за тоа дали нозете ми се на подот. Не ги ни чувствував, но многу поизострени беа некои нови внатрешни сетила. Го гледав амбиентот, но не јасно, на некој начин зачадено и не можев да го фокусирам погледот на конкретни предмети, но подоцна сфатив дека, сепак, можам да го направам тоа. Го здогледав часовникот. Беше три и петнаесет... Се најдов во ходникот. Го забележав нотесот со телефонски броеви. Беше паднат пред надворешната врата. Се движев исправено... се движев или лебдев? Се најдов во кујната. Ја фокусирав чашата со млеко, што толку несреќно беше оставена на работ од масичката и во секој миг се очекуваше да падне. Добив мисла да ја поттурнам, да ја поместам повнатре. Но како да немав интерес за тоа или **нешто** беше свесно дека тоа не можам да го сторам.

На ист начин се вратив до креветот и верував дека си легнувам. Во тој момент се случи нешто што тешко можам да ви го објаснам, ајде

да речеме, се случи енергетска синкопа, проследена со nelaгодност и премостување во себе си, што ме одведе во подлабок сон. И понатаму бев свесна за себе и околината, но веќе и за сопственото тело кое остана парализирано.

Тоа не беше крајот. Повторно бев **надвор**. Некоја тенка нитка, толку еластична што се развлекуваше, помагаше да се биде надвор, а подоцна повторно назад во телото.

Да не должам многу, ќе ви дообјаснам само уште во неколку реченици. Последното „излегување“ ме доведе некаде каде што само слушав гласови, но овојпат не визуелизирав. Го чув разговорот меѓу две комшивки, кои живеела на вториот кат. Си се жалеа на постапките и на доцнењето дома на своите деца. Си рекоа „добра ноќ“ и го чув затворањето на вратите од нивните станови.

Сакав да излезам од тој кошмар, па повторно си сугерирав: „Ајде, помрдни се, можеш, жива си! Ќе бројам до три... На три ќе станам од креветот...“ По многу обиди, конечно ја почувствував телесната циркулација, студеното тело се поврати и скокнав, седнувајќи на креветот. Срцето беше неверојатно брзо, а телото беше во пот.

Следниот ден се јави доктор Стефан од неговата ординација во Париз и опширно ми објаснуваше за феноменот на астралното патување, за човековото физичко и за она другото „фино“, нематеријално - астрално тело. Зборуваше дека тој

феномен претставува апсурд за логичкото размислување и се коси со (познатите) физички закони.

Следниот ден, по сопствена иницијатива, Весна ја посети една од комшивките од вториот кат и вешто го извлече признанието за разговорот на двете жени, што јас сум го чула.

Бездруго, знам дека многумина од вас нема да поверуваат на ова искуство, но познавам многу луѓе кои имале искуство со астрална проекција и кои совршено знаат што зборувам. Тогаш и јас и тие бевме горди на ваквите достигнуања. Верувавме дека сме особени, поинакви, над другите обични смртници.

По оваа бизарна епизода бев сосема скршена, исплашена, без мир, без радост, без желби и очекувања. Имав само потреба од сон, кој што посакував да трае долго, но сон без соништа, без визији, без кошмари.

Тоа не се случуваше, зашто сè уште не знаев како се доаѓа до мирот. Напротив, безмилосно ме растргнуваа сè нови и нови хаотични состојби на умот.

11.

Речиси секоја ноќ, по неколку пати ги слушав сопствените врисоци што ме будеа престашена и со длабоко чувство на вина. Нивната содржина беше слична, а актерите во соништата беа ликовите на луѓето кои бараа помош од мене.

Госпоѓата на која ѝ помогнав да го пронајде автомобилот, во кој што по четири дена го изгуби синот, беше најчесто присутна.

Постојано беше со долга, бушава коса и зацрвенети очи, а наместо раце имаше канџи. Полека се приближуваше кон мене со неподносливи врисоци. Сакаше да ми ги извади очите.

„Ти, ти го пронајде автомобилот, ти ми го уби синот.“

Во следниот миг ми приоѓаше госпоѓата која се самоуби. Таа скоро секогаш беше облечена во бел, искрвавен фустан, во рацете носеше стотици таблети, кои насила сакаше да ми ги стави во устата. Плачејќи извикуваше:

„Еве, земи ја, испиј ја слободната волја.“

Ужасни врисоци ме будеа неколку пати во ноќта, а стравот од повторените слики не ми даваше повторно да заспијам.

* * *

Ете, до каде, во тоа време, ме доведе наивно-то отворање на Пандорината кутија. Сè почна од љубопитност да се поигра со оганот, да се патува од онаа страна, да се бара некаква вистина, да се биде учесник во големиот заговор, од незнаење. **Господарот на (п)адот** никогаш никому не приоѓа со видливо лоша намера. Но, така е само на почетокот на кобната игра. Во почетокот тој нуди предизвик, еуфорија, слава, гордост, а подоцна ропство и стрмоглаво паѓање.

Сите кои ги заробил и ги упатил кон магиските обреди, од него се моќни да исцелуваат, да воодушеват и да ги соблазнат малите во верата, за тие повторно и повторно да се враќаат назад, затоа што моќта на овие е привремена. Ниту уроците на децата ги тргаат засекогаш, ниту болестите ги лекуваат засекогаш, туку само нудат доза по доза надеж, за да ги чуваат повторно заблудените кај себе. И наместо да биде волјата Божја, луѓето се покоруваат на волјата демонска, па на лесен начин си купуваат среќа. Без страв ја менуваат судбината на другите по сопствена желба. Си велат:

„Што лошо ќе направам, ако ја одвојам снаата од синот?“

Ништо, само што она што за тебе е добро, може да не е добро за твојот син. Она што е ра-

дост за тебе, може да биде тага за братот твој. Она што тебе те усреќува, друг може да го унесреќува. Та нели, пред Бога сите сме едно - и белите и црните и лошите и добрите, сите сме Негови возљубени созданија.

Ако е така, а така е, мислиш ли дека солзата што ти си му ја предизвикал на братот твој, тебе ќе те одмине? Не, сигурно не! Но, тоа и го сака световниот илузионист, да ни го замагли видот, да ни го заслепи умот, да ни ја опустоши душата, да ни го скамени срцето.

Ризикувам многумина од вас да ја затворат книгата, препознавајќи се себе си и резигнирано да речат:

„Оваа Марија влегла во свој 'филм', изигрува повторно спасител, лажен пророк, која е пак таа да ни ги урива илузиите до крај...“

Но, Марија совршено добро знае дека во времето на падот, беше пророк на лагата, најпадната од паднатите, таму, во центарот на кругот. Во пустината на духот стигна до најдолното скалило на човечкиот пад и сите солзи што ги пролеа од тие дни до денес се само една капка во океанот од солзи на оние кои ја следеа.

„Пазете се од лажните пророци кои доаѓаат во јагнешка кожа, а одвнатре се волци грабливи“
Дела 20,29

БУДЕЊЕ

1.

Ме разбудија ненадејни силни и остри болки во стомакот. Беше есен 1991 година. Октомвриското сиво утро го притискаа заканувачки тешки, црни облаци. Болката се повтори со уште пожесток интензитет. Записната со плима од ненадејни и неочекувани емоции на осаменост и страв, ја повикав Весна, а потоа сè се случуваше многу брзо.

Следеше болничкиот амбиент во кој што започнаа рутинските испитувања и тешката неизвесност. Специфичниот болнички мирис, лелеците на луѓето што страдаат, ехото од отчукувањата на нечие изморено срце, луѓето што како болни сеништа се движеа наоколу..., сето тоа потсетуваше на ходник на надежта, ходник со две врати; или се излегува жив од едната, или се заминува на онаа страна, од другата.

Рутинската визита започна. Лицата на болните во соседните кревети оддаваа страв, загриженост, очекувајќи да ја чујат вистината. Во темните ходници на искушението, докторот беше

строг судија, кој ќе им го наговести правецот или вратата низ која ќе излезат. Лежев растреперена, истовремено превиткувајќи се од болка.

- Од кога започна вашата болка? - запраша дежурниот доктор, притискајќи ми го стомакот со обете раце... Откога ги погледна и другите резултати, забележав значајно и неизвесно вртење со главата, а потоа ја чув пресудата:

- Сестро, спремајте ја за операција.

Се чувствував како мало, кутро, безначајно детуле без својата мајка. Немаше ниту трага од силната, моќна Марија во тој миг. Гледав исплашено налево и надесно за да препознаам некои љубезни очи што ќе ме испратат, но такви не видов. Таванот брзо се дижеше над мене, болката ме кинеше и го зголемуваше стравот. Злокобното чкрипење на тркалцата од подвижниот кревет го зголемуваше впечатокот на безизлезност, неизвесност и ужасна осаменост. Немав време и не знаев кому да се обратам, кого да помолам, од кого да побарам, во кого да се надевам..., кога видов дека анестезијата беше подготвена.

Тие луѓе во бели мантили, рутински и без чувства, блаботејќи, се врткаа околу мене, вршејќи си ја работата. Се надевав барем на една насмевка, еден упатен збор на оние кои стоеја врз моето лице. Последното што го видов беше блесокот од рефлекторите и мислата дали пак ќе осамнам. Во тој ужас на безброј распрскани и не-

доречени слики и емоции, се чув како бројам: еден, два, три..., треперење на срцето и... ништо.

Пребивав во мрак. Се провлекував низ црн тунел без слики, без звуци. Потоа, за миг прескокнав со напор до свесноста за себе си. Првата мисла ми беше: „Преживеав, тука сум.“. Повторно силна болка и повторно назад, надолу.

Подоцна, некаде од далечина доаѓаше спасителен глас:

- Разбуди се, доста е спиење - се обидуваше, веројатно по навика, да ме охрабри дежурната сестра во одделот за интензивна нега.

Колку среќа предизвикана од една формално изговорена реченица, од нејзината близина!

Се обидов да ги отворам очните капаци, но тие ми беа толку многу тешки. Сепак, пред да потонам во закрепнувачки сон, ја почувствував радоста поради зракот од црвеното сонце што поминуваше косо над мојот кревет.

Следните денови бев опкружена со познаници и пријатели кои сакаа да ме посетат. Но, ноќта одминуваше тешко.

Насекаде наоколу се чувствувааше **присутството** што ширеше, кој знае од кога, акумулиран страв, болка, надеж - реа на смртта! Одненадеж, однекаде ќе крикнеш болката на некој кој што-туку страдаше. Тука, во чекалната на пресудата, целата бесмисла на животот копнееше за искрата

на некоја вистинска надеж. Само злокобното цупкање што сунеше од стапалата на дежурната сестра во ходникот, внесуваше димензија на живот. Но во исто време, тие беа и најосвестените мигови за средбата со себе си, со сопствената кривост, осаменост, беспомошност...

Таму, надвор од овие сидови течеше инерцијата на животот со бојата на страстите: пари, кариера, гордост, слава, ситни фрустрации, болни амбиции. Некаде, пак, лежерно арчење на времето во суетни работи, бесцелни муабетења и кикотења или, од друга страна, опсесивна загриженост и страв од животот. Кога бев таму, верував дека сум моќна, самодоволна, дека сè знам. Само еден сид оттаму, во оваа колективна болка на едно место, добив силна шлаканица и свесност, дека сум отпадник без име. Кога смртта би дошла сега, тоа ќе биде само просто умирање, заради умирањето, без сознание која сум и каде ќе одам!

Времето од само неколку часа во ноќта, тука, во болничкиот кревет, претставуваше измудрување, повеќе од целиот изминат живот, таму, од онаа страна. Тука, во болката моја, никна зракот на виделината, но вистинското име сè уште не го знаев. Само силно чувствував дека за мене Невидливиот чека со Љубов, да направам само мал чекор за да ме земе во закрила.

Сите наредни ноќи сè појасно растеше тоа сознание во моето срце. Кога ќе ме исплашеше помислата за смртта, се покривав со белиот чар-

шав преку глава, за неуко да се предадам Некому кој ми го земаше стравот како најблизок. Верувајте ми, зашто ова навистина не се само празни зборови. Чувствував благ допир, како ветре да ми ја милуваше косата и рамениците и ме гушкаше со утеха.

Но, по десетина дена состојбата се влоши. Се вратија треските, високата температура и одлуката за втора хируршка интервенција, не знаејќи што друго. Дигајќи ги рамениците ме шетаа низ сите можни клиници, но, немаше дијагноза. Повторно започнаа нови анализи, инсинуации за страшни дијагнози..., а јас, по три недели едвај стоев на нозе. Дишев како свеќа, без здив, без енергија, без живот.

Така, еден ден самата одлучив да го посетам раководителот на клиниката, д-р Горан. Тој беше сериозен, одмерен и одговорен човек и претставуваше страв и трепет за персоналот, бидејќи бараше дисциплина и работа. Специфика на лицето му беа правилни и строги црти, а по природа беше шкрт на зборови.

Тој го прифати разговорот за моите дилеми и стравови. Ме погледна преку очилата, за чудо, со насмевка на лицето и едноставно рече:

- Марија, заминувај оттука, што поскоро заминувај. Сè уште не ти е местото овде.

До денес ги паметам овие зборови, по кои животот тргна во нови насоки. Случајно ли беше, кој ме доведе до овие случувања? А веднаш потоа

следеше прашањето: „Дали ќе беше пополезно, доколку некој видовит човек ми го покажеше начинот како да ја превенирам болеста, ако бев лишена од ова, сега би рекла, полезно страдање што ме доведе до нови искуства!!“

Но, оздравувањето не доаѓаше ниту дома, ниту по цел месец поминат во домашен амбиент. Боледував сама, во најсуровата смисла на зборот, претрашена, без подадена рака, ноќи исполнети со кошмарни соншта. Ниту будењата не беа поинакви. Претставуваа кошмар на јаве, а студот и потта ја натопуваа постелата со вкусот на дното од **падот**, од каде што, сè поверојатно, постоеше само еден излез - нови, спасителни, породилни маки низ тесниот тунел нагоре кон спасоносната Светлина.

Подоцна, од доверливи луѓе разбрав дека оперативниот зафат бил стручно неоправдан. Напишале дијагноза колку да ја прикријат сопствената грешка! Но, дали грешката беше случајна? Чиј „план“ беше ваквиот редослед на настаните?

* * *

Уште долго не се чувствував подобро. Болката им го отстапи местото на рамнодушноста и помиреноста со тоа што ќе следи.

Сè до тој понеделник, тој ноември деведесет и првата, кога неочекувано се случи и мојот втор

роденден. Дојде **спасителниот глас** што ми го измени животот, ги преоблече во ново руво, умот, срцето, целото мое **јас**. Ќе ви пренесам, иако недостојно и неуко спрема живиот опит на големите подвижници - со прости и едноставни зборови, буквално така како што стои запишано во дневникот за тој голем ден што по милоста Божја го добив на дар.

Одненадеж, безизлезот ме кутна на земја во молитвен став... Паднав на коленици со рацете подигнати нагоре. И... какво чудо! Слепиот прогледа... заедно во едно место, **во срцето** ја спознав непознатата вистина, изгубената надеж, утешата, ме огреа непознатата светлина, чистата радост и таква љубов, што ме земаше во себе и јас бев во неа. Река ненадејни и слатки солзи ми го открија преславното име на толку бараната Вистина, името на Спасителот!

Претходно неподучена од никого и никаде, туку самиот Тој - непознатиот ми се откри во срцето, а устата само изговори: „Господе Исусе мој, помилуј ме, спаси ме! Спаси ме... спаси ме...!

Ниту телото, ниту болката, ниту било што од светот во тој миг забележував. Сè што бев *јас*, беше лесно и заедно со умот и срцето обвиткано со Љубов, љубов што на некој начин, пулсирајќи, како топол зрак се ширеше нагоре и пак се симнуваше.

Устата моја изговараше слатки зборови, како што претходно никогаш и никому не му ги беше упатила. Исусе, најмил, Исусе, пресладок, Исусе, љубов моја, Исусе, спасу мој...Исусе, Исусе, Исусе...!

Љубовен пламен во нежни бранови се искачуваше нагоре и го бараше Неговото име и повторно се враќаше до срцето, кое низ воодушевувачки солзи од средбата со Него, го бараше... И сè така во круг, љубовен круг - светлосен круг, од горе - до срцето - **од умот до срцето!**

Сакав вечно да останам во таа целост, таа суштина со Него. Болната душа го бараше лекот, жедното срце - Изворот!

Но, солзите се исушија, пламенот се смири, остана тишината и мирот. Знам, повторно бев родена, измиена, разбудена!

Ете, така, најискрено, без фантазија, од никаде украдено, се обидов да ви објаснам како блудниот син, како грешницата, се обидов колку што умеат зборовите, да ви ја пренесам дадената шанса да се вратам **дома!**

Дали целиот период, заедно со **падот**, беше случаен? Дали и непознатата болест беше случајна? Дали, сепак, сè заедно не беше волјата Негова? Тоа, секако, со сигурност не го знам. Но, сигурно знам дека беше опомена и знак - опомена за гревот, за сè што му нанесов на ближниот свој, свесно или несвесно, сèедно. А што се случуваше потоа? Чудото...! Само за два до три дена, по три-

месечна болест ми се врати сјајот во очите и бојата на образите. Оздравев! Совршено бев здрава!

2.

Како започна моето **будење** видовте во претходниов дел. Но, што потоа се случуваше? Еве што е забележано во дневникот:

„...Следуваше опсесивна потреба за теоретски знаења, што ги голтав како прегладнета. Ја почнав потрагата по литературата напишана од нашите свети отци. Во мојата библиотека и до мојот кревет - украс - Светото Писмо. Подоцна осознав дека тоа не е украс, туку најскапата жива книга - Светото Писмо, мудроста над мудростите, философија над философиите, наука над науките, Словото материјализирано. Проникнував во Божјите зборови, ги читав Евангелијата, по малку проодував, по малку прослушував, по малку прогледував...”

Ќе ви раскажам уште за еден пресвртен момент во мојот живот што ме доведе до емоционална рамнотежа и уште поголем мотив да ја продолжам невидливата борба.

„...Обичен пролетен ден, како создаден за ново будење! Набрзина телефонски закажана средба и договорен службен разговор. Набрзо потоа, ракување, брзо препознавање, заедничко поимање за животот земен и животот вечен. Познанство како дарено во тој миг..., реализиран

браќ со мојот сопруг, почеток на заедничкото па-тување, почеток со отворени очи, конечно про-најден мир, секојдневие едноставно, смилено, исто-мислено, неоптоварено од материјалното околу нас, далеку од сјајот и цагорот на ноќната смр-деа, од шарадата на „многу важните“ собири боја-дисани со парфеми, пози, бесмислени муабетења, празни насмевки, т.н. јавен живот. Од ближниот мој, сопругот, научив за безусловното давање...”

Во таа наша заедничка средба, по многу рас-крсници, го препознав знакот. Сè повеќе ги из-бегнував старите пријателства, кои ме потсету-ваа на страшното искуство. Се чувствував како новороденче, кое штотуку го открива светот и вистинскиот живот. Сепак, искушенијата, како заканувачки стрели, ме напаѓаа од сите страни. Луѓето сакаа да ме видат повторно. Испраќаа по-раќи со благодарност и молба да им се вратам.

Борбата не само што не беше завршена, туку штотуку започна. Од една страна, жал за ближни-от, со желба да му помогнам, а од друга, отпор во срцето, дека тоа веќе не смеам да го правам. Многу ретко прифаќав средба со некои од моите стари познаници и настојував да ги смирам, но, многу внимателно, претворајќи ја средбата во пријателски разговор. Дури и по таквите средби се враќаше чувството на вина, но веќе знаев кон кого. **Му грешев на Бога!**

Подоцна, спонтано, повремение средби беа со содржини од духовен карактер. Им зборував за

покајанието и за Божјата љубов. Го забележував разочарувањето на нивните лица. Поголемиот дел од нив очекуваа да им зборувам на стариот видовит начин, но, тоа не го правев. Сепак, и понатаму некои бараа средба со мене, признавам, исклучиво заради „стара слава“.

Од друга страна, интимно сè повеќе ја откривав моќта на молитвата, која што во тоа време, пред сè, ми беше заради стравот од Бога.

Тежината на моите некогашни постапки и нивното влијание на тугите животи, сè повеќе ми се освестуваа и ме опседнуваа. Се јадосував, се кинев, се оплакував. Колку повеќе сакав да ја видам светлината, толку повеќе некој сакаше повторно да ме врати во темнината, но, сега со нови средства. Нешто никако не сакаше да ме испушти од рацете. Но, сега веќе знаев како му е името и кој е спасот од него. Бунтовно му го вртев грбот и повторно се враќав кон размислувањата за знакот со болеста и се нурнував сè повеќе во молитва.

Бродот на животот бавно заплови напред со сите нови предизвици и искушенија и со лузните што потсетуваа на падот.

И понатаму често се будев, срипувајќи од креветот во страв од ужасните соништа. Најчесто повторуван беше следниот сон.

Гледав долга колона од стотици луѓе, кои еден по друг, како сеништа, бавно се движеа надолу од блескавиот рид. Сфаќав дека доаѓаат кон

мене, долу, во подножјето. Таму, пак, наместо вегетација, се простираше калливо мочуриште, исполнето со сива измаглица. Околу мене, еден до друг наредени, лежеа лимени ковчези. Луѓето се тетеравеа, слепи, како живи мртвци. Ме бараа за да ми пресудат. Од мене се очекуваше да им ги видам ликовите кои им беа покриени со темни превези, поединечно на секој од нив. Ги подигав превезите и ги препознавав оние луѓе, на кои во минатото им пророкував. Лицата им беа раносани и во ужас, врескаа: „Врати ни го животот!“ Потоа, секој од нив ме удираше по образите со некаков чуден, вжештен камшик. Се будев претрашена, со неподносливо чувство на вина и со болка, што ги надминуваше сите световни болки.

Знаев дека, за да се спасам од сеништата на минатиот живот, ќе морам да се борам со најсилното оружје, а тоа беше молитвата кон Бога и барањето прошка и милост од Него. Тогаш, сè уште не знаев многу за моќта на исповедта и редовната причесна.

Ме оставаа на мир некој период. Но, повторно и повторно ме опседнуваа наредните ноќи. Многу често не ми даваше мир онаа госпоѓа на која ѝ го пронајдов изгубениот автомобил, ме оставаше без сон до утрото, а целиот нареден ден бев под впечатокот на нејзините зборови:

„Врати ни го синот, земи си го автомобилот... твој е... само врати ни го синот!“

Лицето редовно ѝ беше со боја на мастило, исто такви и беа и прстите со долги нокти. Во едната рака држеше голем светол крст, со кој се заштитуваше од мене.

Многу често повторуван сон беше и овој што сега ќе ви го раскажам.

Се упатував до некој величествен свет храм, прекрасна црква со ширум отворени врати. Се симнував по неколку скалила надолу и токму да стапнам на тремот, влезот ми го попречуваше фигура на жена, облечена во црна облека. Лицето и беше светло, со строги и умни црти. Пред себе носеше светол крст и редовно ми се обраќаше со следниве зборови:

„Тебе сè уште не ти е местото тука, излези надвор.“

Со стравопочит, понизно ја молев:

„Пуштете ме, ве молам.“

Таа не попушташе. Тогаш, со најголема снисходливост, понизност и копнеж паѓав пред нејзините нозе и продолжував да ја молам со солзи. Секогаш на крајот таа покажуваше милост:

„Добро, стани. Ти давам последна шанса, за да се исповедаш и да го промениш животот. Тогаш ќе ти ја отворам вратата. Не заборавај, имаш само уште една шанса!“

* * *

Петок навечер...на една приватна телевизија, секоја недела, веќе подолго време се емитуваше емисија во живо „За нашата вера“. Водителот не беше теолог, туку човек кој се преобратил и сакал да помогне на овој начин.

Порано, додека го слушав, редовно ми предизвикуваше чувство на антипатија, заради неговите арогантно-фанатични ставови, особено за луѓето што се занимаваа со парапсихолошки вештини.

- Што знаеш ти, лицемерен - мрморев. - Кој е гревот ако го успокојам, ако му помогнам на братот - се залажував себе си. Подоцна, веќе не ја ни вклучував неговата програма.

Но, тој петок, по неколку месеци, со задоволство ја пуштив споменатата емисија. Во неа се говореше за Светата Тајна Покајание и Светата Тајна Ефхаристија.

Зборовите од најавената тема овој пат ги примив како одговор на плачот и потребата на мојата душа да се исчисти од сите стари чемери, а ги примив како мелем, како слатко искупително вино, како поука и подготовка за вистинската средба со Бога. Исповед, Света Причест и Молитва, три во едно - најмоќното оружје против непријателот.

Но, следуваше и ново изненадување. На екранот се појави, за мене, непознато црковно лице. Така мислев сè додека водителот не го претстави митрополитот S од една наша епархијата. Прво што ми остави впечаток беше мирот и кротоста на неговото лице и крупните очи, полни со внимание и љубов. Зборуваше тивко, без вознемирување и спокојно. Во неговото целокупно однесување сè беше природно, без поза, без нагли гестови, без надменост. Беше толку едноставен, а неговите зборови толку питки, што помислив дека го познавам целиот мој живот. Но, сепак, и без тој да се труди, неговото лице зрачеше со некоја таинствена вдахновеност.

Зборуваше за невозможноста за живот во заедница со Бога, без Светата Тајна Ефхаристија (Прическа). Дека претходно треба да ги исчистиме телото од телесните страсти, умот од лошите мисли, устата од тешки зборови и клевети, а срцето да пребива во Љубов.

Подоцна продолжи на темата „Магискиот и пристијат кон живојот“. Објасни накратко за нивните манифестации врз нашето однесување; верувањето во бајачи и гатачи, предвидувачи, бели и црни магии и други такви недолични работи, па, отприлика изговори нешто вака... „Тие дејанија му се одвратни на Бога, а на таквите и на тие кои одат кај нив да им се забрани причест во време од...“. Бев стуткана како зајче, се чувству-

вав помала од најмалиот и скришум сиркав во екранот до доцна во ноќта.

Ја донесов одлуката: ќе го направам тоа, што поскоро!

3.

Го отворам дневникот, овој пат со радост, за буквално да ви го пренесам расположението на душата вистински подготвена за мојата прва исповед, а потоа и причест:

„Денес со спасителна радост стоев пред свештеникот. Не се срамеv од неговото мислење за мене. Заборавив на околината околу мене, па со наведната глава со целото внимание бев свртена кон внатре. Го слушав само гласот на сопствената совест и плачот во срцето, кои се преточуваа во зборови. Ја разголував старата Марија, немилосрдно ја разголував, без ниту еден збор оправдување, ја растргнував на столбот на срамот.

Ја газев гордоста, ја презирав славата, ја разобличував заблудата, се гнасев од делата, ги оплакував заведените. Се каев за расплаканите, погрешно упатените, лажно утешените, неповратно изгубените, од Бога оставените, сите - по моја вина!

Ги фрлив оковите на злото, тука, пред иконата со Неговиот лик. А кога свештеникот упати покајна молитва до Бога, солзите истураа, истураа за старата Марија, за „раѓањето" мое и на целиот изгубен свет."

Ќе продолжам и понатаму со исповедта пред вас. Веднаш ќе ви го пренесам текстот од дневникот за исклучително важниот настан.

* * *

Рана пролет, Велигденски пости. Редовно по два пати дневно ја изговарам *Господовајќа* и *Исусовајќа молијќа* и ги читам другите молитви од *Православниот молијќеник*. Со невиден ентузијазам и исконска желба се подготвувам за постот. Ми навираат размислувања кои, види изненадување, отпосле ги пронаоѓам во религиозната литература. Не се погордеав заради тоа, зашто знаев дека ништо не произлегува од нас самите. Заклучувам дека напоредно е неопходен и менталниот пост. Тие денови не излегувам од дома, не се дружам со луѓето за да не паднам во искушение. Размислувам за штетата што ја сторив. Се каам и се презирам. Среќна сум што, без двоен морал, не заради страв од Бога, туку вистински им простив на сите кои ми згрешиле. Во секого од моите непријатели го замислувам ликот на мојата мајка, брат, сестра. И сфаќам колку е едноставно да ги љубиме другите. Колку повеќе се молам, толку повеќе се чувствувам недостојна за молитва. Колку повеќе признавам гревови, двојно повеќе ги освестувам како гревови.

Пред спиење, пред очи ми се појави ликот на првиот спасоносен човек кој ми беше даден, свештеникот, отец Д од Соборниот храм. Веднаш по даденото интервју за моите „моќи“, тој ме побара и прв ја дијагностицира мојата душевна болест. Внимавајќи да не ме повреди, со многу добра намера, суптилно ми укажа и ме насочи како да отпочнам со моето исцелување. Тој ми го освести гревот и ми го покажа патот кон спасението. Благодаревјќи му, се препуштив на сонот...

Шест часот е наутро. Цела ноќ око не склопив. Половина час ги читам молитвите пред Исповед. Се прашувам кој не ми даде да заспијам. Чувствувам страшни болки во стомакот и градите. Сопругот ме носи на клиника. Ме прегледуваат, а јас очајувам, треба да стигнам на Литургијата. Денес се причестувам. Успевам да стигнам. Кој ми го направи тоа, се прашувам.

Свечено е во Храмот. Прекрасните одежди на свештениците го прават амбиентот уште повеќе личествен. Прекрасните гласови на хорот вознесуваат. Стојам во страв со наведена глава. Бог ми се смилува, а јас не можам да му ветам дека пак не ќе погрешам. По стоти пат повторувам во себе: „Господе Исусе Христе, Сине Божји, помилуј ме грешната.“ Свештеникот повикува за Причест. Збунето се наредувам во редицата. Ги заборавам зборовите што треба да ги говорам пред Причеста. Го отворам Молитвеникот чии корици се навлажнети од притисокот на испотените прс-

ти. Оеднаш ново чудо, необјасниво стегање во грлото. Како што разбеснетата река корне сè пред себе, приближно така може да се спореди напливот од дното на душата, па нагоре, што се изли во буица незапирливи солзи. Како да се откорна и последниот чемер. Го изгубив чувството за ориентација. Не се срамеv од тоа што ме гледаат, од тоа што боите од моето суетно намачкано лице течеа по образите. Се чувствував измиевно. Го изговорив своето име. Причестена сум!

Следниот ден, по утринската молитва, спонтано зедев парче хартија и почнав да пишувам. Тоа не беше нешто особено ново, зашто со години наназад пишував текстови на дадена мелодиска линија на некои наши композитори. Ќе запишев некој збор, ќе подзастанев, нешто ќе пречкртав, па повторно ќе продолжев и така некако се создаваше песна - композиција.

Во овој случај не беше така. Без претходна одлука или подготовка да пишувам песни со духовна содржина, раката почна да пишува вдахновени зборови. Тие, пак, се заокружуваа во стихови, а овие, пак, создаваа строфи. Дефинитивно, не бев тоа јас со мојот просечен талент. Идеите доаѓаа од некој извор, чие име не ми беше познато!

Не сакам да прозвучам претенциозно, но едно беше вистина. Раката леташе врз хартијата,

зборовите доаѓаа лесно, без напор, ги полнеа празните страници без размислување, без подзастанување, без препрочитување; сè беше во еден здив. Вистина беше дека за неполни два часа се напишаа осум песни од духовен карактер. И дефинитивно, познавајќи се себе си, знам, не го направив тоа сама!

Прочитајте три песни од осумте напишани во таа прилика.

ВЕРА ПО БОГА КРСТЕНА

Планина од искона протресе
води по море разниша,
сидој вековни помрдна,
порта небесна отвора
верата по Бога крстена.

Храм молитвен изсида,
споменик од молњи возвиши,
снегови во цветој престори,
влекачи во орли раскрили
верата по Бога крстена.

Еден во безброј намножи,
свеќа по икони растопи,
човек од мајка раздели,
жито по нива удвои
верата по Бога крстена.

Реки нагоре насочи,
зелено во златно пребои,
змија 'ко птица возлета,
тага во празник прослави
верата по Бога крстена.

Утроба на мајка оплоди,
црно и бело вкрсти,
око слепо избистри,
оган во камен потпали
верата по Бога крстена.

Небрат во брата покрсти,
миро во умот заискри,
фитил во срце запали,
сонце во душа распламти
верата по Бога крстена.

ПРОРОЦИ ЛАЖНИ

О, вие патници слепи,
о, месии безимени
и пророци лажни,
кралеви некрунисани
на престоли обесчестени,
филозофи возгордеани,
без срце безмудрени.
Добротвори отугени,
без милост, дарители,

овчари на стадото,
без пастирот водители.

Маскирани гробови,
лицемерни врагови,
на крвта податели,
на врагот посиноци,
на бесот сродници,
на родот свој одродници,
на Љубовта отпадници.

До кога палати ќе сидате,
до кога амбари ќе полните,
до кога заситено ќе збревтате,
до кога соблазна ќе ширите,
до кога сверот ќе го браните,
до кога без слава ќе славите,
до кога непокајани ќе останете,
до кога храмови ќе градите,
до кога восочни круни ќе носите,
до кога без молитва ќе молите,
до кога без вера, вера ќе пазите.

Го сотревте житото,
го згазивте лебот,
го оковавте човекот,
го распнавте родот.

О, патници слепи,
о, месии безимени

и пророци лажни,
до кога, до кога
клетва не ќе чуєте.

ВИЗИЈА

На крајот од светот
видов наличје црно
и патници слепи без име без сој,
од пеколни врати
видов предели сиви
и згаришта и пеплишта и промаи диви.

На метални порти
видов симболи смртни,
крвави орли со ѓаволски рог,
во ноќта без мугра
видов сидишта пусти
и крици и рика од пламени усти.

По ридови оловни
видов извори врели,
и вртлози бесни по ниви без род,
врз градови страотни
видов вулкани жешки
и реки црвени од лавини тешки.

На сулфурно море
видов дворец на царот

и лелек и очај и мирис на чад,
на бојното поле
видов коњаник грд
и робови в' битка до вечната смрт.

На крајот од светот
видов авети безброј
ко' безбојни сенки се нишаа в строј,
во душите мртви
видов кошмар без крај
и плач по крстот со Божествен сјај.

4.

Во новиот период од животот, што неслучајно го нареков **будење**, многу ретко се среќавав со ликовите од падот. Живеев доста повлечено во семејниот круг со мојот сопруг и синот Александар. Александар беше момче со мек израз на лицето и широк син поглед љбопитно отворен кон светот. Многу често во неговиот темперамент се пројавуваше бунтовниот лав, бестрашен, храбар, неретко и на сопствена штета. Во суштина не можеше да го сокрие долго чувствителното дете во себе, кротко, чисто, со многу сомилост и љубов кон човекот.

Покрај нив, слободно ќе речам, ми беа дарени две пријателства, кои останаа трајни и до овој миг - Јулијана, мојата сосетка и Мила, мајка на две деца.

Многу често од одредени луѓе бев обвинувана дека воопшто не држам до себе, кога можам толку интимно да дружам со просечни жени без високи световни дипломи. Најблаго речено, бев шокирана од овие забелешки. Размислував, зарем љубовта и големината на луѓето се мерат со дипломи од светот, со високи општествени функции или пак со тоа како се тие облечени или со кој светски парфем намирисани. Се чувствував

тажно заради ваквиот резон на тие луѓе, нивната гордост, суета и нивното сувопарно поимање на љубовта. Понатаму во текстот ќе може да заклучите дека вистинското пријателство не содржи само формални средби исполнети со философски фрази и натпревар во знаења, туку љубов исполнета со несебична пожртвуваност и вистински дела.

Јулијана беше дваесет и седум годишна жена, со заоблено лице и тело, со широка насмевка и живи очи. Беше длабоко осамена и покрај тоа што живееше со својот сопруг и малиот син Дејан. Украдената младешка љубов беше најчеста инспирација во разговорите.

- Не може тоа продуховено обожување да се споредува со овој живот сега; банално брачно секојдневие и ништо повеќе - рече и тоа утро по кој знае кој пат.

Разговорот за кратко го прекина доаѓањето на Мила. Практикувавме скоро секој ден заедно да го испиеме утринското кафе и искрено да си помуабетиме. Наликувавме на ликовите од некоја шпанска серија, па секоја средба беше како нова епизода, со некој нов заплет. На шега тврдевме дека ние и настаните околу нас ја надминуваат по содржина и квалитет било која „сапуница“ дотогаш.

Уште невлезена, Мила се зафати со подготовката на кафето и средување на кујната. Таа беше пријатна жена, мала по раст, секогаш насмеа-

на и полна со оптимизам. Постојано беше во движење, како да не можеше да остане на едно место повеќе од две минути. Си наоѓаше работа по секоја цена и веројатно тоа беше начин да си го вентилира незадоволството од хроничните проблеми со Иван и децата. Таа со вистинска радост помагаше секому, без лицемерие и без напор. Но затоа, пак, беше воздржано таинствена и ги чуваше за себе сопствениите маки. Не сакаше да ги оптоварува другите со себе си.

Јулијана продолжи со нервозното расположение, па резигнирано констатираше:

- Не можам, сепак, Марија, да издржам. Неговата мајка со толку одвратност ми се обраќа, што ретко кој може да остане рамнодушен. А, за оној мојон мамин син нејзиниот збор е закон. Е, како да се успокојам, објаснете ми?

- Ако де, и мојата не е ништо подобра, но не дозволувам да си трошам енергија во празно - одговори со гласно кикотење Мила, па продолжи - а за другите, пак, мои проблеми вие барем знаете. Колку само години сум во изнајмен стан, го слушам само мрморењето и молчењето на Иван... Се борам со неговата страст за играње карти и други ноќни активности, додека јас се мачам и заработувам... па сепак, си го сакам - срамежливо и со смеење ѝ се обрати на Јулијана.

- Мила, не ја разбирам Марија кога упорно ме советува да сум се молела и за оние што ме мразат. Е, не можам тоа да го разберам, па тоа ти

е... уште помалку да го направам, затоа што тоа би било лицемерно и неискрено од мене - рече Јулијана.

Мила го прифати дијалогот.

- Јуле, лесно е ако е некој во мир, да останеш мирна. Ако е некој љубезен со тебе и ти да бидеш љубезна. Да даваш, зашто тој ти дава. Ама, каде ни е тука трпението и во што сме поинакви од нив доколку се однесуваме слично како нив - рече Мила и продолжи - Јас, пак, си најдов начин да останам мирна, што често ми успева: Кога ме повредува Иван и ме доведува во ситуација да полудам и да истурам куп навреди врз него, ќе застанам за миг и ќе си го замислам ликот на брат ми или на синот. Тогаш ме облева милост, па си велам, како што ним им простувам кога грешат, така ќе му простам и на Иван. Заборавам што било и одам понатаму...

- Аха, значи, според ова, кога свекрва ми исфрла отров врз мене, јас треба да си го замислам ликот на мајка ми - иронично заклучи Јулијана.

- Токму така, како што ѝ простуваш на мајка ти од детството до сега, ќе ѝ простиш и нејзе. Зашто некаде прочитав вака: „Оној кој има чисто срце, верува дека и другите се чисти и обратно, извалканиот никого не го гледа како чист“. Значи, сè е во нас и говори за нас самите. Според тоа, и оној што лаже верува дека сите лажат, оној што мисли зло, верува дека сите му спремаат завера, оној што краде, максимално ќе се заштити,

опседнат од тоа дека ќе биде покраден, оние кои со магиски обреди нанесуваат зло на другите, убедени се дека и ним другите истото им го прават.

Прочитав уште, дека кога се молиме за оние кои многу ни грешат, ние сакаме да бидат заштитени од оној кој ги принудува на грев, а ним да им простиме, бидејќи се само нечии жртви. За почеток е доволно, барем да не ги мразиме. Колку сум паметна, нели? - се изнасмеа Мила. Погледна во часовникот, се потсети дека треба да ги испрати децата во училиште и да продолжи со работа во козметичкиот салон. Пред одење не заборава да ме праша дали треба нешто да ми помогне околу набавките од пазар.

5.

Останав сама, а веќе беше доцна попладне. Сеништата од **(п)адот**, очигледно и понатаму не ме оставаа на мир, со нови обиди, со нови замки. Зашто, како поинаку да го објаснам наредниот настан, што се случи тоа попладне во текот на молитвата.

Пред големата икона на Мајката Божја, без намера, сосема случајно, беше поставена мала месингана терезија. Инаку, таа беше подарок донесен од брат ми од некое негово патување.

Тој е несекојдневен, ретко интелигентен човек, со извонредно длабока мисла, кој необично ја презира формата и конвенциите. Во една прилика, по заедничката средба со негов пријател, ми рече: „Виде ли колку е убав овој човек!“ Малку бев затекната што да одговорам, зашто човекот имаше сосема просечен изглед. Брат ми продолжи како да ми ги прочита мислите: „Зошто толку голема неправда прават луѓето и површно ја гледаат само надворешнината кај човекот. Не постои убава жена - грда жена, убав маж - грд маж, постои само една единствена убавина, а тоа е **убавината на комплетната личност!**

Инаку, потсетуваше и се однесуваше како волк - самотник и покрај неговите многубројни

контакти со луѓето при неговите патувања по светот. Неговата природа отсекогаш имаше потреба да се нурне во нови и нови сознанија, пред сè, во духовните сфери. Еден период интензивно ги проучуваше источните религиски учења. Беше во потрага по нови вистини, воодушевен од сознанието дека кај сите нив основниот принцип е универзалната љубов. Сепак, последниве години ја спозна димензијата на христијанската љубов како морална љубов кон ближниот која на светот му ја откри Исус Христос преку Својот свет живот, божествената проповед и Својата саможртвена смрт.

Никогаш не успеав да го разберам неговото вистинско **јас**, кое таинствено и љубоморно го криеше. Космичката хармонија и правда му беа перманентен предмет на интерес. Со таа порака ми ја подари терезијата.

Но, да се вратам на настанот. Веќе неколку минути бев во молитва, кога одеднаш нешто ми го одвлече вниманието и ме вчудоневиде. Обата таса од терезијата, што беа закачени со по три нежни синџирчиња на нејзините краци, избезумено правеа кружни синхрони движења од лево кон десно, без забавување, како некоја невидлива сила постојано да ги иницираше. Прво што помислив беше дека, во моментот сум сосема сама и треба да останам спокојна. Не се помрднав од местото, стоев исправена како и пред тоа и спонтано продолжив со Исусовата молитва. Внимавав

на секој збор од молитвата, истовремено осенувајќи се со крст и со уверување дека, што и да е, ништо не ми може. Сепак, бев само почетник во молитвеното живеење, па не издржав да не погледнам во појавата што се случуваше. Тасовите и понатаму на ист начин се вртеа, иако веќе беа поминале пет-шест минути! Очигледно, некој врвен „илузионист“ повторно се поигруваше со мене.

Сопругот конечно се појави на влезната врата, а јас му дадов знак со раката да дојде што поблиску. Потоа заговорнички прошепотив:

- Гледај што се случува - небаре ако го повишев гласот појавата ќе исчезнеше.

Тој гледаше, иако не му беше докрај јасно што се случува.

- Веќе петнаесетина минути ми го прави ова. Моли се и гледај!

Обајцата ја посматравме појавата. Половина час како да си ги одмерувавме силите со невидливиот гостин. Најпосле тој попушти. Терезијата престана да се движи, без забавување, веднаш - за миг! Можеби искушувачот и ја постигна целта, зашто првичната моја реакција беше следната:

- Веројатно молитвата ми беше премногу со жар, па тоа ми е знак - се возгордеав, но не за долго. Јас сега го имав оружјето в раце - вера, молитва и срце што знае да разликува. Сепак, пораката ја примив. Некој се обидува да ме врати назад, но ќе продолжам со борбата!

* * *

Следниот ден, заедно со Мила го посветивме денот на Литургија во Соборниот храм. Свечените одежди на свештениците, хорот и целиот амбиент не успокои. Враќајќи се накај дома, не можев да не ја видам сенката на лицето на Мила.

- Колку несебично однесување, - размислував - во никој случај не сака со своите проблеми да ги вознемири другите. Ѐ се обратив:

- Пријателството, Мила, подразбира взаемност, давање и земање. Лесно е да се биде заедно, кога сме среќни и спокојни. Па, отвори се конечно. Што се случува деновиве со тебе?

Подзастана и со очај во очите, изговори:

- Моето девојче, мојата Анита, синоќа ми призна дека подолго време е вљубена. Во врска е со ... тежок зависник! - конечно призна.

- Смири се, тоа што го разбравме е добар знак, почеток кон решавање на проблемот. Ајде, заедно ќе поминеме низ проблемот.

Забележав дека на врвот од јазикот ѝ лебди прашањето што знаеше дека не смее да ми го постави, па со чувство на вина, промрморе:

- Знаам дека си дала завет дека веќе нема да советуваш на оној начин, инаку,... би те прашала до кога...

- Тој начин веќе не постои, Мила, ако не е од Бога. Веќе не сум во форма. Но, расположи се,

сега си имаме силно оружје - и реков со олеснување.

- Животот ми е со горчлив вкус, Марија, ме отфрла те вама, те таму... веќе и смртта ми станува мила - просолзи.

- Ти ли си онаа Мила што мене ме подигаше со толку оптимизам, а сега си слабо, скршено девојче. Веќе утре, биди сигурна, ќе се исправиш како победник на ридот!

- Е, со оваа поезија, заслужуваш да се насмеам!

* * *

Стражарев врз умот и зборот, а срцето од зло го чував, колку што може човек од светот да го заборави светот, па така, со нови поимања и содржини врвеа деновите ... годините. Особено го чував разумот од сè она што беше врзано со содржините на **падот**. Како од отров од змија, бегав од секакви и најмало навестување на темата видовитост. Верував дека болката беше зад мене. Разговарав со себе си:

„Светот по својата инерција заитано оди напред; мудрувања околу политички теми, војната мината, војната идна, безначајни муабети, прослави во турбо-фолк манир, радувања за пари, задоволства за толку ситни нешта, кои досегаат само до разумот, далеку од срцето. Духовните потреби се премногу високи идеали за овој немарен,

заспан свет. Тешко дека овој ваков свет може да им биде дом на оние со повисока духовна димензија. Површноста се храни со власт, гордост и пари, суета и егоизам, форма и само форма. Но, од почетокот на времето до вечноста, се радува небото за оние кои живееле, исцелувале, сликале во име на Вистината, кои мудрувале, дарувале во име на Вистината, кои заплакале, па и животот го дале во име на Вистината."

6.

Искушенијата ме следеа крадешкум и се вовлекуваа и тогаш кога најмалку сакав и очекував.

Вообичаен ден како и секој друг ден. Осумнаесет и триесет е часот. Некој заборавен препознатлив немир ми навестуваше невреме. Без да му додавам значење, се артикулираше во чувство и на крајот во свесност за нешто ужасно што треба да се случи. Се запрашав, коинциденција ли е, што веќе неколкупати настаните се случуваат додека сум сама?

Добив тоа што најмалку сакав - свесност, сознание за многу расфрлени тела..., зелено наоколу, некој непознат амбиент исполнет со лелекања... Со растреперени раце зедев хартија и брзо запишав: „...црква... Богородица... празник... мртви луѓе...“

Што се случува? Кој повторно сака да ме сопре на патот? Не знам како сум изгледала, штом сопругот од вратата ме праша, што ми се случило. Како беспомошно детуле, во плач и очај, трчајќи, се најдов на неговите гради.

- Што е, Марија, смири се и објасни ми - вознемирено повторуваше тој.

- Во непосредна близина на црква „Свѝѝа Богородица“ ќе се случи трагедија, страшно... ќе има мртви.

Се обидував да се успокојам покрај телевизорот каде што во тек беа вечерните вести.

И внимавајте сега, ударната вест беше: „Трагедија на прославата на празникот на Пресвета Богородица во Берово...“

Срцето татнеше во слепоочниците, се чувствував слаба... „Има мртви и повредени...“, слушав како ехо, од далеку, а веднаш потоа, очајно, во солзи, прашував:

- Зошто јас, зошто мене... не го сакам ова... Господе, заштити ме!

Мојот сопруг најочигледно, на дело, се соочи со визијата што претходно ја слушна од мојата уста, а што се случила само пред неколку часа. Со испотени прсти ја зграпчив хартијата, на која со нервозен искривен ракопис беше испишан настанот, уште пред неколку часа.

Со која цел, - се прашував. Зошто ми било дадено да „видам“ нешто, чиј што тек не може да се измени, ниту да се предупреди навреме за да се спречат последиците?

Бев будна долго во ноќта.

* * *

Следниот ден осамна вообичаено. Средбата со Јулијана и Мила започна со топ темата, што ја разбранува јавноста, по синоќешната вест за случајот Берово.

- Замислете, од ведро небо заблескал оган и грмотевици. Јас мислам дека големите метални котли во кои се подготвувала храната во дворот на црквата, биле причина да се привлечат громовите. - коментираше Јулијана.

- Јас, пак, мислам поинаку - рече Мила - тоа беше знак од Богородица. Замислете, луѓето ја поместиле прославата на празникот за еден ден понапред, само за да се прејадат со мрсна трпежа. Празникот паѓаше во посен ден.

Разговорот продолжи скоро до пладне, особено откако им го раскажав настанот што ми се случи претходниот ден.

Мила беше преокупирана со ќерка ѝ Анита, заради врската со Марио, нејзиното момче, зависник од хероин. Бараше совет како да ја оттргне од оваа ситуација.

- Два дена со ред доцна се враќа дома, со црни кругови околу очите. Не јаде ништо и скоро цел ден го преспива. Постојано сум во молитва. Цела надеж ми е во Бога. Знам дека и вие се молите заедно со мене.

Се договоривме следната средба да ни биде во недела во Соборниот храм, на Литургијата.

7.

Знаењето ми беше скромно, а за некаков духовен раст беше прерано да се зборува. Последниците од **падот** сè уште ги чувствував, а искушенијата беа присутни сè повеќе. За недоволно освестениот во верата, тоа би се косело со здравата логика.

Сè уште се случуваше некои луѓе да го дознаат мојот домашен телефонски број. Се обидуваа да дојдат до мене за совет и помош. Сите мои обиди накусо да им објаснам дека тоа е опасно и штетно за мене и за нив, беа залудни. Еуфорично и заслепени прашуваа што има лошо во тоа. Напросто беа глуви за она што им го објаснував.

„Ти ни беше надеж, ти ни беше спас!“

Дали добро чувте што ми зборуваа луѓето тогаш?

„Ти, Марија ни беше надеж и спас!“

Се прашувате ли, за миг, кому најмногу му одговара овој начин на размислување. Тоа е хула на светињата, вистинската надеж и спас кои што се заменуваат, се споредуваат со т.н. спасители од светот - обични смртни луѓе, кои не можат да си ги решат ниту сопствените проблеми.

Сепак, не постоеше сила што би ме вратила назад, зашто раните сеуште беа свежи и недоле-

чени, а срцето под впечаток на големото сознание. Сеќавањето на очајното битисување среде ужасот, кога моето *јас* беше разнебитено во сурова пустош, здивено, обезличено, обесчестено, лажно, податливо, продадено, отуѓено, предолго го наплатував, болував и оплакував за да одам назад, во **падот**.

Но, постоеја и резервни планови за напад - атак врз моето здравје: анксиозност, немир, срцебиене, страв. Колку повеќе се трудев, толку повеќе **змијата** препредено заводнички ме следеше. Читав на глас од мојот молитвеник, барав да бидам помилувана. На кратко се чувствував исцелена од неочекувани солзи, но знаев дека тие солзи го оплакуваа моето раносано тело и болна душа, беа солзи на самосожалување.

Ненадејно, по милоста Негова, одговорот дојде по својот на камбаната, кога се најдов во малата црквичка вгнездена во манастирот на Пресвета Богородица на Матка.

Во меѓувреме, мојот живот го изменија некои нови настани и одлуки. Случајно или не, заедно со сопругот се најдовме во некои нови професионални улоги во политичкиот живот. И така, извесни, неслучајни, извонредни луѓе од тој свет станаа наши нови содружници, и повеќе од тоа.

Со нивна покана, тој ден се претвори во највозвишен празник за срцето. А, само што зазеле ни пролетта.

Тесната и ниска вратичка нè внесе во малото црквиче. Во мракот, сјајот на свеќите разиграно паѓаше врз ликовите на иконите, па, човек не знаеше дали е тоа благо поветерче или светата енергија што извираше од никаде, а, сепак, од секаде на ова место. Зад црвената кадифена завеса што води кон светиот олтар, заблеска бела царска одежда и ... види чудо! Го препознав ликот на истиот оној владика од телевизискиот екран кој со неколку реченици ми го измени животот. Неговото лице зрачеше со бескрајно достоинство, кроткост и продоховеност, што буквално се сообразуваше со ликовите на иконите наоколу. Знам дека тој ова не би сакал да го прочита, но јас не сакам да го преиначувам она што јас го видов и доживеав.

Од мојата десна страна, една до друга смерно, со доближени стапала и благо поднаведнати тела, стоеја жени во црно, наликувајќи на заспани галеби. Тие беа искушеничките и монахинките. Неочекувано до моето срце допреа ангелски, бисерни тонови. На старовизантиски начин пеејќи, тие го славеа Бога. „Господе помилуј, Господе помилуј, Господе помилуј!“ Истото го правеше и човекот, монахот и владиката S. Тоа не беа само гласови, обично молитвено пеење. Го доживеав како да беше пеење - разговор на душата со Бога, возвишено, силно, небесно. Тие едноставно како да шепотеа, тихуваа, нечујно ги изговараа молитвите и обраќањата кон Бога. А, ние, таму

меѓу кои и јас, бевме удостоени да вкусиме мал зрак од енергијата што битисуваше наоколу. Извираше длабоко од копнежот на нивните срца.

Моето, пак, срце молчеше немо и недостојно, а молитвеното тихување се слушаше и надвор од тој мал рај. Тихуваа брезите, карпестите ридови, целата природа наоколу тихуваше. По ова доживеано искуство, мојата душа, со уште поголема жед, се стремеше кон духовното. Веќе сè што беше литература во мојата библиотека, беше со духовни содржини. Ги голтав поуците на искушениците, светите отци, пустиножителите, црковните пастири и на учениците на нивните ученици. Најмногу ги следев поуците од мојот духовен раководител S и ги пренесував на оние кои се интересираа и бараа таков вид совет.

На една од следните богослужби, во истиот амбиент, по завршувањето на причестувањето, кога владиката изговори „Во мир да излеземе“, неговото лице сјаеше, беше облеано со блажен нетварен сјај. Тоа го видов субјективно, со некои поинакви внатрешни очи и затоа, без страв, ќе го повторам тоа што го видовме многумина таму - тој сјаеше!!! Дали само ни се причинуваше!?

Во наредните средби со владиката не се ни осмеливме да го прашаме дали тој бил свесен за она што го видовме. Претпоставувам дека и кога би знаел за тоа не би ни дал потврден одговор.

Да продолжам како јас го доживував мојот духовен татко. Тој секогаш на поставените пра-

шања одговараше кратко, по малку двосмислено, невино, како дете. Бдееше врз нас, бдеејќи врз себе си, своите мисли и зборови. Не милуваше да зборува за сопствените искуства, не чувме ниту збор за неговиот монашки подвиг. Не сакаше да зборува за себе си, вешто срамежливо се извлекуваше при нашите обиди да го воздигнеме, но затоа со љубов очекуваше ние самите да зборуваме за нашите проблеми, без негово инсистирање. Во текот на Светата Тајна Исповед не се поставуваше како авторитет, испрашувач, како судија. Имав чувство дека сакаше да биде второто *јас* на оние кои се исповедаа. Како да сакаше тој светчин да се одвива во најприродни околности и на најприроден начин. Тој не ја љубеше многу формата во ниедна смисла. И во право беше. Формата ја краде спонтаноста и едноставноста во однесувањето. Секогаш нè учеше на суштинскиот, вистинскиот внатрешен живот и однесување, како во световниот, така и во духовниот живот. Нему му беше важно, но не и пресудно, колку долго постиме, но уште поважно како постиме; му беше важно колку се молиме, но уште поважно како се молиме; важно му беше да се исповедаме, но уште поважно како ќе се исповедаме. Важна му беше искреноста на срцето и само срцето. Без таа суштина, сето претходно набројано би било сушта форма, јалов опит, гола суета.

Живо пред очите ми е следниов настан. Редица луѓе подготвено, со прекрстени раце на гра-

дите, тивко чекорат кон путирот, за да се причестат со телото и крвта Христова. Ненадејно, редот подзастанува. Младо, збунето момче со бледо лице тивко проговорува:

- Отец, јас не постев доволно долго, а еве, тука сум!

Насмевката од лицето на владиката не замина, само крупните очи за миг станаа таинствено отсутни, како да погледнаа кон внатре, за веднаш потоа топло да запраша отприлика вака:

- Дали ти сам, силно со љубов и по своја волја го посакуваш тоа?

- Да - одговара момчето и приоѓа кон спасителната лажичка...

Подоцна, често го среќавав истото тоа момче на Литургиите во Соборниот храм. Редовно се причестуваше, живееше Богоугодно, ни беше светол пример.

Се случуваше често ненадејно да засвони телефонот и да се јави нашиот духовник токму во моментите кога жестоко дискутирав со мојот син или бев гневна заради некои други животни проблеми. Случајно или не, тој токму тогаш се јавуваше, како леб насушен и без да навлегува во поединости, со глас што имаше призвук на насмевка, велеше:

- Смирете се брзо, не им правете радост на оние.

Веројатно мислеше на лошите духови кои се хранат со злото.

Уште многу би можела да зборувам за нашиот пастир од светот, човекот со кого прогледавме, духовно се родивме, но за тоа во друга прилика.

Морам да признаам дека такви светли искуства имав доживеано и со свештени лица од нашиот Соборен храм. За среќа, го запознав и отец Р, свештеникот кој поседува дар за беседа, да слуша и советува. Тој беше како мелем за раните на многу блиски кои ги упатив кај него на исповед. Тргуваа со голем отпор и резерва кон тој чин. Но, по исповедта се враќаа измениени и со заклучокот:

- Марија, во право си. Тоа не било така страшно. Се чувствувам толку ослободено и лесно. како можев тоа да не го направам порано!

Ја споменав неколкупати *Исусовата молива*, за која научив од средбата со монасите. **„Господе Исусе Христие, сине Божји, помилуј ме грешниот(а)“**.

Старецот Софрониј, за оваа молитва, вели:

„Кога ја кажуваме оваа молитва, создаваме со Христа еден личносен однос, што ја надминува логиката" - и понатаму – „кога ја кажувате Исусовата молитва и попречувате на секоја друга помисла да ве нападне.“

8.

Во понатамошниот период сосема спонтано одреден број на пријатели посакавме почесто да се среќаваме и да споделуваме мислења. Дружењата се состоеја од разговори за животот, нашето поведење, потребата од живот во вера со дела и други духовни теми. Нè имаше сè повеќе, а меѓу првите беа Мила, Јулијана, Христо и уште неколкумина. Некои од нив беа мои посетители во времето на **падот**. Тоа беше можност за искупување. Очекувајќи да ја чујат старата Марија, тие се навлекуваа на нови димензии, кои им стануваа се поинтересни. Набрзо потоа почнавме да си разменуваме духовни книги, а многумина од нив за прв пат ја примија светата причест, се охрабрија и ја сфатија важноста од искрената вистинска исповед до соголување и самоосудување, до крај.

Многу пати со страв се прашував дали сум достојна и дали е оправдано ова што го правам. Но повторно, до самозабрав, како по нечиј диктат, но овој пат верував дека е од друг извор, говорев за христијанскиот живот, не срамејќи се да се понижам, кога им давав примери од мојот живот во **падот**. Најчесто го говорев она што сум го прочитала од духовните отци, од Библијата, од мојот духовен отец. Се чував колку што можев од

состојбата на гордост, самољубие, некоја нова слава и нови замки на нечестивиот. Знаев дека кога секој од нас доброволно го зема крстот на својот грб, треба да очекува страдање, болка, падови. Во што прераснаа овие дружења, ќе разберете подоцна.

Во ваков амбиент, во кој што се одвиваше мојот нов живот, се случи уште едно искушение, секако не без порака, што би било интересно да ви го раскажам.

Тој ден повторно се всели немирот и стравот во мојата душа. Штотуку помислив дека животот тече мирно, без поголеми проблеми, се најдов на клиника, каде јасно ми беше речено:

„Да, тоа е тумор на дојката.“ Малото човече во мене, како престашено дете, се стутка во паничен страв, со одбивање да се соочи со вистината. Во тој миг заборавив на прозбите во моите молитви:

„Дај ми да страдам, да научам да бидам трпелива, но на крајот, сепак, нека биде волјата Твоја.“

Враќајќи се дома, веќе успокоена, се потсетив на мојот пријател Христо и на неговите зборови:

„Во молитва неретко бараме трпение, нели? Бог не подарува трпение како инстант лек. За да научиме да ја препознаеме благодатта на трпе-

нието, претходно ни дава некое страдање. Тој ќе не доведе до целта, но, претходно ни задава задача, во конкретниов случај, страдање и болест. Ако ние во мир, без бунтување, ја прифатиме болеста како неопходен услов ила фаза на патот до целта и како негова волја, тогаш еве го одговорот на бараното во твојата молитва - трпението. Да го видиме на дело сега, мила Марија, твоето трпение!", тапкајќи ме по рамото, ми беше рекол Христо.

Цел месец до следната контрола, бев во уште помолитвено живеење. Во исто време, заборавајќи по малку на проблемот, со моите блиски разговаравме за некои други активности кои треба да ги преземеме понатаму. Душата ни бараше конкретни дела на љубовта. Та не случајно сме во градот, насекаде околу нас постои некој, кому му треба помош.

Јулијана и Мила собраа неколку куфери со постари, но испрани и испеглани алишта, постелнина, хигиенски средства со намера да се поделат на оние кои немаат. Така и беше. Попладнето, изморени, среќни, се вратија кај мене со празниот куфер и полно срце.

9.

Литургијата заврши. Непосредно пред Храмот забележавме човек, кој повеќе наликуваше на сенка. Беше потпрен на еден од столбовите на црквата. Стоеше така и оддаваше впечаток на човек кој не очекува ништо, длабоко свртен некаде внатре, човек кому ништо не останало, освен човечкото достоинство.

Лицето му беше жолто-сиво, очите поднадуени и заокружени со темни подочници, устата, пак, испукана и во грч. Целокупниот впечаток оддаваше општа слика на прогонуван див звер, кој штотуку се предал. Беше облечен во искинат костум, стоеше со стуткани раменици, а испуканите прсти ги држеа старите ревери, небаре се толку моќни да му го стоплат вратот од треската што го измачуваше. Едната ногавица му беше пократка од другата, доволно пократка за да ги открие модрите кругови и раните што ширеа реа на гној.

Сопругот го запраша дали се чувствува добро, а моите очи затреперија во неочекувана солза. Мислев дека ако го прегрнам овој човек, ќе го прегрнам целиот свет на страданието. Му предложивме медицинска помош и му подадовме ливче со нашиот телефонски број. Го зеде растрепе-

рено и несигурно. Како да не му беше јасно што се случува. Тој беше удостоен со разговор! Лицето му доби пожив израз, кога спонтано, како што тоа се прави на најблискиот, му ставив нешто во раката. Ја отвори дланката и кога виде што добил, се наведна накај нас и засипнато изговори. „Господ гледа“. Го замоливме да се исправи, а тогаш ги видов неговите сини очи, но, овој пат, поживи, понадежни. Низ образите се сронија солзи! Наградата ја добив веднаш - радоста од туѓата радост беше најголем дар за овој ден!

Враќајќи се молчаливо кон дома, ми се наметна спонтано следното размислување:

- Питачот пред Храмот ми ја отвори вратата на радоста од милосрдието. Без неговото височество и подадената рака, немаше да ја спознаам среќата за давањето со љубов. Се прашувам кој кому е повеќе потребен: дарителот, на човекот што проси, или човекот што проси на дарителот!? Дали повеќе добил крадецот кој некому му ја украде покуќнината или оној искрадениот, дали повеќе добил оној кој безочно лажел или излажаниот, кој мирно истрпел и простил?

- Хм, интересно размислување - рече сопругот. - Но, биди искрена, Марија и одговори ми: Дали отсекогаш кога некому си помогнала, го правеше тоа со вакво расположение на духот?

- Не - морав да бидам искрена - во почетокот тоа го знаев од Христовите зборови во Евангелието, подоцна тоа го правев од страв од Бога, а во

последно време ми личи на вистинска радост. Верувај ми, тие неколку мига, тоа чувство не може да се спореди со никаква друга радост од обичниот живот, дури ниту онаа што ни ја даруваат нашите деца.

Знам дека многумина и од вас знаат што говорам, зашто барем еднаш во животот ја вкусиле оваа состојба на душата.

10.

Се ближеше времето за втората контрола на клиниката. Повторно со жестокост ме преплави немирот и стравот што ме очекува понатаму. Случајно или не, ми се отвори молитвеникот на страницата „*Акаџисџи кон Пресвеџа Богородица*“. Половина час и повеќе го читав. Кога стигнав кај молитвата кон неа, клекнав на коленици, ја молев да ми се смилува и да го покаже чудото на нејзината моќ. Ветив дека ќе ја славам и насекаде ќе прикажувам за тоа.

Но, да се вратам на настанот. Специјалистот со авторитетен и наместен израз на лицето, небаре тој одлучува за животот и смртта, ги зеде в раце рентгенските снимки од пред еден месец со намера да ја потврди дијагнозата и веројатно да препорача операција. Тие беа сместени во белата хартија, на која што порано беше отчуван и резултатот - размерите на туморот. Го препрочита резултатот и промрморе:

- Да... да, тоа е тоа.

Потоа ја подигна рентгенската снимка уште еднаш, за да го види она што го видел пред еден месец, но повеќе по инерција. Изразот на лицето му се смени, значајната поза исчезна, бидејќи очигледно нешто го збуни. Ги извади очилата,

стана од столицата и ги постави снимките на осветлениот панел. Гледаше со недоверба, упорно гледаше... беше нервозен. Нешто не му беше јасно.

- Чекајте, што се случува тука? Ова е вашата рентгенска снимка, така, со вашето име и конкретната дата, но... каде е наодот? Тука е се во ред овој пат. Снимката е истата, а резултатот поинаков - се обиде да се насмејне.

- Како мислите, се е во ред? - проговори сопругот - па токму врз основа на таа снимка вие ја поставивте дијагнозата минатиот пат.

Доктор Петар ја зеде белата хартија и повторно ја прочита дијагнозата. Веќе видно нервозен и по малку зацрвенет во лицето повеќе како за себе, промрморе:

- Верувајте ми, ништо не ми е јасно, ама баш ништо! Дали сум бил деконцентриран тој ден, па сум напишал нешто што важело за друг пациент..., но тоа е скоро невозможно. Ова ми се нема случено во мојата практика. Туку, уште еднаш ќе ја повториме постапката - ехо, рентген, па ќе се видиме пак. Ве молам, направете го тоа уште денес - рече со олеснување и брзо излезе од просторијата.

Целата моја душа пееше, „Радувај се невесто неневесна“. Очите ни се пресретнаа и немаше потреба од дополнителен коментар.

- Ти благодарам, Богородице - прошепоти сопругот.

Скоро во еден глас одлучивме - отсега имаме
наша слава - Голема Богородица!

Се разбира, повторените испитувања пока-
жаа дека сум совршено здрава!

11.

И понатаму стражарев врз сопствените постапки, го следев гласот на совеста. Секогаш кога некој збор, некое дело ми предизвикуваше немир, знаев дека не било исправно. И обратно. Почнав да ги разликувам и солзите при молитвата или при чинењето милосрдни дела. Вистинската солза беше не солза од суета и самољубие, не солза што бара да биде видена, не солза само заради Божји страв, туку поинаква - солза што не произлегува од световната радост или жалост, туку солза ненадејна, безусловна!

Но, зарем помисливте дека на маките им дојде крајот? Нападите и понатаму продолжија. Овој пат таму каде што бев најслаба, најранлива, стравот за моето здравје. Значи, започна атакот врз моето тело, ненадејни напади на срцебиење што ме доведуваа во паника до избекуменост. Дали случајно или не, се најдов во една приватна ординација, каде што ги запознав доктор Бојан и доктор Јосиф, луѓе кои пленуваа со својата непосредност.

Доктор Бојан беше млад човек со питомо лице, без надменост и поза, успеваше да ги минимизира проблемите кај пациентите и во истиот миг да ги подигне, да им влее оптимизам. Како

да беа едно во мисијата заедно со неговиот учител доктор Јосиф. Навистина беа пример за тоа како треба, не само по форма, туку и на дело, со срце, да се биде лекар, не случајно, туку како дар од горе.

Доктор Јосиф беше човек со среден раст, специфична пријатна физиономија и необична харизма, со еден збор, маркантна личност. Околу себе ширеше несекојдневна аура што обичниот човек би ја именувал како „доктор со ѕвезда“. Оние, пак, посензибилните ќе ја видат енергијата, од кој извор и да е, што проникнува, лекува, смирува. Веќе на прв поглед, сè однапред му беше јасно, без многу потпрашување. Освен што беше одличен познавач на својата професија, тој беше и човек ерудит со неверојатни познавања од сите уметности - музиката, сликарството, литературата, естетата со суптилно препознавање на вистинската креативност.

Средбите со него започнуваа со задолжителниот здравствен преглед, а продолжуваа со долги разговори, кои, меѓу другото, ја објаснуваа тегобата и од многу други аспекти, за кои, во споредба со многу негови колеги, широко беше отворен. Од една обична посета и преглед, човек излегуваше спокоен, со доза на духовна исполнетост. Уште при првата наша средба, тој ја препозна мојата потсвест, мојата суштина и мојата мака. Речиси бев сигурна дека и самиот тој, веројатно неосвестено, ги поседуваше способностите на

прекогниција или несекојдневна проициљивост. Во секој случај, на специфичен начин до денес ми помага.

12.

Во меѓувреме, атмосферата во домот на Мила беше пеколна. Веќе две ноќи и три дена нејзината ќерка Анита не се вратила дома.

По неделната литургија и покрај големите грижи, Мила отиде кај своите родители. Тие живеела десетина километри надвор од градот, но таа мораше да и ги однесе купените лекови на болната мајка.

Времето поминато таму во селскиот амбиент, одмина без да се жали и да зборува за својот проблем. Напротив, се даде на работа. Најпрво го испрска дворот со вода и го измете тремот и скалите, а потоа и целиот двор. Почна да ја средува внатре малата скромна куќичка, го постави ручекот на стариот црн шпорет што го паметеше од детството. Повторно беше надвор. Од левата страна, во вториот двор ги нахрани кокошките. Брзо се упати накај двете бели кози. Зборувајќи им нежно, ги погали по главите. Во дрвеното котле истекуваше густо млеко. Мила со вешти движења го испразни вимето на едната, па на другата коза. Мирисот на потсушениот измет и реата што ја ширеа животните и беше блиска и пријатна. Ја враќаше секогаш назад, во skutот на мајка ѝ - засолништето на детската безгрижност. Сè на-

околу дишеше со мир во кој со задоволство би пребивала вечно.

Но, старите рани ја потсетија дека треба да се поздрави со детето од стариот дом и да се врати назад, во таа безнадежност, метеж и хаос во животот што ѝ е даден. Завршената работа ѝ донесе нов елан, па затоа ангажирано, со лесни чекори влезе во неколку продавници и испазари сè што ѝ беше потребно на Марија. Знаеше колку голем напор ѝ претставуваат нејзе шеткањата низ градот. Размислуваше колку бесмислено и беше седењето во кафулињата и празните муабети. Но, затоа пак, Мила знаеше дека Марија е во постојана динамика во внатрешниот мисловен живот.

Со тешките торби во рацете Мила пристигна во станот на Марија.

- Се прашувам - рече таа, средувајќи ги купените работи - зошто навистина, немаш потреба да го промениш амбиентот на некое ново патување? Ќе научиш нешто ново, ќе се релаксираш, ќе посетиш некои значајни знаменитости... има ли нешто поубаво од тоа?

- Остави го тоа, Мила, има ли поубаво патување од патувањето во сопствената душа, во чудните предели на моето, твоето и срцето на другите? Патувањето нема крај. Се искачувам по ридот на надежта, ја прегрнувам и ја понесувам со себе за некому да ја подарам.

Потоа се симнувам долу до првата раскрсница на умот. Го среќавам твојот немир. Ти пружам рака, та заедно го пресретнуваме брегот на утехата, радоста и насмевката. Патувајќи така по пределите на душата, стигнувам и до пустината на болката. Тука ги вкусувам незнаењето и тагата моја, твоја и кој знае чија и ги понесувам со себе.

По втората раскрсница на умот, очите гледаат прекрасна оаза. Светлината таму се капе од изворот на знаењето, мудроста и вистината. Се напојувам со нови искуства, ја поздравувам љубовта и продолжувам понатаму... Патувањето нема крај.

- А кој ќе биде сувенирот што ќе ми го донесеш од тоа патување? - се изнасмеа Мила.

- Љубов - како од „топ“, одговорив, а знаеш колку чини? Подарокот ем е убав, ем бесплатен. Што мислиш, а?

- Добро, добро - очигледно не можам да те убедам и кревам раце од таа тема - рече Мила.

Забележав безнадежност што се криеше зад нејзината насмевка. Доволно ја познавав и ја чувствував како себе си. Таа со самоконтрола, потиснувајќи ги јаките чувства, само искоментира дека ситуацијата со ќерка ѝ е деликатна и дека Анита на сите можни начини се обидува да ги вразуми и да ги врати на правиот пат другарите, а особено Марио.

- Што мислиш, Марија, како ти се гледа, ќе успее ли Анита да остане ангел-чувар? Мене како мајка и тоа што таа е често во нивна близина ме плаши.

- Се надевам ќе успее и без последици ќе ни ја врати Бог назад - вешто го одбегнав очекуваниот одговор и искушението да зборувам на стариот начин.

Мила климна со главата во знак на разбирање. Таа беше една од ретките која будно внимаваше и ми помагаше во борбата против старата болест - падот. Таа и Јулијана скоро никогаш не направија инсинуација која би ме повлекла надолу. Дури и кога преживуваа тешки удари не забораваа да се оградат.

- Советувај нè како пријател, таква и ни требаш. Кога ти не се огрешуваш, ни помагаш и нам.

Е, тоа беше благослов, дар Божји. Да имаш покрај себе две суштества, сестри, пријателки, навистина е богатство. Меѓу нас немаше натпревар на суети, супериорни и инфериорни. Сè знаевме една задруга, на сè заедно се радувавме, во сè си помагавме и во истиот миг сè си простувавме. Бевме три како едно, каде и да беше едната од нас, пак бевме три, зашто срцето ни беше едно.

Засвони мобилниот телефон на Мила. Со јанса на лицето го вклучи, слушаше и молчеше. Испаничен младешки женски глас врескаше од дру-

гата страна. Лицето на Мила се скамени, пребледна, рацете и се растреперија, па, одеднаш извика:

- О, Господе... леле, зарем е можно... ужасно... Бог да ја прости! Анита доаѓај веднаш дома, доаѓам и јас - избекумено рече Мила и тешко дишејќи ми го прераскажа разговорот низ солзи.

Еве што конкретно се случувало. Анита, Марио и неговите пријатели ја поминале цела ноќ во дружење. Преспале во станот на Марио, бидејќи неговите родители биле на патување во Дојран. Таму останале и следното деноноќие, поголемиот дел од друштвото биле зависници од хероин. Што се случувало таму, може само да се претпостави. Третиот ден напладне, пред да се разотидат, девојката Сара побарала некој да ѝ помогне само за уште една доза. Ѐ помогнал Марио, но дозата била фатална. По неколку минути започнале грчеви, гушење, подоцна пена на устата и пред да сигне брзата помош - смрт. Анита била цело време сведок на сè и во голем стрес.

Шест до седум месеци таа се опоравуваше од шокот. Не излегуваше од дома речиси два месеци. Мила беше постојано во молитва.

Петтиот месец, по кобната случка, Анита ме побара сама, неутешно, со изнемоштен глас, само рече:

- Марија, помогни ми!

Знаеше точно што сака уште на првата наша средба.

- Те молам, упати ме, научи ме што значи исповед, кога и на кој начин тоа се прави?

Ѓ зборував толку колку што можеше да чуе за една средба. Ѓ ја подадов книгата „Покајување - ѝаѝѝѝ кон сѝасениеѝѝѝ“. Исто така, ја упатив кај мојот пријател, свештеното лице за кое порано ви зборував, за кого знаев дека со љубов ќе ја води и ќе и помогне во исцелувањето. Тој стана нејзин духовен отец. Анита се претвори во ревносен верник. Живееше одмерено и тивко. Го заврши средното образование.

Набрзо се омажи за прекрасен млад човек, штотуку дипломиран теолог. Живеат спокоен живот со љубов и почитување, во мала куќичка во една скопска населба. Токму како во бајките, нели?

13.

Студениот ветер шибаше наоколу, додека го поминувавме малиот парк на една скопска населба. Со сопругот забележавме две суштества, едно до друго, на другиот крај од патеката. Под сенката на разгранетата жалосна врба, стуткано во положба на ембрион, лежеше и сонуваше девојче од десетина години. Паралелно до неа, скоро во иста должина како нејзиното тенко телце, лежеше песот скитник. И тој беше во дремка. Рачињата со исцрнетите тенки прсти девојчето ги беше ставило под образот. Лицето ѝ беше прошарано со траги од прав, кал и засушени остатоци од храна. Едното ноџенце ѝ беше без чорапа, а чевлињата искинати. Косата, пак, сосема неуредна и преполна со лисја и чички, беше распослана по сувата трева. Двете глави, нејзината и на песот, личеа една на друга. Тоа беше трогателна слика што не се заборава: две суштества на едно место што ги поврзува отфрленоста, осаменоста и страдањето.

Од размислувањето и глетката нè тргна брзото раздвижување на очните капаџи, како при сонување, при што таа ги отвори очите со вџашен поглед со израз на страв и спремност за бегство. Девојчето потсетуваше на беспомошна срна, на-

викната на прогонство. Таа кривка фигура ме врати во детството и на ликот од приказната за малата Козета.

Подоцна, Козета беше чест гостин во нашиот дом. Веќе не беше валканото, мрсулаво девојче од паркот. Косата ѝ светеше, а лицето и беше чисто. Се воодушевуваше на топлата вода и чешмата што се врти - така таа велеше. Уште повеќе беше фасцинирана од првото сознание за постоење на видео игрите.

Следните денови гости ни беа нејзината мајка и братчето. Нивните погледи се исполнија со топлина и доверба. Имаа на некој начин семејство. Некаде беа добредојдени. Имаа толку многу - цел месец за млеко и леб. Тоа беше доволно за да бидат среќни луѓе.

Овие тројца беа нашите добротвори, спасителен мост до чистата радост, до љубовта што не бара назад, поблизу до Христос, до Неговата беседа на Гората.

Подоцна почнав да ги препознавам, да ги разликувам оние безгрижни дечиња на крстосниците, кои научено, по навика ги повторуваа истите додворувачки фрази. Секако и за нив не требаше да недостига милост.

Но, кога пред себе ќе го здогледав достоинствениот старец со телесна мана, со сув, но, продорен поглед, затреперував во стравопочит. Во тој таинствен поглед се содржеше целото знаење, мудрост и опит на страданието. Неговата рака не

беше подадена, не бараше, но сепак, изнудуваше солза и желба да го прегрнам неговиот свет и што и да му кажев, што и да му помогнев, ќе беше премалку, зашто сфатив - неговото присуство за нас од оваа страна е благослов - Христос!

Знам дека кај многумина од вас, овој дел од приказната за **будењето** звучи по малку патетично, по малку детски и наивно. Но знам, ве има многумина, кои точно знаете за што зборувам. Знаете дека човечките зборови и на најнадарениот се недоволни да се објасни тоа, што со Божјата љубов едноставно се вкусува.

14.

Иако патот кон Бога води напред, сепак, многу често, облаците на искушенијата ме враќаа назад, за подоцна повторно да се тргне по подолгиот, потешкиот пат. Неретко спокојството ме напушташе, трпението исто така, молитвата се претвораше во сувопарно, формално изговарање зборови. Чувството на вина и понатаму ме разјадувашеа. Верата ми слабееше... Потоа, облаците се подигаа, и повторно се појавуваше зрак на надеж, молитва со радост, со солза или без неа, желба за давање.

Си поставував и вакви шпекулативни прашања. Дали давањето не значи всушност купување љубов? Ако е така, каде е тогаш безусловноста на давањето себе си на другите. Но, ако љубовта е апсолутен принцип, сè и над сè во Бога и од Бога, тогаш дали вистинското давање не се содржи, не е едно со љубовта, а љубовта со давањето. Тогаш би констатирале дека вистинското давање со љубов не ја бара, не ја купува љубовта, зашто самото тоа е Љубов.

Веднаш по ова си префрлав: „Ти ли ќе умуваш, Марија и ќе бараш логика и објаснување во Божествената наука? Дали се возгордеа? Туку,

продолжи да си гледаш и слушаш со очите на детето и не барај ништо повеќе!"

Но, искушенијата, како верен сопатник, продолжија да се редат кога најмалку очекував.

* * *

Беше пладне. Се јави љубезен и познат глас на дамнешна пријателка која ме замоли за средба. Беше помлада од мене, по професија актерка, со плодна кариера.

Седевме надвор пред кафулето во ТЦ „Буџаковец“. Госпоѓа Марина беше видно вознемирена. Интонацијата на гласот, нејзините гестикулации оддаваа немир и незадоволство. Постојано, како под принуда, ги вадеше и повторно ги враќаше на читет скапите темни очила. Зборуваше дека сè е против неа, дека сите ѝ биле виновни и од никој не била разбрана.

- Сиве овие пет-шест години не можам да си го пронајдам мирот, да си воспоставам хармонија, проблеми дома, проблеми со колегите, што дур ми влијаат на креативниот капацитет. Знам дека веќе одамна си прекинала со поранешната активност, но не те викнав со таа цел. Би те замолила да ме посоветуваш дали нешто битно ќе смени во мојот живот ако најпосле постам, се причестам.

- Дали се слушна себе си? За најпосле, за на крај, ти го остави најважното, лекот за душата, отворањето на твоето срце за Бога. Во уште пострашна состојба и пустош беше мојата душа, но ја започнав борбата - ѝ реков.

- Борбата! Што значи пак тоа, повторно ли ми предлагаш борба наместо радост? - нестрплива беше таа.

- Е, така и мене ме научија. Тоа е патот до вистината... Патот до радоста е долг и тежок. Како голгота е и трае сè до смртта. Тоа е борба со страстите во нас.

- Чекај, подзастанувај, ме наежи, иако малку те разбрав.

- Еве, ќе поедноставам. Ќе ти дадам најпрост пример. Ти си одамна разведена жена. Живееш сама со синот, колку што знам. Го љубиш повеќе од себе си. Се бориш со многу проблеми - материјални, здравствени, го подучуваш, го воспитуваш. Ти си го зела крстот и сама, одлучно паѓаш, стануваш, но сепакодиш напред. Секој неуспех на твоето дете го чувствуваш како свој и обратно. Се радуваш со неговата насмевка, тагуваш со неговата солза. Тоа е борба, тежок пат, борба што ќе трае во добро и зло, сè додека си жива. Дали би застанала? Дали би се откажала од љубовта кон своето дете? Во љубовта сè се поднесува, нели? - се обидов да ѝ дообјаснам.

- Почнав по малку да те сфаќам, Марија, но од каде ти е ваквиот резон?

- Ме научија Светото Писмо, духовните книги, мојот духовен отец...

Госпоѓа Марина, по малку нервозно ја зафрли со раката долгата црна коса, а во изразот ѝ видов малку разочарување; како да очекуваше некој стар рецепт со кој се подготвува среќа, па скоро плачејќи, извика.

- Не знам, веќе ништо добро не очекувам, **во ништо не верувам!**

- Внимавај на бемката под десното рамо, необично е голема! - како од топ, на мое сопствено изненадување, без најава, едноставно ми излетаа зборовите.

Настана молк. Вдашена, во шок, држејќи се за срцето, по неколку секунди госпоѓа Марина бавно го подигна долгиот ракав од блузата. Непосредно по десното рамо ја видов бемката со големина на бадем.

- Како знаеше за ова?! - прошепоти скршено.

Пред да бидам свесна што изговорив, од мојата уста излета реченицата.

- Дали сега веруваш во Бога?

Излетав од кафулето речиси без поздрав и со брзи чекори стигнав до мојот дом. Не стигнав ни ту да ја затворам влезната врата, се стрчав и клекнав пред иконите. „Господе, ти згрешив, се погордеав. Пак ли сум во падот? Заштити ме од искушенија.“

Отприлика по три месеци, во текот на Богородичниот пост, на денот *Преображение на Исус*

Христос, таму во Соборниот храм, чекав во редот за причест. На метар-два од мене, со наведената глава чекореше госпоѓа Марина. Со рацете на градите се поднаведна, си го кажа името и се причести. Ми запеа душата...

Подоцна, кога се сретнавме пред портата на Храмот, со мил поглед, одлучно ми рече.

- 'Фала му на Бога, тука сум. И знаеш што? Знаам зошто сум тука...

15.

На денот на чествувањето на празникот *Усѝение на Пресвѝа Богородица* следуваше ново искушение, нова борба со видливото и невидливото. Но, веќе помирливо и со очекување ги прифаќав нападите што наидуваа. Сепак, ова што следеше беше премногу.

Литургијата заврши, а јас и сопругот се упативме кон автомобилот. Чувствувајќи се лесно, измиено, само што сакаше да го запали моторот, на отворениот прозорец од страната на возачот одненадеж и дрско се потпре со двете раце средовечна непозната жена. Без претходна дозвола, таа без никаков повод почна неврзано да зборува на македонски јазик со необичен акцент. Споменуваше нешто во врска со нашите деца, за нивната среќа, брзо и неразговетно. На некој начин таа гаташе. На кратко застапа и со наредувачка интонација побара сума пари, како услов да продолжи.

- Јас знам сѐ, ајде платете, па ќе се уверите.

Дискретно го замолив сопругот да тргнеме. Тој љубезно ја поздравил, благодарувал се на понудата, но таа не се симнуваше; остана така, обесена на прозорецот.

- Не сакаме ваша услуга, тргнете се, ве молам брземе - ѝ рече тој вторпат.

Изразот на лицето се измени, вилицата ѝ се затресе и со налутен и груб глас, извика:

- Нема да се тргнам додека не платите, а јас тогаш ќе продолжам.

Веќе видно вознемирен, сопругот со нервозно движење го затвори прозорецот, а таа беше принудена да се повлече наназад. Ненадејно и како како разгневен ранет свер, испушти силен, неартикулиран вресок. Не разбравме што кажува, кога таа веќе во два чекора се најде пред автомобилот.

Не си верувавме на сопствените очи. Среди бел ден, среди Скопје, пред Храмот, по светата причест, ваков ужасен настан! Случаен ли беше?

Значи, се нафрли со двете раце врз предната хауба на автомобилот. Лицето ѝ беше сосема блиску до моето од другата страна на предното стакло.

- Господе - си реков - во жената е бесот! Лицето ѝ стана неверојатно изобличено како да беше од гума во страотен гнев, омраза и бес. Очите и беа ококорени, а долните капаци закрвавени; едноставно не сакаше да ја изгуби битката. Добив чувство дека почнува да гребе со ноктите околу бришачите.

- Заобиколи ја и бегај, те молам - преплашено реков.

За кратко таа се повлече на половина метар од автомобилот, ги подигна рацете кон небото, а од устата како огнени змии исфрлаше зборови што не ги разбиравме. Беше во некој чуден занес, како да се обраќа некому кому таа му верува. Но по изразот на лицето очигледно беше дека тоа беа отровни клетви. Рацете како во некаков ритуал згрчено ги дигаше и спушташе. Скоро во скок повторно дојде кај прозорецот на сопругот и победнички, цинично, со одвратен глас, заканувачки процеди низ стиснатите вилици:

- Ти фрлив проклетство! Ќе видиш која сум јас, ќе видиш што ќе те снајде! Не може ни Господ да ти помогне и ќе ме бараш јас да ти помогнам.

Сфаќате ли сега, мои пријатели, кои сè уште не знаете, во какви чудовишта се претвораат вашите спасители. Од многумина од вас порано бев чула дека сте виделе добро од нивните дарби, дека ви растураше магии и дека ви го олеснувале животот. Каква врска имаат со љубовта ваквите луѓе? Какво добро очекувате од спасители кои се претвораат во сверови штом ќе им го покажете крстот? И кои сили не го љубат крстот?

Само по десетина дена од настанот, сопругот ненадејно се разболе. Тој е човек со добра кондиција и ова беше прв пат во заедничкиот живот да се разболе посериозно. Доби неподносливи бубрежни болки со компромитација на бубрежната функција. Причината не беше јасна.

Го пронајдовме нашиот духовен отец S и по телефон му раскажавме за непријатната случка. Вообичаено за него, воздржано, без многу видливи емоции, тој нè сослуша и нè успокои. Знаев дека ќе биде со нас на само нему познат начин!

Со верувањето дека ако сме цврсто во Бога никој ништо не ни може, болеста се повлече за неполн месец. Настанот со вештицата и нејзините клетви, никогаш веќе не го спомнавме.

16.

Се снаоѓавме некако во животот на професионален план во политичкиот амбиент, каде што владееја посебни закони и правила. Животот во тој период јас го доживеав како една исклучителна театарска претстава со многу ликови и содржини. Настаните во првиот чин се редеа со однапред подготвено сценарио, а актерите непогрешливо точно ги повторуваа своите реплики и дијалози.

Вториот чин од претставата речиси по ништо не се разликуваше од претходниот, освен што беа дозволени мали импровизации и некои нови ликови. Во претставата секој можеше да личи на секого, но не беше возможно да личиш на себе си, да бидеш свој, оној што си! Сепак, и тоа ново животно искуство беше интересен предизвик со необични доживувања и емоции.

Во тој период ми беше дадено нешто, што ниту во најсмелите соништа не ми беше дозволено да го сонувам.

... Патувавме веќе неколку часа пред да нè пресретне денот во одминување, таму, зад црвената огнена топка. Таа го опожаруваше и во поз-

латеност го славеше небото, кое, пак, посветено и љубоморно го прекриваше избраниот град, градот на избраниот народ.

Се спуштавме таму, во светиот град Ерусалим. Сакав да заплачам, но не му верував на сонот. Сакав да се разбудам за да клекнам тука на рајската земја, да заблагодарам што милоста стигна и до разбојникот на крстот и до грешницата и до блудниот син. Не сум особено надарена и не знам да ви го пренесам со зборови говорот на моето срце, како што не може да се објасни со зборови вкусот на малината. Повторував само „Господе, господе, господе...“, доволно тивко за да не го разбудам сонот.

* * *

Очите ми ги маѓепса глетката врз величествено кадифената појава со пурпурни обриси. Изгресонцето над Ерусалим го разбуди и свечено го најави нашиот прв ден таму. Првичниот позитивен стрес од возбудувањето се намали. Патешествието по фантастичните предели започна. Чековреме на местата каде што чекореа нозете на Богочовекот.

Не пресретна градот Витлеем јудејски, таму каде што се роди Богочовекот. Стоевме во ред стотина луѓе пред малата црква. Врз неа беше подигната поголема блескава црква. Возбудени

чекавме стуткани еден до друг на температура од речиси педесетина степени. Неверојатната тишина ја нарушуваше само по некоја воздишка или тивок радосен плач. Жената пред мене со руски акцент извикуваше „Господе мој“. За да се сирне во пештерата каде што се роди Богочовекот, мораше да се клекне на коленици. Таа клечеше ничкум со челото на земја, ставајќи ги рацете во тесниот влез од пештерата. Го бакнуваше прагот, воздивнуваше. Кога се исправи, наоколу имаше траги од нејзините солзи.

Во пределите Галилејски се издигаше градот Назарет, местото каде што Исус се насели, за да се исполни кажаното од пророците. Архиерите кои патуваа заедно со нас, во црквата во Назарет, со молитвено пеење му благодареле на Бога. Веднаш зад нас во истата црква и скоро во истиот миг се разлеа молитвено пеење на црковни луѓе од Грција, нормално на грчки јазик.

Следниот ден пред нас како змија кривулеше реката Јордан. На брегот се тискаа разнобојни зелени крошни на дрвјата, што се поклонуваа врз стаклено чистата вода, огледувајќи се во неа. Реката наликуваше на разнобоен кристал.

По проповедта во пустината, Јован крштеваше тука, на Јордан, а подоцна од Галилеа дојде Царот и се крштеваше во водите јордански.

Ја посетивме и пустината Јудејска каде што Исус бил искушуван од ѓаволот.

Евангелие во живо. Се редеа светиња до светиња... Капернаум, местото каде што Спасителот се насели и започна да проповеда.

Оттогаш почна Исус да проповеда и да говори: **„Покајѝе се, зашто се ѝриближи царсѝвоѝо небесно!“** (Мат.3.2)

Ги посетивме и синагогите во Галилеа. Таму Исус подучуваше и лекуваше болни. Во пределот на Десетоградието, нахрани тој четири илјади луѓе и тука прв пат човекот го чу совршенството на сите совршенства, пак, изразено во човечки збор за сите векови, Беседата на Гората.

Во тие пет дена бевме удостоени нашите очи да ја видат планината Тавор. Нејзините стрмни пркосеа на петстотини осумдесет и осум метри надморска височина врз рамнината на Јудејската долина. Тука Исус го покажа чудото, па со пет леба и две риби нахрани пет илјади луѓе.

Следуваше Витанија, Елеонската Гора од каде што Исус со своите ученици стигнал во Гетсиманија, каде бил предаден на Римјаните.

Не можевме да поверуваме дека стоевме на местото каде што нашиот Господ Исус Христос ја одржа Тајната Вечера.

Свесно, брзо и сувопарно ви ги набројав светите места, без да навлегувам подлабоко во моите чувства и чувствата на оние околу мене. А како може да се објасни она што не може да се објасни, зашто кај секој различно се случува и доживува.

Слушнав гласови на различни јазици. Имаше огромен број посетители од целиот свет. Некои лежерно чкрапкаа со фото-апаратите, некои се воодушевуваа од грандиозната архитектура на црквите, некои безгрижно грицкаа сендвич со шунка, а на оние кои животот свој го посветија на Бога, ова веројатно им беше неизмерна вознесеност и блаженство на душата.

Кај некои окото ја создаваше сликата на она што го гледаше однадвор, а кај другите окото ја отсликуваше душата одвнатре, ја пресликуваше содржината на срцето.

Сепак, ќе ми дозволите да ви ги пренесам впечатоците од два настана кои ќе бидат тука во срцето мое сè додека сум жива.

Во текот на целиот овој период за кој ви зборував досега, здравствената состојба ми беше загрижувачка. Сите болки што сум ги преживеала дотогаш во текот на целиот мој живот, со сета силина, жестоко ме нападнаа одненадеж токму таму.

Ете така, со последните сили додека сонцето жежеше врз главите чекоревме по Патот на болката до Голгота. Пред нас се исправи божествена грандиозна црква, во чија внатрешност се издигааше мала црква, а во неа векуваше гробот на нашиот Господ.

Верувам дека на поголемиот дел од вас им е познато чувството на немир, стравопочит и спокојство секогаш кога влегуваат во црква. Ако е

тоа така во нашата црква во нашиот град при средбата со Него, тогаш знам дека ќе сфатите како се чувствуваше целото мое *јас* при сознанието кон Кого чекорам. Тоа мое *јас* еднадвор како да не постоеше. Не значеа ништо ударите на срцето во слепоочниците, ниту потта што ме капеше, ниту солзите што ми го замаглуваа видот...

Времето минато се отсликуваше во патината на надворешните камени зидови на црквата. Влеговме низ големата порта. Лево од неа се протегаше огромен хол накитен со илјадници златни, сребрени свеќници, крстови и што уште не. Толку многу сјај одеднаш можеше до најмали поединости да го анализира само рамнодушно љубопитно око. Но со нас не беше така. Целата група бевме еуфорично вознемирени, не верувајќи каде нозете чекора, каде очите гледаат.

Најнапред водичот нè упати десно. Дваесетина тесни камени скали нè водеа горе до местото каде што беше поставен крстот. Познатата фигура на Господ Исус Христос во речиси природна големина блескаше распната на златниот крст, поставен на вистинското место каде што Богочовекот беше распнат пред токму две илјади години. Сè што купивме во Ерусалим, иконите, крвчињата, можевме да ги оставиме и осветиме долу на подножјето на крстот во оригиналниот отвор.

Луѓето клечеа, се молеа, ги ставаа рацете внатре во позлатениот отвор каде што беше закован крстот, а долгата колона немаше крај. Од

другата страна, паралелно со скалите по кои се качувавме, беа поставени исти такви скали за симнување до местото каде што беше спуштено телото и беше извршено помазанието. Тоа беше сиво црвена мермерна плоча каде што исто така се вршеше осветување на предмети.

Се упативме лево кон огромниот хол, целиот во раскошен сјај, како што доликува на Синот Божји. Всушност, малата црквичка беше пештерата каде што бил погребан Исус Христос. Тесната врата водеше до мал претпростор. Од него, пак, се влегуваше во пештерата која блескаше во сјајот што трепереше од здивот на стотиците свеќи поставени на златните свеќници, блескаше и од нетварната светлина која дишеше наоколу и во нас. Човек треба да има храброст да му поверува на тој призор што го гледа душата, на тој бисер, за кого во замена би го дал целото богатство во пределите на светот.

Димензиите на светиот простор беа околу два на два метри, на десната страна беше поставена плочата врз која било поставено телото на Спасителот на светот. Тоа не беше монолитна плоча, туку две споени парчиња едно до друго. Централно стоеше раскошен свеќник со три свеќи. На горниот дел, десно од гробот, икона од воскреснатиот Исус, а над средишниот дел од гробот, ликот Господов исклесан во камен. Дозволено беше одеднаш да влегуваат петмина и да се задржуваат кратко. За редот вешто се грижеа

палестински чувари, стражари на гробот во зелени униформи и со црвени фесови на главите. Тука, на таа плоча беа втиснати солзите, молитвите, воздишките на целото човештво низ вековите. Го прегрнував гробот на мојот Господ, го прегрнував воскреснатиот и целиот свет.

Вечерта бев вистински уморна и решена да заспијам. Сепак, нешто ме предомисли, станав од креветот, се упатив до прозорецот, ги тргнав тешките драпери во хотелската соба на десетиот кат. Глетката буквално ме остави без здив, панорамата беше ноќна бајка, како море од светулки и величествени „дворци“ што му даваа волшебен и таинствен изглед на Ерусалем. Од една страна, огномет од муслимански симболи, од другата христијански, помеѓу нив украсени сидови на синагогите со хебрејски симболи и знаци. Нормален човек пред тој призор само би се поклонил и би останал во молк.

Сè уште не знам што ме принуди да ја земам камерата со желба да ја овековечам глетката. Сликајќи така, изрецитирав текст кој почнуваше вака:

„Израиле, Израиле...“ Понатаму, ниту на сон не ми доаѓа да продолжам да го повторам тоа што го изговорив, но тоа беше добро срочен текст, па дури и со мала рима, претходно воопшто неподготвен. Тој содржеше осуда на Израилот и народот израелски. Ја исклучив камерата и повторно ја вклучив со намера да ја погледам

снимката. На мое изненадување, таа беше неуспешна. Како под принуда, повторно застанав пред прозорецот и пак ја повторив истата постапка - текстот и осудата.

И само што самозадоволно ја спуштив камерата, се случи ужас! Верувајте ми, во следниот миг бев слепа! Не гледав ништо освен густ, сивобел чад. Бев сама горе, па со талкање се обидов да го пронајдам мобилниот телефон и да го повикам сопругот. Знаев дека тој е некаде тука, на службен разговор во хотелот „Давид“. Шетав со рацете по креветот, но не го најдов. Се упатив кон ѕидот. Потпирајќи се на него, чекор по чекор стигнав до вратата на тоалетот. Ги запалив, па ги изгасив светлата, но не почувствував промена. Си реков: „Ослепев тука во Светата Земја!“ Лизгајќи се со грбот по ѕидот, се спуштив до подот и така клекната останав сама уште околу еден час. Сопругот ме најде во истата положба.

- Што прави вака стуткано моето исплашено девојче?

Му го опишував настанот во детали долго во ноќта. Не се согласив да повикаме доктор. Останав будна, но без поголем страв.

Го дочекав утрото гледајќи го Ерусалим од истиот прозорец. Се капеше во сонце. Сепак останана прашањето до овие дни! Што се случи? Случајно ли беше? И ако беше, што се случи?

17.

Сè повеќе знаев дека животот во крстот е борба и со сè поголема смиреност спремно ги дочекував изненадувањата. Само што ќе поверував дека победив една страст, таа ќе ми зададеше удар. Ќе помислев дека ги победив вообразеноста, егоизмот, високоумието за себе, веќе во следниот миг ќе сфатев на дело дека сè уште им робувам. Само што ќе се израдував дека сум го задобила мирот во срцето, набрзо ќе ја откриев немилосрдноста на стариот човек во мене.

Ете за една таква нова замка на гордоста и суетата во која непромислено се предадов, говори следниот настан.

Нè имаше петнаесетмина во пријатниот амбиент, накитен во староградски стил во дрво и камен, ресторан во близина на Скопје. Протоколот бараше набрзо да пречекаме една голема холивудска филмска звезда. Од младите дни го паметевме од филмските платна, Доаѓаше идолот, богот од светот и сите беа видно вознемирени. Конечно се појави и влезе во ресторанот, шармантен, со наместена лежерност, апсолутно свесен за еуфоријата што ја шири околу себе. Одме-

рено и достоинствено го пречекавме. По љубезното запознавање, следеше опуштен разговор со вечерата. Се подразбираше дека треба да бидеме пресреќни што тој седи со нас, шармантно ни се насмевнува и споделува со нас различни дилеми за состојбите кај нас и во светот.

Вешто и без наметнување ситуацијата ја „извади“ од мене старата болест - славољубието и гордоста, па обземена од нив, му понудив неколку страници испишан текст. Замислете што содржеше тој текст: опис на состојбата на неговата душа, емоционални дилеми и проблеми, одговор и упатства како излез за некои негови проблеми, видувања за неговата здравствена состојба и важни датуми во неговата иднина.

Замислете, малиот бог од филмското платно требаше да се појави, а неговите идолопоклоници да паднат на коленици и да забораваат на себе си... Веќе следниот ден бев свесна кому се предадов, во чија замка влегов после толку години будно бдеене врз себе си и вардејќи се од падот, повторно паднав!

Следеше нов испушителен период, нова исповед и повторно прифаќање на борбата што води до очистување. Ете, како едно мало суетно ветерче има сила да го урне камениот столб, прицврстен на јак темел.

18.

Но, уште не сум завршила со новите настани и искушенија, кои сè повеќе наидуваа.

Првото се случи пред две години, кога најмногу верував дека сум заштитена со најмоќните орудии на верата. Тоа невнимание и гордост беше плоден терен за лошите духови.

Пред полноќ се подготвив за молитва. Верував дека ми беше дадено вистинско молитвено расположение, без напор, туку со потреба на душата. Задоволно го изгасив светлото и се подготвив за квалитетен одмор до следниот ден. Се обидов да заспијам, изговарајќи ја Исусовата молитва, најнапред гласно, а потоа во себе си. Навистина ми помагаше да си го собирам расеаниот ум и побрзо да заспијам.

Неколку пати се случуваше наутро, уште со неотворени очи, првото нешто за што бев свесна да бидат последните зборови од „Исусова̄ѝа молӣѝва“ - „...ѝомилуј ме“. Си велев, веројатно сум си ја кажувала на сон, бидејќи претходно се врежала во умот. Друго објаснување немав.

Но, да се вратам на таа ноќ. Штотуку почнав да тонам во полусон, за миг, како да видов црна форма што скокна врз мене. Па така во дремка си реков: „Спиј, Марија, веројатно е Дона“. Ина-

ку, Дона е моето галениче, црна француска пудла што сè уште ја чувам. Потонав во подлабок сон, познатата состојба кога спиеете, а сепак сте по малку свесни за својата околина и за себе си. Додека бев легната на грбот, почувствував како нешто стоеше или лежеше врз мене на местото од стомакот до градниот кош. **Тоа**, почнувајќи од долниот дел, постепено предизвикуваше чувство на тежина и на нечие присуство. Појавата не ми дозволуваше да излезам од состојбата на дремка, ниту пак ме ослободуваше да потонам во вистински подлабок сон. На некаков поинаков начин бев свесна дека сум прикована за креветот и залудни беа сите мои обиди да го помрднам телото, да удрам со рацете, да се подразбудам и да побарам помош од сопругот кој спиеше до мене. Бев апсолутно беспомошна, а сепак совршено свесна дека не сонувам, дека ме осенува некоја неприродна или надприродна појава. Рационалното циклично се мешаше со сонот и потсвеста, а стравот се зголемуваше. Но, сè уште не беше започнат вистинскиот кошмар, што ако се случуваше на јаве, нашите официјални психијатри, воглавно атеисти, ќе ми залепеа дијагноза.

Со мали исклучоци, обично тие се горделиво догматски и праволиниски насочени. Од висина и со потсмев играат „мајтап“ со сè што излегува од рамките на нивното стекнато знаење - свест, потсвест, несвесно, Јунг, Фројд ... Не е чудо во овој миг веќе да ми ја напишале дијагнозата. Ко-

рисно би било да се позанимаваат малку со **науката за душата како Божја димензија**, па многу работи ќе им станат појасни.

Но, да се вратам на кошмарот. Во таква состојба на свеста, во која јас се најдов, човек е дезориентиран во времето и просторот, па не знам да ви кажам по колку време следеше вистинскиот напад. Тежината стануваше сè поголема, како врз мене да лежеше човек од преку сто и педесет килограми со ризик да ме смачка. Тоа ми предизвика чувство на недостиг на здив. Оние од вас кои некогаш во животот биле подложени на анестезија, знаат во каква состојба им е свеста веднаш по будењето. Физичкото тело се чувствува, а сепак не може да се командува. Свеста се подига, па се слушаат нејасни звуци и разговори од далечина, а потоа пак се тоне во сонливост.

Таква беше мојата психо-физичката состојба, додека го доживував настанот.

Следуваше најужасниот дел. Некој сакаше да ме пристраши до самиот раб на човечката издржливост. Во наредните мигови го вкусив злото со целата негова димензија. Сигурно дека човек во будна состојба не би можел да ја издржи таа манифестација на злото, а при тоа да остане здрав.

Знам, залуден ми е обидот да ви го пренесам ужасот, но сепак ќе се обидам во неколку реченици. Веќе нема да ја нарекувам „појавата“.

Сверот се обиде да ми го нанесе последниот удар, покажувајќи ми ја својата моќ. Целата дес-

трукција собрана од илјадници злосторства, фрустрации, страдања, агресија, омраза низ вековите наназад, како да беше акумулирана сега и веднаш и фрлена врз мене да ја вкусам и да ја доживеам. Тој сакаше јасно да ми покаже кој е тој, од каде доаѓа, од кого ја собира моќта. Ми прикажа крвави предели, откинати делови од човечки тела, гнев, бес и омраза до кинење. Тој преку мене како да врескаше, мразеше, уништуваше и сето тоа заедно е малку за да се објасни како го доживеав пеколот!

Само што помислив дека ќе ме уништи, најде спасоносен глас, што се артикулира во зборовите: „Господе Исусе Христе, помилуј меееее....! Тоа беше очаен крик; верував дека се разлеа низ целиот град, до горе, до небото. Убедена бев дека гласните жици се скинаа. Ја повторив молитвата уште еднаш и уште еднаш и така до три пати.

Колку и да звучеше тој крик веродостојно, сепак вистината веројатно беше дека гласот можеби излегуваше од некое астрално и не знам веќе какво грло.

Веднаш потоа тежината исчезна, телото се ослободи, сверскиот нагон го замени благо спокојство. Скокнав од креветот облеана во пот. Останав будна и во молитва сè до утрото. Потоа засвонив кај мојот духовник. Во моментот тој се наоѓаше во Светата Земја, во Израел.

Ме разбра веднаш, точно знаеше што ми се случило и пред да му раскажам до крај. Што бе-

ше неговиот коментар? Нема да ви откријам... Знаев, Исусовото име ме спаси.

Неодамна прочитав за вакви искуства во романот „*Розаѝѝа од вода*“ од Едни Македонци. Авторот/ите оваа појава ја нарекува/ат „сенка“. Инаку, тој/тие направил/е неверојатно дело, спасоносен подвиг. На оние кои „немаат очи да видат“ им се дава поинаква можност да разберат и евентуално да поверуваат, заради понудените научни докази за постоењето на Бога!

Ако мислите дека овој настан ме расколеба, ми ја ослабна верата, не сте во право. Напротив, ми ја освести уште посилно моќта на Бога и силата на молитвата.

19.

Година 2003.

Јулијана беше речиси цел ден во мојот стан. Ми помагаше во пакувањето на еден мал милион дребулии, бидејќи нè очекуваше преселбата во куќата близу Скопје, нашето ново живеалиште.

Неколкупати тоа попладне почувствував блага треска и општа слабост. Верував дека е вообичаена настинка, па не обрнав преголемо внимание. Во подоцнежните часови ситуацијата се влоши, а веќе во вечерните добив неверојатна треска, за каква само сум слушала. Буквално се смрзнував, како да сум на минус дваесет степени. Треската беше проследена со грчеви кои ми го подигаа телото и тоа прилегаше на епилептичен напад, но секако не беше тоа, зашто веднаш потоа следеше висока температура.

Веќе по еден час бев примена на една од клиниките. Итно започнаа лабораториските испитувања и постојано бев под инфузија. Но и покрај тоа, невообичаените трески се повторуваа, траеја околу дваесетина минути и со сè повисока температура. Лицето на Јулијана и нејзиното присуство ми влеваше храброст и мајчинска утеха. Со мене, Без да се помрдне од креветот, таа беше постојано со мене во текот на дваесет и че-

тири часа. Ниту ноќта не ме оставаше сама. Таа и мојот сопруг постојано беа покрај мене. Ако случајно ја испружев раката кон чашата топол чај, таа веќе во следниот миг ми ја принесуваше кон устата. Ме покриваше, ми ги туткаше нозете под ќебето, ја ставаше раката на моето чело... и повторно се чувствував згрижена, како во домот на мојата мајка.

Се вратив назад низ времето и ја видов малата Марија, која беше толку среќна затоа што добила ангина и висока температура. Знаете ли зошто? Затоа што мојата мајка тогаш ги оставаше сите обврски и нежно ме галеше по челото и косата.

Погледнувајќи во термометарот, Јулијана се смешкаше со благост, но не можеше да ја сокрие загриженоста што се читаше во нејзините очи.

- Јулијана - ѝ реков - веќе трет ден како ги оставаш сами сопругот и децата. Не мислиш ли дека треба да одиш дома, да се одмориш и да се погрижиш и за нив?

- Твој проблем е да оздравиш, а другото е моја работа - ми одговори, принесувајќи ми ја лажицата со топла супа.

Се прашував дали и јас би ја направила истата жртва за неа!? Не бев многу сигурна. Сепак, по преживеаниот немир во овие студени болнички денови го спознав подвигот на самопожртвуваност и сигурна бев дека во слична ситуација со многу разбирање би го сторила истото.

И четвртиот ден не ме одмина треската. Температурата се качи до четириесет и првиот степен. Резултатите беа готови но се беше во ред. Докторите веќе беа нервозни, не им беше јасна причината, а објективната слика беше сè позагрижувачка. Направија и дополнителни рентгенски снимки. Јулијана, невидливо во сите овие ситуации, беше покрај мене.

Кога ќе се почувствував малку подобро, се прашував што направив за себе, за блиските и пријателите од светот, за Бога. Која благородна, висока идеја ќе го оправда моето битисување? Луѓето кои ги познавав, пак, трчаат по своите соништа, градат олтари од своите високи позиции, суетни професии, докторски дисертации, од своите дебели конта, од своето лице и добриот стас, од своите палати, од својата моќ. Многумина од нас вршат насилство врз човекот со неговите исконски соништа, доведувајќи го во заблуда и во ќорсокак.

Го фрламе каменот на осудата кон оној кој е поинаков од нас, кој има повеќе од нас или оној кој живее едноставно, кој умее да се смее повеќе од нас, оној кој монаштвава и тихува во ќелијата на љубовта, горе на ридот. Сите се грешни, зашто не се како нас. Го фрламе каменот на осудата, за да побегнеме од сопствената одговорност. Што направивме да го обновиме светот, да го пронајдеме човекот, да го стуткаме детето под

пазувите за да го памети мирисот на љубовта?
Што направив јас?

Последната треска ми го ускрати размислувањето. Овој пат ме доведе до работ. Температурата се искачуваше сè повеќе. Терапијата можеше само толку. Чувствував дека заминувам. Над креветот ги видов познатите лица, на мојот сопруг, Јулијана и уште двајца доктори. Стоеја и немоќно гледаа во мене. Главата како да ми беше од олово, а очите тешко можев да ги отворам. Гласовите веќе ги слушав од далеку. „Скоро 42“, - рече некој. Го чув тоа од далечина како ехо. Потоа се најдов во необична тишина. Тонев во темница.

Со следното отворање на очите успеав да видам човечки обриси, но без лица. Не чувствував ништо освен чукањето на срцето што беснееше проследено со болка во градите. Имав време да помислам: „Умирам, толку ли е сè едноставно?“ Но, веќе во следниот миг си го чув сопствениот глас: „Во името на Бога, помогнете ми!“ Тоа беше спасителен крик! Веднаш потоа забележав женска фигура како ги оттурна другите од себе, а следното што го почувствував беа нејзините раце врз мојата глава.

Дишењето се воспостави, срцето се успокои, телото лесно се капеше во пот. Близу моето лице ја видов широката насмевка на мојата Јулијана и благиот стисок од раката на мојот маж.

- Се вратив, се вратив, жива сум - им реков.

- Да, нè преплаши. По твојот повик „во името на Бога, помогнете ми“, нешто ме поттурна да ги ставам рацете на твојата глава - рече Јулијана.

- Но, само за неполна минута бев пак добра, што друго се случи?

- Ништо особено. Ги ставив рацете измиени во алкохол, за неколку минути температурата се спушти и за другото знаеш...

- Јулијана, ти си мојот ангел-чувар - прегрнувајќи ја, ѝ реков. Не беше навикната на нежност, па скромно ми шепна:

- Сепак некој друг ја заврши работата!?

Го префрли шалот преку моите раменици и кришум се прекрсти.

* * *

Закрепнувајќи го речиси цел месец, притоа благодарейќи му на Бога за големиот дар, можноста да ја видам на дело вистинската безусловна љубов, толкавата бескрајна пожртвуваност до самозаборавање.

Токму така, мојата пријателка заборави на своето семејство, на шестгодишниот син, на опасноста по сопственото здравје и живот, предавајќи се во служба на ближниот свој.

Сите мои знаења за Бога добиени од теолошки расправи, животот во црквата во пост, исповед, причест, сите мои молитви и обиди да бидам

во служба на човекот беа едно големо **НИШТО** во споредба со подвигот на безусловно давање на кое што, без да сака, ме подучи Јулијана. Ја спознав верата со дела!

РАСТЕЊЕ

Последниве три години, некаде од крајот на двеилјади и втората, случајно или не, се собравме десетина луѓе, меѓу нив и моите најблиски пријателки, со потреба за редовни средби. Како што и порано споменав, тоа не беше обично дружење со муабети од типот рекла-кажала. Напротив, секој со своето искуство од светот, од својот интимен живот, од тоа што го научил од светите книги, беше поука за другите. Бевме како мало стадо што го бара Невидливиот Пастир.

Се отворија теми за етиката, моралот, подоцна и посуштински размислувања за животот и неговата смисла, прашања за верата, за нејзините спасоносни тајни. Се подучувавме едни со други за молитвата, постот, светата причест, трпението, милосрдието, за љубовта и нејзините плодови. Потоа спонтано започнувавме со размислувања и барање лек за нашите душевни болести и човечки страсти и така од ден на ден сè повеќе духовно растевме.

Зборувавме и за обичните, секојдневни проблеми на секој од нас поединечно, помагајќи си и

обидувајќи се да го пронајдеме вистинскиот начин за нивно решавање.

Нашите дружења протекуваа во мирна атмосфера исполнета со љубопитност и љубов. Неретко, меѓу нас се создаваше нервоза, нетрпение по некое прашање и борба на ставови. Понекогаш ќе испливаше на површина самољубието, ќе се пројавеше гневот, дури ќе се чуеја и високи тонови.

И покрај сè, со секоја нова средба се чувствувавме сè повеќе како едно големо семејство. Ги споделувавме личните дилеми и проблеми, најсуптилните болести на душата, болестите на светот.

Почнавме на дело да ја разбираме Исусовата порака **„Љуби го ближниоѝ свој како себе си“**. Искрено сфативме дека не е пресудна крвната врска за луѓето да се чувствуваат свои и блиски.

Научивме да се молиме едни за други и за оние кои не се со нас, разменувавме духовна литература, се подучувавме за исповедта и постот, стоевме на литургија едни до други. Некои размислувања во текот на средбите звучеа по малку наивно и простодушно. Најнапред учевме едни од други, подоцна следеа поуките од пишаниот збор на светите отци, а на крајот, секој имаше потреба од искусен духовен отец. Така со време растеше, прогледуваше детето во нас.

Би сакала да ги сподела со вас содржините на дискусиите од две наши средби, со намера да ве приближам до амбиентот во кој тие се одвиваа.

* * *

Темата љубов со сите нејзини манифестации беше најчесто застапена на средбите. Во почетокот, сфаќањето на љубовта изгледаше сувопарно, исклучиво на земен начин - односот маж - жена, родител - дете и други релации во потесното и поширокото семејство. Подоцна, постепено сè повеќе ја откривавме нејзината суштина во светлината на христијанската љубов со целиот нејзин карактер и полнота. Токму љубовта беше прва тема за дискусија и на оваа средба.

- Би сакала да ја отворам нашата денешна средба со прашањето за **милоѕрднето** - ни се обрати Мила. Да ве потсетам, тоа беше моја пријателка од времето на **падот**. - Пред тоа, - рече таа - ќе ви прочитам нешто од „Свејојџо евангелие џо Мајџеј“: „**Да не знае џвојџа лева рака шџо џрави деснаџа**“ (Мат.6,3). - Многу јасно овие стихови ни објаснуваат дека давањето е наша христијанска обврска и дека е корисно само тогаш кога тоа го правиме дискретно, во тајност, а не со намера да бидеме видени и пофалени. Верувам дека постојат и други мотиви што стојат

зад чинот на давањето. Би било интересно да отвориме дискусија на оваа тема.

За збор се јави Христо. Тој беше човек со срце што го љуби целиот свет. Го запознав во времето на **падот** кога заедно растевме во духот и многу си помагавме. Затоа ми беше близок како брат. Но, повеќе за него ќе ви раскажам подоцна.

- Секако дека постои - рече тој. - Постои давање заради етичност или добро воспитување, давање заради страв од Бога, давање безусловно, од љубов, заради чиста радост. Јас имам и некои суштински и други дилеми околу прашањето за љубовта. Се подразбира дека до својот ближен треба да бидам и во добро и во зло. Но, се поставува прашање кога таа љубов е почиста - кога на ближниот му се наоѓаме во неволја или пак, кога сме среќни заради неговата среќа? Може и вака да се размислува: Во првиот случај, секако дека е христијански да помогнеме кога другиот е во неволја, но сепак, дискретно тука може да вмеша прсти лукавиот, не секогаш, се разбира. Понекогаш несвесно, во целата таа наша голема желба да помогнеме, може да се крие чувство на љубопитност, сеирциство или од друга страна по малку задоволство со констатација: „Добро е што мене тоа не ми се случува итн.“ Сепак, верувам дека кога се радуваме со радоста на нашиот ближен, тоа е манифестација на безусловна љубов, радост заради радост, **моја** радост, како последица на говорот на срцето, а која што произлегува

од заповедта за љубовта. Што мислите? - како да бараше потврда за своето размислување Христо.

- Точно така, неретко и мене ми се случувало да се израдувам заради радоста на некои пријатели, но да бидам искрена, не така силно како што тоа би го доживеала за себе си или за моето дете - констатира Елена, млада жена кој направи подвиг за својата ќерка, па додаде: - Постојано ме следи дилемата: Што мислите за оние добро-намерници, кои прават милосрдни дела, имаат широка душа, а сепак, не го познаваат или не го прифаќаат Господ? Што ќе ни кажеш ти за тоа, Марија? - запраша Елена.

- Вистина е тоа дека некои луѓе тоа го прават како резултат на домашното воспитување, некои едноставно затоа што се добродушни луѓе, што е прекрасно. Но, дури и да правел човекот целиот свој живот добри дела, одејќи по патеката поплочена со златни намери, сепак, не е доволно, зашто не му е освестено, зашто не знае до каде треба да оди, каде да застане. Тој нема патоводител кој се повикува со молитва за да го подучува, насочува и измудрува. Исто така, тој не знае од кој извор доаѓа неговиот порив за добри дела, не знае кому да заблагодари и од кого повторно да побара помош за нови дела на љубовта. Ако сам го минува патот, и кога е со најдобра намера, можно е да погреша, да помогне на начин што не е адекватен во дадениот момент и што може да

доведе до неповолни последици во некој нареден период - се обидов да објаснам.

- Те разбрав напoлно, но еве уште едно размислување или дилема на темата **ЉУБОВ** - продолжи Елена.

- Неколку денови размислувам за следното. Во своите проповеди Христос нè учи да ги љубиме непријателите свои, да се молиме за нив и да ги благословуваме. Сепак, тоа размислување ми е некако неприродно, несфатливо - рече таа.

Христо со љубов погледна во Елена и ѝ се обрати:

- Елена, кога Исус беше исмејуван, плукан, камшикуван и како јагне воден на колење, кога беше распнат на крстот, зарем не изговори: „Оче, прости им, не знаат што прават"! Тој упати прозба до Отецот и побара прошка за оние кои го распнаа. Каде сме тука ние малите суетни луѓе?

Те молам, не сфаќај го ова како суд, но во моментов, ти зборуваш со јазикот на разумот, гордоста, суетата, злопамтењето. Истовремено живееш во заробеност, во лутина, во немир, затоа што другите ти згрешиле. Дали си се запрашала, секогаш ли го правиш она, што посакуваш другите тебе да ти го прават? Ако си искрена пред себе си, ќе одговориш: „Не, не сум безгрешна, живеам со два аршина - еден за себе си, еден за другите".

- Апсолутно е така - призна Елена. - Неретко сум била налутена на најблиската пријателка и тоа прилично долго време, само затоа што не

размислувала како мене. Но, доколку јас простам еднаш, два пати, три пати, нема ли да потпомогнам да го охрабрам оној кој греша и понатаму да го прави тоа?

Во оваа тема и јас се најдов по малку затекната, бидејќи имаше по малку логика во размислувањето на Елена и во последен миг ми дојде спасоносниот одговор.

- Ќе се обидам малку поопширно да го изнесам своето размислување - ѝ одговорив. - Верувам дека сите ние, па и ти, во животот досега, барем три пати си се згрозила, си се налутила на самата себе, заради некоја твоја постапка или неправда кон другите. Верувам дека и твојата ќерка, со некое лошо однесување, те довела до ужас, стрес и нервоза. Дури можеби и физички си ја казнила. Твојата сестра, мајка толку те навредиле, што си помислила во еден миг, дека ги мразиш. Но, дали било така подоцна, кога поминал бесот?

- Не, како ништо да не било, брзо им простувам. Сепак тоа се мојата мајка и моето дете - одговори.

- Ете, гледаш, неправдата што некогаш ти си ја нанела на другите си ја заборавила, си простила на самата себе. Грешките на своите деца си ги заборавила и си им простила, исто така, дури и ги љубиш повеќе отколку пред тоа. Се подразбира, нели? Истото важи за твојата сестра, твојата мајка, си им простила затоа што се твои. Зашто тогаш на истиот начин да не ги гледаме и да не

им простиме и на луѓето околу нас, кои ни згрешиле во одреден момент, како што тоа бил случај со твојата најдобра пријателка? Зашто ним построго да им судиме? Ако не ги разбереме Божјите закони, тогаш јазиците ни се разулавени, устите змии, срцата скаменети за сè друго, освен за себе си; гриземе, мразиме, завидуваме, судиме, мислиме високо за себе, доволни сме си самите на себе. А знаеме од кого ни се тие емоции, за жал!

- Еднаш, мојот брат на оваа тема направи ваква споредба - им се обратив на сите.

„Се качуваме нагоре по ридот и колку што одиме погоре, воздухот е посвеж, небото е поблизу, а ние се чувствуваме лесно, исполнети со чист воздух. Исто е и со простувањето. Го одбираме патот на простувањето. На почетокот е напорно, гордоста е ридот, но простуваме еднаш и гледај чудо, гордоста е помала, искачувањето е полесно, простуваме уште еднаш и уште еднаш и така, искачувајќи се во духот, стигнуваме сè полесно до врвот - лесни, ослободени од гордоста, исполнети со чиста љубов.“

- Интересна споредба, ќе се согласите - реков, а веднаш потоа продолжив:

- Ајде да ја прифатиме вистината од зборовите на светиите, да се обидеме да го презираме гневот што се вселил во човекот, но човекот да го љубиме, зашто со секое наше простување, ние си простуваме себе си и корнеме чемер по чемер

од срцето што нè измачувал, нè разболувал. Со секое простување, повеќе љубов за мене, сакам уште љубов за мене, потрчувам да го побарам братот и да му простам. Ете ми „плус“ љубов за мене. Кој се изморил од љубов или кој е тој што не сака уште љубов?

Елена внимателно слушаше, но сепак по малку свртена внатре кон себе си. Имав впечаток дека ги анализираше и ги освестуваше ситуациите во кои некогаш неправедно сурово казнила некои луѓе. Таа, со чувство на вина, ми се обрати:

- Навистина е така. Мојата пријателка која со сето срце ми се даде и ми помогна безброј пати, ја тргнав од мојот живот веќе шест месеци само затоа што еднаш ми погреша. Значи, заборавив на сè добро што сторила за мене, а го запаметив тој еден настан што ми ја повреди гордоста. Нема да чекам ниту миг, туку уште вечерва ќе ѝ се јавам дома и ќе ја молам за прошка. Ќе ја згазам дефинитивно сопствената суета! - одлучна беше Елена.

Се разлеа силен аплауз од присутните по оваа изјава на Елена.

- Навистина темата за љубовта е бескрајна, но зошто да не се обидеме да ја објасниме и со примери од секојдневниот живот - многу логични и едноставни - рече Никола, триесетипетгодишен архитект од Скопје и продолжи:

- Кога одиме на лекар, кого ќе одбереме: строгиот, немтурест доктор или оној со љубов во

очите? Посимпатичен ли ви е првиот човек на државата, ако самобендисан како цар, суетно седнат на престолот, се однесува и говори небаре ќе пукне од гордост и чувство на моќ или еден друг, скроман, природан, искрен, обичан човек, кој иако неслучајно поставен таму горе, всушност, е толку многу долу, на земја, со вас?

Еден друг пример. Попријатен ли ви е комшијата, кој ќе ви го сврти грбот во моментот кога ќе се доближувате до лифтот, само за да не ве поздрави или оној љубезан човек, полн со топлина, кој со жив интерес, искрено ќе поразговара со вас? Зашто, што и да сме, научници, професори, доктори, актери, политичари, ѕидари, свештеници и философи, „ако љубов немаме, ништо не сме“. Ќе ви препорачам да го прочитате „Првојќо љослание на ајосјол Павле до Коринљјанијќе“, тринаесетото поглавје „За љубовјќа“.

Мила веќе го пронајде во „Библијата“ споменатото послание и со восхитувачки тон прочита:

„...Да зборувам на сийќе човечки јазичи ља дури и ангелски, шјќом љубов немам, ќе бидам бакар, шјќо свони, или кимвал шјќо свечи...“

Откако го ислушавме до крај поглавјето „За љубовјќа“, се почувствувавме мали и непотребни. Сфативме дека во него е сè кажано и за сите векови. Каква е смислата, има ли некаква полза по-

натаму ние да размислуваме и анализираме со јазикот на човекот од светот!?

* * *

Сепак Елена се охрабри и со насмевка во прекрасните зелени очи, повторно побара збор.

Но, пред тоа да ви откријам уште нешто за Елена. Таа има седумгодишно девојче. Уште кога беше на возраст од две години, Елена ја дозна вистината што ја вџаши и ја скамени. Нејзината ќерка имаше сериозни проблеми со слухот. Прогнозите беа застрашувачки: „Лек нема!“ Мајката се престори во мајка - тигар! Не сакаше да се помири со вистината и веднаш ја започна битката, мисијата за спас на своето единче. Го пронајде спасоносниот лек во моќта на молитвата кон Бога и кон Мајката Божја. Пет години заборави на себе си. По милоста Негова се искачи до врвот. Прогнозите на докторите паднаа во вода. Денес нејзината ќеркичка има безначајни проблеми со слухот. Ученичка е во прво одделение, учи балет, слуша музика и среќна е. А Елена има секогаш само еден одговор: „Верата ме спаси!“

Тој ден таа сакаше да ја објасни бесмислата на животот на оние кои не ја спознале димензијата на љубовта, на еден симпатичен детски начин.

- Токму на оваа тема, ќе ви ја пренесам приказната што мојата ќеркичка ми ја раскажа пред некој ден и добро ме замисли:

„Царот бил толку вљубен во себе си и толку доволен сам на себе си, што наредил да му се изгради дворец на врвот од ридот, далеку од вревата и смрдеата што ја ширеа обичните, мали луѓе. Дворецот бил од злато и скапоцени камења, со безброј одаи и раскошни предмети. Дворот, пак, се ширел до недоглед, со цвеќиња и фонтани и секакви убавини. Царот побарал во секоја од одаите да висат по неколку негови портрети и многу, многу огледала. Седел така на престолот, се воодушевувал на својата моќ, поголема од моќта Господова, високо, далеку од маките и солзите на недостојниот прост народ. По цел ден шетал низ дворецот, подзастанувал, се гледал во огледалата, восхитувајќи се од сопствената убавина. Не сакал никој да го вознемирува, да го посетува, а уште помалку тој сакал да се симне таму долу, кај луѓето, зашто тој бил цар, доволен сам на себе! Го посетувале само десетина избрани луѓе, кои вешто се подготвувале да го хранат со убави ласкави зборови својот цар, зашто тој за тоа им возвраќал со удобен живот горе, на врвот од палатата. Така поминувале денови и години, а додворувачите му ја потврдувале големината, моќта и мудроста што ги поседува и убавината на неговото лице и тело. И така денови и години додворувачите веќе се измориле, немале што ново да

зборуваат, па веќе и тие му станале непотребни на царот. Ги избркал долу кај кутриот, неблагоприятен народ. Веќе му здодеале и блескавите златни одаи и круната му стежнала на главата. Горе над палатата не гледал ништо, освен небото, долу, исто така ништо, само гладен народ, па размислувал што да прави. Долу не би се симнал за жива глава, а пак таму, на небото што би барал кога Господ е тука, тоа бил самиот тој. Така, единствено му останало да ужива во разновидни јадења и плодови донесени од сите страни на светот. И јадел, јадел и само јадел, па така се дебелеел сè повеќе. Кога по подолго време, самобендисано се погледнал во огледалото, не го препознал ликот на дебелиот и остарен човек со круна на главата. Збеснал и ги искршил сите огледала во палатата. Го повикал последниот слуга кој му останал верен, затоа што сите други го презреле и го напуштиле и му наредил да го запали сето жито во амбарите и сите плодови, сите риби, стадата со овци и крави, фармите наоколу. Ги подигнал рацете кон сводот на палатата и згрмел: „Никој нема да јаде што е мое. Зашто, после мене нема друг!“ И мамо, царот се препукнал на илјада парчиња. А знаеш од што? Од дебелина и јад препукнал, мамо.“

Откако ќерка ми заврши со приказната, превиткувајќи се од кикотење, вистина ви велам, добро ме замисли.

Содржината од претходната приказна предизвика бура од асоцијации на многу примери за луѓе кои навистина живеат во самобендисаност и тежок егоизам. Направивме многу споредби со денешните актуелни цареви во нашето опкружување.

* * *

Елизабета беше уште еден редовен учесник на нашите средби. Ја познавав одамна, далеку од времето пред **падот**. Имаше тежок живот уште од детството. Израсна без да ја спознае љубовта од татка си и беше во потрага по него постојано. Се омажи несреќно. Грубо ја отфрли уште еден маж по татко ѝ - нејзиниот сопруг. Таа, пак, избега од себе си, закопувајќи ја милата, романтична Елизабета со цел да ја заборави неправдата во животот. Подоцна, наместо со љубов се вооружи со револт, агресивност, постојано беше во напад за да ги превенира навреме нападите од околината. Луѓето ја одбегнуваа. За разлика од нив јас ја прифатив, зашто го препознав и постојано го гледав девојчето Бети кое скришум сиркаше зафрлено таму некаде во нејзиното минато.

И овој пат, во одбрамбен став, по малку афективно, Бети едвај дочека да праша:

- Ке дојде ли ред и на мене нешто да прашам.
Не ми е јасно зошто не би била доволна **испо-**

ведта, кога самиот силно ќе се покаеш пред себе си и пред иконите. Зошто би морала таму, в црква, пред некои свештеници, полни со гревови повеќе од мене, да барам прошка, па дури и да клекнам пред нив. Особено, пак, што знам дека јас немам никаков страшен грев.

- Да одиме по ред, ќе се обидам јас да одговорам - ѝ се обрати Никола. - Ти во овој миг веќе направи голем грев.

- Што сакаш да кажеш? Ај, да видам што сум згрешила, те молам - по малку навредено го запраша Бети.

- Ти, Бети, рече вака: „Знам дека скоро и да немам грев“. Знаеш ли кој единствен е чист и безгрешен? Господ Исус Христос! Сите други, во сите векови, сме грешни. Второ, ти изговори: „Некои свештеници таму, полни со гревови...“

- Да, токму на нив мислев - призна Бети.

- Е, па, вака. На тие „некои“ им е дадена мисија од самиот Господ Бог, назад низ вековите, меѓу другото, да ни ги разрешуваат гревовите во Негово име. Според тоа, хулејќи на нив, ти хулиш на Бога. А знаеме од наученото што значи хулата на Светиот Дух. Тоа е смртен грев! Те молам, најди време и прочитај ја „Беседаѝа на гораѝа“ од „Свейѝоѝо Евангелие сѝоред Маѝеј“, (Мат.4,5), или по „нашки“, отвори на единаесетата страна од „Новиѝи Завеѝи“. Таа беседа, на некој начин, претставува Божји аманет. Сите поети, низ сите векови и времиња и пред тоа и по тоа

заедно, не би можеле ниту една запирка да додадат. Простете што паднав во вознес, па направив дигресија, но Господ нè учи и ова: „**Не судејте, за да не бидејте судени**“ (Мат.7,1,2), Малку понатаму: „**Зошто ја гледаш раската на браќа си, а гледаш во своето око не ја чувствуваш**“. Значи, гледај, Бети, само во едно поставено прашање колку се огреши без да знаеш! - ѝ се обрати Никола.

Таа молчеше со двосмислен израз на лицето. Не ѝ дозволуваше на душата да прогледа, како сè уште да не беше спремна да ѝ подаде рака на љубовта.

- Прости, Бети, ако те вознемирав, но не беше ништо лично. Набрзо си разменија насмевки и седнаа еден до друг со очигледна меѓусебна симпатија.

Глорија, по професија медицинска сестра, беше од неодамна со нас. Кога ја запознавме беше штотуку разведена од сопругот кој не ѝ го простил неверството. Нарцисоидноста и гордоста, со секоја наредна средба, ѝ стануваа сè помалку видливи.

Бурно и по малку надвор од темата, ни го изложи следниот проблем:

- Да ви кажам искрено нешто што ми тежи и што решив да ви го откријам. Скоро седум месеци не зборувам со мајка ми. Ама претера со нејзината притресеност и посесивност кон мене и ќерка ми, ме загуши луѓе, верувајте ми! Буквално

имам уплав од неа уште од малечка. Слушам само критики и критики! Мирна ми е главата овој период без неа, па нека ми е сто пати мајка.

Јулијана се сврте кон неа и со прекорен тон, детски искрено, ја запраша:

- Да те прашам нешто, кој те создал?

- Господ - одговори другата.

- А, по Негова воља, кој те донел на свет? - праша скоро нервозно.

- Па, мајка ми, човече, ама муабет, за мали деца!

- Добро, добро, но прво прочитај ја *йеиййа-йа* Божја зајовед: **„Почишувaj ги йвојојй йајко и мајка йи за да йи биде добро, и да йоживееш йодолго на земјайа.“** Значи, директно за среќата и животот на земјата е важна оваа заповед. А, животчето тука ни е мило, така? Е сега, ти самата донеси си заклучок!

Се слушна цагор и смеа во просторијата, по оваа симпатична забелешка на Јуле.

- И уште нешто да ти кажам. Знаеш што му рече твојата Сања на син ми? - продолжи таа.

„Мама само си ја гледа работата, бизнисот, не верувам дека ме сака. Со мене ништо не разговара, а пред некој ден, толку ми ја искуба косата, што сакав да избегам од дома. Уште, пак, ми забранува да дружам со Софија и Дејан, а ние толку си се сакаме. Нема време да ме чуе кога ѝ зборувам колку се тие добри другарчиња.“

- Глорија, го сфаќаш ли сега бумерангот? Сега сè е исто, само улогите се заменети. Ти си осудената мајка од твојата ќерка. Имаш среќа што Сања е мала за да не разговара со тебе седум месеци, како што ти тоа ѝ го направи на мајка ти. Дали ти е пријатно ова сознание? Како што судиш, така и тебе ти се суди.

Глорија неубедливо одговори:

- Сепак, тоа не е исто, таа е дете, а која, пак, мајка е совршена?

- Е, тука те чекав - упадна Христо. - Еве го моментот на двоен аршин. За она што не е добро, а јас му го правам на другиот, секогаш си наоѓам оправдување за себе си. Ако истото тоа мене ми го прават, е, тоа е веќе смртен грев, за осуда, за непростување.

Извини, Глорија, во овој случај излегуваат на површина две страсти - **да судиме и да не простуваме**. Некаде прочитав дека најполезно во духовното растење е ако човекот го трга погледот од гревот на другиот, се труди да ги види своите гревови и ако се гледа себе си, како помал од својот брат. Ако само еден ден проживееш вака, ќе почувствуваш како му се приближуваш на Бога. Зашто, покрај тоа што постиме, се причестуваме, се молиме, ако не сме простиле само на еден човек, немаме полза, туку си навлекуваме самите на себе тешка пресуда, - заврши Христо.

- Добро, слушнав, ама баш се нафрливте денес сите на мене - со горчлива насмевка искоментира Глорија.

И јас ја погледнав Глорија со желба да ја смирам.

- Не треба ништо во овие разговори да сфаќаме лично. Тие се поука за сите нас. За нашите обични, човечки, световни проблеми и дилеми, на ваков начин лесно ќе дојдеме до одговорите. Така, поподготвени ќе можеме да се отвориме пред нашиот духовен отец.

- Рековте, **духовен отец**? Морам да признаам пред сите дека не ми дава срцето, непријатно ми е да седнам да се консултирам и да ме советува непознат човек - искоментира Бети.

Елена се подисправи на столицата и рече:

- Дозволете јас нешто да кажам и на оваа тема. Кога сме болни одиме на лекар, добиваме дијагноза, ги слушаме советите на докторот, купуваме лекови и почнуваме со лекување на нашето тело. Кога, пак, имаме психички проблеми, се консултираме со психолог или психијатар. Значи, се грижиме за телото и психата. Но, што да се прави кога душата боледува и страда? Всушност, нејзе ѝ е потребен духовен отец да ја исцели, кој нема само диплома од светот, туку кој добил мудрост преку Светиот Дух, но со личен опит. Тој ќе не ислуша, ќе не подучи или по наше, ќе ни го исчисти чувството на вина.

- Пред причесната ќе се исповедам групно - упорна беше Бети. - Зошто да ме поправа некој свештеник, кој себе си не се поправил.

Елена продолжи мирно:

- Почнуваме пак да судиме. Нему, на свештеникот, ќе му суди само Оној кој му дарил таква мисија, пастирска. Но во мигот кога се исповедаме, свештеникот, кој и да е, има благослов од „горе“ да разрешува туѓи гревови. И толку мене треба да ме интересира. Во тој миг, стоејќи пред свештеникот, всушност, како да стојам пред Христос. Доколку сокривам или се самооправдувам пред него, пред свештеникот, можам ли да се сокријам пред Спасителот, кој знае сè уште пред и да изговорам!? Бети ја спомна неколку пати групната исповед. Таа се практикува непосредно пред чинот на Светата Причест. Тогаш луѓето ги повторуваат зборовите што ги говори свештеникот. Но, тогаш секој одделно не ги исповедува сопствените гревови. Тоа го правиме само во личната исповед кога сме сами со свештеникот. Тогаш со силно покајание ги исповедаме конкретно нашите грешки што нè измачувале. Само духовникот одлучува колку сме подготвени и дали ќе ни дозволи причест. Само тогаш таа ќе ни биде од полза.

- Ве молам, да кажам и јас еден мал пример? - побара Мила нетрпеливо. - Истите дилеми ги имав и јас до неодамна, верувам и многумина од вас во оваа одаја. Имав голем отпор кон чинот на

личната исповед. Но, по по којзнае кое по ред такво размислување, ми блесна сознанието, а веднаш потоа и прекорот што си го упатив на себе си:

„Мила, тебе верата ти е слаба. Замисли си еден ваков приказ: Што ако светне на небесата и во полн сјај се појави Христос!? Дали тогаш ќе ти биде важна гордоста, дали воопшто ќе размислуваш треба ли да се исповедаш? Не, на крај памет нема да ти падне. Ничкум ќе се превртиш и во страв ќе исповедаш гревови, ќе се понижиш, ќе молиш за прошка! Зошто? Видов и поверував.“

- Одличен пример, Мила - се надоврза Елена. - Значи, го видов Него на небото, умрев од страв, па кој ти мисли на него, суета, гордост, само да се спасувам, ако може. Колку ли ни е мала верата, та бараме докази! Ќе ви прочитам што вели за ова Старецот Клеопа:

„Божествените отци велат дека ниту едно добро дело не е поскапоцено под сонцето од признавањето на своите гревови; и ниту една опасност не е поголема за душата од непризнавањето на немоќта.“

- Јас пак, размислувајќи, дојдов до вакво сознание - рече Христо. - Ако детето ни побара храна, ќе го одбиеме ли? Ако треба и понижувачка работа ќе најдеме и ќе му ги задоволиме основните потреби. Ако треба да му го спасиме животот, ќе размислуваме ли? Не, и животот би си го дале за сопственото дете. Зошто? Затоа што го

љубиме. Луѓе, ако го љубиме Бога толку и уште посилно, што ќе не задржи да се држиме до Божјите заповеди? Најмалку глупавата гордост. Тоа е, бре, особина на малите несигурни луѓе, полни со фрустрации и комплекси. Гордост, каков грд збор! Не постои сила што ќе ме задржи да поштам, да се исповедам, да се причестам, да простувам илјада пати во денот, да делаам милостиња, да се молам прво за вас, а после за мене, нелицемерно.

* * *

Темите се менуваа од час во час, неповрзано, без редослед, но со многу жар и спонтаност. Мила загатна нова содржина.

- Што мислите за нашето **однесување и облекување** во Храмот? - сериозно запраша таа, па продолжи: - Пред некој ден на литургијата влезе млада жена, атрактивна, како симната од „Плејбој“. Носеше кусо здолниште и длабоко деколте. Сите погледи се свртија кон неа, а штотуку се читаше од Евангелието. Некои, пак, си шетаа по Црквата, сè до олтарот, како да сакаа да бидат видени.

- Од незнаење го направила тоа - продолжив јас - и сите ние сме се однесувале така на почетокот, сè додека не нè научија. Кога би знаела таа жена каде влегува и пред Кого стои, толку недос-

тојно би се почувствувала, што во истиот миг од срам би се покрила до земја. Наместо во длабоко внимание да го следиме секој збор од литургијата или во себе да си кажуваме молитва, некои кои не знаат, меѓу себе си шепотат, си разговараат на разни теми, можеби затоа што се верници само по форма. Сум видела и вистински верници како стојат смерно, со главите надолу, со големо почитување кон оној до себе. Оние другите, пак, шетаат до пред олтарот и на големите икони ставаат маици, крпи, лепат валкани пари и што ли уште не, а замислете, во тој миг се чита „Символо̄и на вера̄ӣа“ или „Оче наш“! Тогаш дури и болните треба да станат од клупите и со набожно внимание да ги следат зборовите. И мене ме научија дека во „Символо̄и на вера̄ӣа“ ние го признаваме и славиме Отецот, Синот и Светиот дух. Таму се содржи суштината на целото православно учење. Сите активности што пред малку ги спомнав, луѓето можат да ги прават пред или по литургијата, затоа што со право другите верници се жалат дека тоа однесување ги деконцентрира, ги соблазнува.

- Може ли на оваа тема да ви прочитам нешто од „Светиото евангелие по Матеј“ (Мат. 6,5)?
- замоли Мила: **„И кога се молиш, не биди како лицемерӣе ш̄ӣо сакаа̄ӣ да с̄ӣоја̄ӣ по синагогӣе и раскрсницӣе за да се мола̄ӣ и да се по̄кажуваа̄ӣ пред луѓе̄ӣо“.**

- Ти благодарам, Мила - ѝ реков, па продолжив. - Каде е љубовта спрема ближниот свој, кога на највозвишениот чин, кога се зема светата причест, само што не попаѓале некои луѓе заради туркањето на оние зад нив? Тоа го прават како да купуваат леб на пазар кој штотуку ќе го снема, како небаре да се случила елементарна непогода. Е, така ми личи овој божествен чин. Наместо да се радуваме што некој непознат за нас - нашиот ближен стои пред чашата со светињата, ние напротив, љубоморно, гневно, газејќи ги другите, трчаме да бидеме први во редот. Ќе се причестам, секако, но дали ќе ми биде од полза? Зашто, газејќи го ближниот сум погазила сè. Радоста на оној што го прима телото и крвта Христова треба да биде радост на сите присутни таму. Затоа, никој од нас, без поголема потреба, не би требало да го напушти храмот, сè додека не се причести и последниот наш брат што стои во редот. Колку би било убаво, кога нашите свештеници, покрај литургијата, би се погрижиле и малку поупорно да нè едуцираат.

Во духовните книги јасно ни е објаснето дека најпрвин се причестуваат децата, како најмили на Бога, по нив болните и повозрасните, потоа мажите и на крајот жените. Секој секому треба да е спремен да му отстапи предност - го доискажав тоа што ме научиле и што ми лежеше на срце.

* * *

Снежана беше енергична жена, долгогодишен успешен бизнисмен, храбра, одлучна и самостојна личност. Таа на оваа средба не дојде сама, туку ја доведе и својата ќеркичка. Софија беше убаво девојче на околу десетина години, но сепак, кога ќе погледне во нејзините по малку тажни очи, се добиваше впечаток дека пред мене стои возрасна девојка, полна со мудрост и искуство. Веќе неколку часа мирно и внимателно издржа на едно место, слушајќи нè, што беше доста невообичаено за нејзината возраст. Нејзиното детско гласче се разлеа низ просторијата:

- Јас сакам овде да ве прашам нешто вас големите. Цело ова време ве слушам како само зборувате гласно, дури и се карате. Зошто не почнете да правите добро, а не само да зборувате. Правете и молчете! Еве, и мама не го знае ова што сега ќе ви го кажам. Јас си молчам, никому не зборувам, а секој ден на големиот одмор мојот кроасан му го подарувам на Мартин, кој нема пари да си купи. И друго си правам скришно. Еве ова:

„Оче наш, што си на небеса̄та, да се светӣи име̄то т̄вое, да дојде царс̄тво̄то т̄вое, да биде волја̄та т̄воја, како на небо̄то, така и на земја̄та...“.

Откако ја кажа докрај *Господоваџа молиџа*, на изненадување на сите, продолжи: „**Сѐмилосџива Владичице моја, Пресвџеџа Господо...**“, ја доврши докрај молитвата кон Мајката Божја. Тогаш седна на столчето, како да беше на час, без ниту еден збор повеќе.

Снежана заплака од љубов, а ние останавме со подзинати усти и со сознанието, дека кога благодатта ќе се всели, особено кај децата, најчистите по душа, не е потребно знаење однадвор по секоја цена. На крајот Софија ми се обрати мене:

- Тетка Марија, јас и ти треба почесто да се среќаваме. Ќе ме учиш ти, но и јас по малку тебе.

Ја прегрнав и ѝ ветив дека така ќе биде.

Нашето дружење за тој ден беше завршено.

* * *

Сега кога сите си отидоа, ред беше да се опуштам и да ги погледам розите во мојата градина. Вниманието ми го привлече нешто друго, што не го бев забележала дотогаш. Три јаболчиња со нормална големина висеа на малите крвкни гранчиња од јаболкницата што ја засадивме лани. Призорот ме воодушеви со оглед на тоа што целиот живот го поминав во суров градски амбиент, па затоа со восхит си велев: „Посеав семе, израсна нежно плашливо гранче и тоа донесе

плодови. Толку многу крeвкo, а сепак ги издржа ударите на силните дождови што овде го шибаа, на снегот што стегна врз него и пеколните жештини што сакаа да го изгорат. Но, моето дрвце одолеа на искушенијата и донесе плодови. Колку и да беше прeстрaшено од првoтo свoе искуство, како да разбра дека, всушност, дождот го напои, снегот го стопли, а топлината го возвиши. Трите плодови беа дело на неговата упорност, издржливост и љубов."

Размислував дали да го наберам првoтo јаболкo во мојот живот, што самата го засадив. Ја испружив несигурно раката и го почувствував плодот во дланката со толкава љубопитност, како во животот за прв пат да гледам такво нешто. Ја повлеков назад со чувство на вина и констатација дека, сепак, не му е време за бeрeње. „Да го оставам уште малку, нека зрее, додека не му дојде денот", си реков.

Но, нешто не ми даваше мир, а тоа беше мојата невообичаена љубопитност. Колку би сакала да знам, да видам каков вкус има моето прво јаболкo, од мојата прва јаболкница, во мојата прва градина.

Љубопитноста победи. Го скинав и го принесов кон забите како никогаш порано да не сум вкусила јаболкo. Загризав. Почувствував горчливо-киселкаст вкус.

Згрешив и се покајав. Требаше да го оставам да созрее. Тогаш зрелиот плод самиот ќе ми го понудеше својот мирис и пресладок вкус.

* * *

По два дена со задоволство пак бевме сите заедно. Најнапред водевме неврзани разговори, а прв со тема настапи Никола.

- Ве молам да го чуete овој настан што вчера го доживеав и ми остави силен впечаток. Ќе се обидам да ви го пренесам, без да судам, но ете, нека ни биде некаква поука на сите нас.

Неколку години се дружиме со едно семејство, особено со Магдалена, нејзините три деца и сопругот, и со Сара, наша заедничка пријателка, која на прв поглед е малку чудна, интровертна и таинствена личност.

Буквално при секоја средба со Магдалена, ја слушам истата приказна; незадоволство од сè и секого, особено од нејзиниот тежок живот во семејството. За краток период ѝ се случува збиени непријатности - болести, проблеми за гола егзистенција, проблеми на работа. Сара, пак, колку што имаше сили, беше околу неа во сите тешки моменти.

Пред извесно време ја сретнав Магдалена близу пазарчето во *Тафиѝалице*. Уште непоздравени почна со оплакување на својата судбина. Но

овој пат, го чув и следното што, најблаго речено, ме растажи: „Слушај, Никола, Сара има добро срце и јас ја почитувам, но не можам веќе да слушам како секој нејзин втор збор е: Божја волја ова, Божја волја она..., академски граѓанин е, учена жена, па еднаш ја прашав: каде е таа Божја волја, каде е Тој да го видам?“

- Е, по ова, морав да ѝ одговорам - продолжи Никола.

„Магдалена, пред три години сопругот ти беше на операција, а ти беше во огромна грижа, се жалеше дека немаш пари за терапијата што му беше потребна. Знам дека Сара уште следниот ден дојде кај тебе дома со доволно пари и несебично ти ги подаде. Дали ти тоа го виде со сопствени очи?“

„Така е, така е, тоа не се заборава“, одговори таа.

„Второ, кога бевте избркани од станот под кирија со целата покуќнина среде зима, што се случи? Сара ви ги отвори вратите од својот скромен дом и ве утеша дека сè што е нејзино ќе поделите, сè додека не најдете вистинско решение. Дали се сеќаваш и дали го виде и тоа со сопствени очи?“

„Кога синчето требаше да го запишеш во петто одделение и кога немаше пари за книги, кој ти ги донесе сите потребни учебници, дури и без да побараш? Дали и тоа го виде со свои очи?“

„Така е сè, но сè уште не сфаќам што сакаш да ми кажеш.“

„Еве, ќе се обидам. Пред малку ти ни кажа дека си ја прашала Сара каде е Божјата волја, каде е Тој? Мила Магдалена, зарем и покрај ова мое објаснување, сè уште го бараш и не го гледаш Бога?!“

Никола заврши со приказната за Магдалена, но уште долго продолжија коментарите на оваа тема со други слични примери.

* * *

По овој разговор некој се надоврза и ја наметна темата за **соништата**. Бидејќи оваа активност се совпаѓа со содржините од **падот**, повторно се обидов, по кој знае кој пат, да дообјаснам:

- Неверојатна е креативноста на поднебесните сили кои по секоја цена се трудат да ги оттрнат умот и душата на човекот од изворот, од молитвата, од Бога. Средствата и начините се различни, но целта е секогаш иста - да нè оддалечат од вистинскиот пат. Дали во *Евангелијата* сте сретнале барем еден збор за верувањето во сонштата, гатањето, баењето и други такви работи? Дали сте прочитале дека треба да се појават нови месији во светот на кои треба да им веруваме или дека грижата кон ближниот свој треба да се наплаќа? Од друга страна, пак, дали оние кои

не наплаќаат се вистински избраните и по тоа ќе ги препознаеме!?

Бети, со недоверба и резерва, ми влезе во збор, прашувајќи:

- Марија, моите и соништата на многу други луѓе навистина често се остваруваат, ни претскажуваат настани. Што ќе речеш на тоа?

- Зарем сè уште не ви се јасни моќта и стапциците што ни ги поставува лукавиот? Тие имаат моќ да ги реализираат буквално зборовите на толкувачот или сликите на сонувачот. Така и едните и другите возгордеано ќе почнат да се потпираат исклучиво на себе наместо на Бога; ќе живеат во страв, немир и исчекување.

Никола без најава се вклучи во разговорот.

- Има и нешто друго, луѓе. Многу често ние го предизвикуваме, го материјализираме она што самите го мислиме. Сигурно сте чуле кога во народот ќе се рече: „Си искоби човекот“, или „Сугестијата го уништи“, или пак, „Оној човек постојано негативно размислуваше и затоа сè лошо му се случуваше“. И обратно, се вели: „Сè им оди од рака на позитивните луѓе, на оние полни со оптимизам“. Нели, Марија?

- Токму така - одговорив, па продолжив:

- На обичен простодушен човек кој на пример, се занимава со земјоделие и никогаш не помислувал на вакви активности, може одненадеж да му се случи следново: неочекувано, без негова волја, да добие вистинско видение на сон, веро-

јатно, не повеќе од еднаш во животот. Но, видењето секогаш е конкретно и точно, во себе носи значајна и суштинска порака, што на пример, упатува до некое археолошко откритие или пронаоѓање на темели од некое свето место. Секако, тоа евентуално се потврдува подоцна, но ниту во овој случај никој со сигурност не може да тврди дека информацијата е од Бога. Тој човек не смее да си вообрази дека е „избран“ и дека затоа треба да му помага на народот.

Бети по втор пат нетрпеливо ме прекина и ме праша:

- Марија, на сон точно сум ги видела ликовите на Света Петка и на Мајка Богородица. Како може тоа да е лага?

Се обидов едноставно да ѝ објаснам:

- Бети, се сеќавам дека пред петнаесетина години ти со воодушевување раскажуваше за една твоја пријателка, која имала лице на светица. Дали таа остана светица и тогаш кога ти го растури бракот и кога ти го украде сопругот? Таа влезе во твојот дом глумејќи ангел само за да те заведе, а со намера да ја прифатиш како искрена пријателка. Доколку настапеше со вистинското лице и со признанието кое би звучело вака: „Бети, јас се преправам, те мразам, со намера сум да ти го превземам сопругот и на крајот да те уништам“, одговори ми, дали ќе ја прифатеше и ќе ѝ веруваше?

Така е и со лошите духови кои честопати во нашите соништа ни се претставуваат како ангели, светци, за да нè убедат и прелажат. Тие можат да не возгордеат до таа мера, така што сите животни ситуации ќе почнеме да ги подредуваме на толкувањето на сопствените соништа. Каде е тука слободната волја?

Толкувачите на соништата и другите „надарени“ неретко го изјавуваат следното: „Јас помагам, јас лекувам, јас пророкувам, јас толкувам, јас... јас...“

Дали сте прочитале било каде барем за еден пример дека луѓето кои живеат во вистински духовен подвиг - светите отци, духовните подвижници и други - говорат и се фалат со своите искуства? Напротив, тие молчат и во страв, претпазливо испитуваат од кој дух доаѓа конкретното видение или некој друг дар. Со која храброст, пак, овие толкувачи на сè и сешто, преполни со страсти, желба за профит и слава, се повикуваат на Бога? Тие дури честопати ќе ве учат за Божјите работи, за постот, молитвата, за Светата Причест, ќе ве упатуваат по цркви и манастири, без да знаат што прават.

Зашто, можно ли е да живееме во Едниот Бог Отец и Синот и Светиот Дух, а истовремено да се поклонуваме и да му служиме на другиот т.н. бог!? Христос јасно нè предупредил дека треба да внимаваме да не бидеме прелажани од лажните месии и спасители, од лажните пророци.

* * *

Јулијана, очигледно внимателно подготвена, по подолго време ми се обрати со темата чија што содржина беше многу специфична и суптилна, а за многумина од нас, сè уште неосвестена.

- Зошто **абортусот** се смета за убиство и е под голема осуда од Црквата и се разбира, од Бога? Размислувајќи на оваа тема, ги запишав зборовите на старецот Клеопа, кој ни дава одговор на ова прашање. Токму сега ќе ви прочитам некои делови што ги одвоив и кои при првото читање ме оставија без здив.

„...Жените кои ги пометнуваат своите деца, независно со какви средства, се нарекуваат чедоубијци, а не мајки и примаат тешки казни уште во овој живот. На жените кои грешат и го убиваат чедото во утробата, силејќи се да извршат убиство, да не им биде дозволено да се причестат пред крајот на животот...”

„...Бидејќи така се убива животот, се губи душата, како на убиениот, така и на оној кој го извршува убиството...”

„...При зачнувањето на секое чедо во утробата на неговата мајка, уште од почетокот Бог всадува бесмртна душа во секој човек...”

„...Потоа, душите на пометнатите деца, некрстени, не можат да влезат во Царството Божјо, туку го чекаат страшниот Суден ден, кога сами-

те, пред праведниот судија Исус Христос, ќе ги обвинат родителите кои ги убиле..."

„...При зачнувањето на секое чедо во утробата на неговата мајка, уште од почетокот Бог всадува бесмртна душа во секој човек..."

„...Всушност, жените кои ги убиваат своите деца нека разберат дека се убијци на созданија Божји и нивната вина е доволна да одат во пеколот огнен..."

„...Впрочем, нека знае секоја жена која на било каков начин ги убивала своите деца, дека не ќе ја избегне казната Божја..."

„...Тогаш, како ќе ги избегнат временските и вечните казни оние мајки кои ги убиваат своите деца? Која земна сверка некогаш ги убивала своите младенци?..."

„...Сепак, родителите на детето ќе се исповедаат и ќе им се одреди епитимија, сообразно на нивната грижа или негрижа. Односно да крстат или да однегуваат некое сиромашно дете, да посетат некое свето место, да даваат милостина, да прават метании, да го држат постот итн."

По овие поучни зборови на Старецот Клеопа, како никогаш досега, во просторијата завладеа мачна тишина. Страшното сознание нè прострела како гром. Никогаш толку силно не сме го разбрале ужасниот грев што се прави кога секојдневно, рутински и едноставно како кога вадиме заб, ги убиваме сопствените деца. Ги убиваме без да им дадеме шанса да ја започнат и да ја завр-

шат својата мисија на Земјата. Којзнае какви ли не дарови, потенцијали и дела носеле во себе неродените?

Моравме да направиме пауза заради мачни-ната што сите ја почувствувавме...

* * *

Глорија започна искрено да ни го открива својот проблем што долго време ја измачувал.

- Морам да признаам дека многу често, нај-првин на шега, ги читав дневните **хороскопи** во весниците. Како што поминуваше времето, поч-нав сè повеќе да се потпирам на нивните совети и според тоа да го организирам мојот живот. Подоцна станав сериозно и опсесивно зависна од нив. Ми направија и натална карта. Ниту нај-блиските немаа влијание врз мене, да сменам некоја одлука која не е во склад со астролошкиот совет за тој ден. Може ли некој од вас да ми каже нешто повеќе околу ова? - го заврши прашањето Глорија.

- Јас имам некои свои сознанија за оваа тема што сакам да ги споделам со вас - прозборе Никола.

- Не навлегувам во тоа колку астрологијата, што некои ја нарекуваат наука, е вистинска или лажна. Оставам секој сам да си формира мислење за тоа. Но, какво влијание има таа врз психологи-

јата на консументот, во одредувањето на неговиот слободен избор, дали го поттикнува и му помага или го прави нејзин роб и послушник, тоа е веќе друго прашање. Основно е тоа дека и најпрецизните, дури научно верифицираните сознанија, на пример, во медицината и др., никогаш не докажуваат дека „два и два се четири“. Постојат и изненадувања и мали отстапувања. Говорам за сериозната егзактна наука и нејзините парадигми.

Ако распоредот на планетите и ѕвездите во мигот на раѓањето на човекот влијаат одлучувачки врз оформувањето на личноста и неговиот животен тек, се прашувам тогаш, каде е неговата **слободна волја**? Каде е тука влијанието на наследството (гените), домашното воспитување, каде е самоусовршувањето во однос на етичките принципи или личната трансформација, живеејќи во Бога?

Остроумните астролози веднаш би имале свој одговор:

Астрологот само советува, дава информации на кој начин личноста по **слободна волја** може да ги избегне неповолните ситуации и да ги фаворизира позитивните.

- Се прашувам, - продолжи Никола - ако ми е сугерирано дека вистината, мојот единствен излез, лежи најточно во ѕвездите, дали тоа не значи условеност, зависност од одредена информација, па тогаш, каква е таа слободна волја, штом е под-

редена исклучиво на видливите знаци и „пораки“ на ѕвездите!?

Астролозите одново ќе имаат сличен одговор:

„Никој не ве принудува, сами си одлучувате дали верувате или не на астрологијата.“

Е, тоа веќе е перфидна и лукава замка, повторно условување, што би требало, отприлика, вака да се преведе:

„Доколку не сакате да го послушате советот, тогаш ваша ќе биде одговорноста за последиците кои би следеле, зашто одлуката е ваша, по слободна волја.“

Астролозите одлично ја познаваат психологијата на паднатиот човек - неговата подводливост, сугестибилност, малодушност и незнаење и затоа суптилно ја подметнуваат идејата дека астрологијата е **единствено одбрана** со нејзина помош да се одбегнуваат негативните настани и да се искористат позитивните. Индиректно како да треба да сфатиме дека Господ ним им ја одредил посредничката улога да зборуваат во Негово име.

Не знаат, зашто ретко го спомнуваат Божјото име, дека непријатните денови (периоди) со настани што ги носат, не треба да се одбегнуваат по секоја цена. Таквите настани треба спремено да се дочекаат, зашто понекогаш носат порака, знак, па така можат да бидат спасителни за на-

шето растење. Токму затоа народот често вели: „Секое лошо може да е и за добро.“

Според нив треба да сфатиме дека треба да бидат благодарни сите оние кои чуле и се во спрега со нејзиното божество астролошката „наука“. Оној што случајно се родил во „Тунгузија“ и не чул за неа - кој му е виновен - ќе си умре во незнаење дека можел поинаку да си го проживее животецот свој.

Никола, во мисловен занес, продолжи понатаму:

- Секако дека сè што е во некаков однос со човекот е по устројство на Творецот. На пример, месечината ја предизвикува плимата и осеката на океаните и морињата, а според принципот на аналогија, за очекување е дека таа влијае и врз човекот, зашто телото на возрасен човек содржи околу седумдесет проценти вода. Ако одиме понатаму и другите небески тела, веројатно, имаат влијание врз планетата Земја, живиот свет на неа, па и на човекот. Но, да се придава толкава важност на влијанието на небесните тела врз личноста на човекот и неговата судбина, благо речено, сепак е несериозно.

- Па, луѓе - продолжи Никола - кој е Творецот на Земјата, планетите наоколу, ѕвездите, соѕвездијата, на бесконечноста? Повеќе од сигурно е дека астролозите знаат за Врвниот Креатор, за Бог, Творецот на сè. Ако Тој создал совршен план за бесконечен број на галаксии, небесни тела,

толку ли не знаел што ќе прави со човекот и по Неговата премудрост со неговата слободна волја? Она што овие ни го прават, заедно со гатачите, бајачите, предвидувачите и самиот Бог не го прави. Слободата ни ја дава безусловно, но ни го покажува и начинот за вистинско насочување. Но, токму ова не трае само пет минути и не се чита во дневниот печат. Тоа насочување претставува уметност на живеење, преумување, себепронаоѓање преку сопствен опит на тешкиот пат, кој трае до крајот на животот. Насочување - да, но од знаењето на единствената наука над сите науки, - додаде Никола.

Тој ни посочи и еден друг пример. „Се раѓаат еднојајчени близнаци, нормално во исто место, ист ден, час, минута. Во текот на животот едниот направил избор да биде монах, а другиот разбојник.“ И сега, што ќе рече астрологот? Тој пак ќе има одговор, наводно дека биле пресудни тие триесет секунди разлика во кои разбојникот се родил подоцна! Не знаејќи, многу штета е нанесена, многу судбини се променети со овие појави, што секако не е без последица по нивната карма, според принципот на причина и последица - мислам на кармата на астролошките проповедници.

Во продолжетокот ни раскажуваше еден вистински пример за таков уништен живот: „Девојката што ја познавав беше слепо посветена, скоро зависна од чудото на хороскопот. Инаку, жи-

вее во близина на Прилеп. Се подготвуваше нејзината свадба по шестгодишна врска со нејзиното момче. Вечерта, непосредно пред свадбата, случајно или не, беше известена дека токму тие два-три дена имала лоши (астролошки) тн. аспекти на емотивно поле, дека тогаш не било препорачливо да се донесуваат важни одлуки на љубовен план. И знаете ли што се случи? Кутрата таа најпрвин беше во шок, потоа побесне, па удри во хистеричен плач. Следуваше убедување кај родителите дека свадбата мора да се одложи до следната недела... Во семејството настана ужасен немир. Убедувањата од родителите не допираа до неа. Таа ноќ имаше и меѓусебни тепачки. Во тежок стрес Наташа ја искина венчаницата, се заклучи на горниот кат и следниот ден не се појави во црквата. Каков невиден срам беше тоа за нејзините родители, болка кај многу други блиски луѓе, во семејството на младоженецот...!"

Затоа ви велам: нека чуе астрологот што понатаму се случуваше, за да го сфати бремето на сопствената одговорност. Толку многу солзи на едно место! „Младоженецот никогаш не ѝ прости. Неговите родители, исто така, не сакаа повеќе да чујат за неа. Наташа подоцна се покаја, бараше прошка, но, не ја доби. Таа тоа не го преbole. Веќе четири години се лекува во психијатриска установа од т.н. реактивна психоза!" Колку невина работа е слободната волја, условена од ас-

трологијата, нели? - видно вознемирен замолча Никола. Молчевме и сите други во одајата.

* * *

По подолга пауза повторно Јулијана побара збор.

- Ме интересира значењето на **бројаниците**, оние што ги носат младите на рацете повеќе за украс. Не мислите ли дека поим немаат што значат тие и зошто служат?

- Еве, што јас сум научил за таа работа од дружењето со некои мои пријатели монаси - одлучи да одговори Христо. - Секое топченце на бројаницата го плетат продуховени луѓе, често и монасите. Го плетат со љубов и молитвено. Низ вековите наназад, светите луѓе со помош на бројаницата, ја изговарале молитвата над сите молитви - *Исусова̄ѣ молӣѣва*. Таа гласи вака: **„Гос̄ѣоде Исусе Хрис̄ѣе, Сине Бож̄ју, ѣомилӯј ме грешнио̄ѣ (грешна̄ѣа)“**. Монасите се подвигуваат на оваа молитва, со љубов, целиот свој живот. Не знам колку сум во право, но сум чул дека некои ја кажуваат и по илјадници пати во текот на денот.

- Сакаш да кажеш, Христо, дека бројаниците не треба да бидат мода, ниту дека сама по себе штити од лоши сили, како што мислат некои. Таа

не смее да се поистоветува со амајлија, така ли е? - потпраша Јулијана.

- Во никој случај, таа помага за усредоточување на умот во молитвата. Значи, силата не е во бројаницата, туку во верата со која се изговара Исусовата молитва. Според тоа, самата бројаница, ако ја носиме без да знаеме зошто, не ни користи ништо.

Кога сме веќе кај молитвата, ќе ви раскажам еден случај за неприфаќањето на Божјата волја - побара да зборува Христо.

Подолго време познавам еден брачен пар. Тие се неверојатно добри луѓе и големи верници со вистински дела. Еден период постојано упатуваа молитва кон Бога и Мајката Божја со барање нивниот син да се школува во Германија кај сестрата на жената. Во една прилика забележав дека верата им се расколеба, зашто по толку многу молитви постојано наидуваа на некоја пречка. И покрај молитвите, желбата не им се исполни. Така тогаш размислуваа тие. Но, што се случи подоцна?

Пред извесно време, кога повторно ја сретнав таа моја пријателка, ме изненади со изјавата што ја чув: „Фала му на Бога, што не дозволи Милан да отпатува на школување во Германија. Отпосле дојде до нас веста дека внукот на мојата сестра веќе подолго време е зависник од хероин. Каква трагедија! Само кога ќе помислам во кој амбиент требаше да живее нашето дете и во што

подоцна можеше да се претвори под влијание на тоа дружење. Колку неправедно му се лутевме на Бога што не ги исполнува секогаш нашите молитви - продолжи таа. Заборавивме дека во молитвата баравме само она, што е најдобро за нашето дете. Очигледно Тој ја услиши нашата молитва, само што тогаш ние не можевме да го видиме тоа што Тој го гледа!"

* * *

Темите се редеа во бескрај.

- Марија, околу ова разбравме од излагањето на Христо. Но, сите заедно се договоривме да те запрашаме, онолку колку ти што знаеш, за Светата Тајна Ефхаристија или за **Светата Тајна Прическа** - ми се обрати Снежана.

- Бидејќи го знам само она што сум го прочитала - одговорив - сепак, ќе се обидам да ви прераскажам и еден необичен пример што го чув од почитуваниот свештеник Р од Соборниот храм.

Кога во вашиот дом треба да пристигне и да гостува некој за вас значаен гостин, што вие го љубите и почитувате, сериозно се подготвувате за неговиот дочек. Настојувате домот убаво да го исчистите одвнатре и однадвор, па сè до дворот. Потоа, вие се промените во чиста облека и така спремни со радост достоинствено му ја отворате вратата за тој да влезе во домот.

Ако тоа го правите за обичен човек, ваш пријател, замислете си со колку грижа, љубов и достоинство треба да го пречекате Господ Бог да дојде при вас, во домот ваш. Најнапред го чистите вашето тело од прејадување со тешка и мрсна храна, од препивање, зашто тие две страсти го заматуваат умот. Прејаден човек - дремлив човек!

Што е уште поважно, го чистите умот и срцето од нечистотите: гордост, љубомора, завист, скржавост, егоизам, злопаметење, непростување на оние кои ви згрешиле, лоши мисли, лоши зборови и се друго што го гнаси срцето.

Така спремни, чисти и уредни одвнатре и однадвор, ја отворате вратата на срцето за Тој Вистинскиот Бог да се всели во вашиот дом - во вас.

Тоа треба да се случува секогаш кога се подготвуваме да се причестиме со виното и лебот што Светиот Дух ги претвара во крв и тело Христово. Во спротивно, самите ние ќе си предизвикаме само штета, примајќи ја неподготвено и недостојно.

Гледам дека ве заинтересирав. Затоа ќе ви прераскажам уште еден пример од истото духовно лице, што се однесува на слабата вера кај човекот. Многумина формално ја примаат Светата Причест, не знаејќи за нејзината суштина и сила, не знаејќи ниту од кого ни е пратена, ни што таа содржи, ниту какво значење има за душата на човекот.

„Младата мајка со слаба вера, повеќе од традиција или затоа што другите така ѝ рекле, го зела в раце своето четиригодишно девојче и тргнала да го причести на ден Божиќ. Чекајќи така во редот, гледала како другите се причестуваат пред неа, па почнала да размислува вака: `Гледам толку луѓе, стари и млади, убави, грди, болни, што барам јас тука со моето дете? Може само да си го разболам дополнително од таа една единствена лажичка што сите ја ставаат во уста. Ако не повеќе, ќе му се направат ранички околу устата.`

Додека така размислувала и не забележала дека веќе стои пред путирот и испружената лажичка. Во тој миг таа го стиснала детето на градите и возбудено рекла: `Не, не, не ни треба тоа!` И веднаш во паника избегала од редот на големо изненадување на свештеникот и на присутните.

За онолку време, колку што ѝ требало да стигне дома, околу дваесетина минути, во ужас и страв видела дека целата уста на девојчето, однадвор и одвнатре, заедно со јазикот, била полна со ситни ранички, слични на херпес. Се случило токму тоа што го помислила, тоа од што се исплашила кога стоела пред најскупителната тајна за спас на човекот. Заклучила дека тоа не можело да го предизвика страшната лажичка, бидејќи таа навреме ја одбегнала. Но набргу, ја сфатила пораката, го препознала 'знакот', па избекумено

и со каење се вратила кај истиот свештеник, но сега веќе со силна вера, барала причест за нејзиното девојче. Тоа не било можно, бидејќи веќе било доцна. Но затоа, свештеникот ја исповедал и ѝ прочитал други молитви. Набрзо потоа, на нејзино чудо, сите промени од устата на девојчето едноставно исчезнале." Инаку, настанот е вистинит и ви го пренесувам така како што и мене ми беше раскажан.

Одново дојдовме до истиот заклучок. Жената ја спасила верата со која силно и ненадејно се здобила.

* * *

Меѓу присутните, по кој знае кој пат, се пројави интерес за суштината на **безусловната љубов**. Спонтано ги следев мислите кои што се нижеа по следниот редослед:

Во животот често меѓу нас луѓето се изговара како фраза: „Сè се враќа!“ Мислам дека би можеле на оваа реченица да се надоврземе на следниот начин:

**Подај, ќе ти биде подадено,
Помогни, ќе ти биде помогнато,
Прости, ќе ти биде простено,
Утеши, ќе бидеш утешен,
Љуби, ќе бидеш љубен.**

Овие примери на однесување од морален аспект се позитивни и човечки. Но, би ве замолила да земете хартија и од претходниот текст да го избришете вториот дел од секој ред. Гледам дека го направивте тоа. Да видиме сега што ни останало како порака.

Подај!
Помогни!
Прости!
Утеши!
Љуби!

Кога нешто правиме со малку љубов, само за да ни се врати, тоа е на некој начин условено давање или давање со предумисла. Нашите луѓе едноставно ќе речат, со математика.

Но, човекот со силна љубов, до самозаборавеност, помага, утешува, нахранува, дарува, без да очекува никакво возвраќање. Едноставно и единствено од **ЉУБОВ!** Е, тоа е безусловна љубов или безусловно давање, како кога давате некому, а свесни сте дека никогаш повеќе нема да го видите, па според тоа, нема шанса да ви врати.

Некои даваат за да бидат видени, да бидат славени. Тоа е давање во функција на себе си. Некои, затоа што така им се сонило, многумина од страв Божји, некои, пак, за да си направат реклама, а за возврат да имаат материјална корист.

Ова излагање наиде на воодушевување и заедничко прифаќање од страна на присутните.

Веднаш потоа се договоривме, покрај овие корисни разговори за подучување на душата, да поминеме и на конкретни дела. Да најдеме начин за конкретна помош на бездомниците, на старите напуштени луѓе, на гладните. Правевме планови на кој начин и во која форма да започнеме со акцијата.

Вториот дел од средбата го продолживме со нови дискусии на истата тема - **Бог, љубов!** Веќе беше седумнаесет часот, а никој не помислуваше за заминување. Меѓу нас сè повеќе се чувствувааше взаемната доверба и жедта за нови сознанија.

* * *

Еден од новодојдените во нашата дружина беше младиот стоматолог Владо. Тој неодлучно и со малку трема ни се обрати, очигледно добро подготвен:

- Моето размислување по содржина се совпаѓа со претходното, па за да биде попрецизно, ќе прочитам нешто што синоќа го запишав. Сите го следевме со особено внимание.

„Нека не мислат некои луѓе дека се повеќе дарени, помили на Бога од другите. Сите сме еднакви за Него и сите подеднакво дарувани да го

примиме Образот Негов, кои и да сме, каде и да сме. Одлуката е наша.

Докторот, ако со вистинска грижа и насмевка му помага на пациентот, веќе го примил дарот; готвачот во ресторанот ако внимава на хигиената и како за себе ја подготвува храната, го примил дарот; наставникот, ако во секое дете го гледа своето и со вистинска грижа му го пренесе знаењето, исто така, го примил дарот; продавачот кој се грижи за квалитетот на продуктот што го продава како за себе, го примил дарот; ако државникот кој го досегнал врвот по желба на народот се симне долу и како вистински пастир се грижи за човекот, примил голем дар. И сидарот, и архитектот, и аптекарот и судијата, и научникот, и сликарот, и поетот... ако пред себе, наместо профитот, ја имаат грижата за човекот, сите тие го примиле дарот. Највозвишениот, најспасоносниот, најсуштествениот дар, Дарот на Љубовта. Затоа што поскоро, без размислување, без страв да ја гушнеме љубовта."

- Зарем јас ова го реков? - се запраша човекот со детско срце, мојот сосед Владо.

Неговата искреност беше дочекана со насмевка и аплауз.

* * *

По паузата од половина час кога се релаксиравме со малку хумор, зеленооката Елена отвори една нова тема.

- Да позборуваме малку и за оние луѓе кои се гордеат затоа што се **атеисти**. Имав сосетка универзитетски професор, фина личност. Ситуацијата во домот со години им е хаос: немир, кавги, проблеми со синот што не сака да студира. Тој неодамна имаше и сообраќајна незгода. Нејзиниот сопруг, пак, води двоен живот и тн. Кога еднаш се обидов да ја упатам во Божјиот живот, таа со толкав презир ме погледна, што се вцашив. „Доста веќе со тој ваш Господ, тие глупости, туку дај ти однеси ме кај твојана пријателка Марија“. Можеби беше коинциденција, но после изречената хула, во нејзиниот дом стана уште пострашно. Синот почна со земање дрога, таа доживеа две операции, но и понатаму тврди гордо:

„Јас сум атеист!“

Никола побара збор и без подзастанување, како да чита, со жар ни се обрати:

- Атеистите, тоа се горди, прагматични луѓе кои сè знаат, кои веруваат и се потпираат на „два и два се четири“ и на себе си, на своите знаење, на своите мудрости, на своите пари, на својата философија, исклучиво на егзактната наука, на

она што се гледа. Тие се потсмеваат и ги омаловажуваат оние толку кутри, припрости луѓе, таму што се поклонуваат по црквите, како да застаанале во осумнаесетиот век. Тие, според нив, се неукни, наивни и смешни, штом веруваат во бајки. А јас ќе речам дека не ја гледаат, при очи, етиката Божја. Не знаат дека би биле совршени доктори, научници, интелектуалци и сл., доколку се препожасани со Љубовта Божја.

Јулијана се вклучи:

- Ајде малку да се тргнеме од сериозниот пристап на темава. Ќе зборувам за истата содржина, но ќе се обидам да ве релаксирам: - Се среќаваат атеист и верник.

„Каде одиш толку рано во недела наутро?“, прашал атеистот.

„Во црква, на литургија“, одговорил верникот.

„Ти си имаш проблем, човеку, што гледаш во тие работи, наместо да се одмараш дома“, му се потсмеал атеистот.

„Не, немам јас проблеми, комшија. Ти имаш проблем што не го гледаш тоа што јас го гледам“, одговорил верникот.

„Ај, те молам, докажи ми со прост, секојдневен пример што не гледам јас?“ одговорил накочоперено атеистот.

„Да те прашам, има ли нешто што не јадеш, некоја храна кон која имаш аверзија или еднос-

тавно досега не си ја ни пробал? Ќе почекам, додека се потсетиш."

„Да помислам... диња, уште од дете не сакам диња", рекол атеистот.

„А знаеш каков вкус има?"

„Од каде би знаел кога не сум пробал?"

„Е, па, вака. Кога еднаш ќе пробаш, ќе знаеш од искуство, ќе знаеш и ќе прераскажуваш за вкусот и блажината на плодот."

„Значи ли тоа дека треба да вкусам и од благоста на Бога?"

„За тоа оставам ти да си размислиш. И уште нешто, кога ќе го пробаш вкусот на дињата, не им се потсмевај на оние кои не пробале."

„А сега, дозволи ми да побрзам во црква, многу брзам."

Јулијана ја заврши приказната.

- Јулијана, ова беше толку оригинално, што иако не е за смеење, се изнасмеав до солзи - коментираше Бети, па продолжи:

- Дозволете ми и јас да се вклучам во дискусијата за атеистите, и да ви раскажам како, пак, децата се расправаат на оваа тема. Сања, мојата десетгодишна внука, доаѓа еднаш горда од училиште и ми вели:

„Бабо, знаеш што, денес го зафркнав Марио во училиште."

„Кажи што било, пиленце?" ја прашав.

„Тој ми вели вака: - Мајка ми ме учи дома да не слушам глупости за Господ.

- Па мајка ти е мала како тебе и не знае - му реков, бабо.

- А ти, пак, божемски знаеш, каде е Господ, ајде покажи ми го, ако си толку силна.

- Марио, дали ти знаеш што е ветер? - го прашав.

- Е, ама глупости, па, знам сигурно.

- А дали го гледаш ветрот?

- Да... ова... не... ама... ама...

- Ама, кога ќе ти ја дувне косата, го чувствуваш, така? - му реков јас.

- А, дали знаеш дека Маја од третата клупа те сака?

- Е, глупости, како е тоа да ме сака, како тоа изгледа? - ме праша Марио.

- Кога ќе почнеш ти да ја сакаш неа, ќе видиш што е тоа сакање, препотентен низаеден."

Сите во просторијата прснавме во смеа, а Бети разнежнето рече:

- Умната на баба, нека научат атеистиве од децата.

- Ама сме денес инспиративни, досетливи, оригинални, се бисери на мудроста - им се обратив на присутните кои денеска беа во голем број.

* * *

Се јави за збор Глорија, која за разлика од некогаш, изгледаше поинаку. Длабокото деколте

и нагласената шминка ги немаше. Се чувствува-ше исполнето и задоволно ни се обрати.

- Вчера на една од телевизиите имаше анке-та „за“ и „против“ **веронауката** во училиштата. Никако таа работа да заживее, не дава гаволот. Многу ми беше тажно за некои жени, мајки кои жестоко противречеа. Некои дури горделиво одговараа: „Не, никако, ќе се збунат децата со так-во учење. Наместо да си имаат свои активности како балет, учење јазици, учење компјутер, спорт, пливање, футбол..., тоа е корисно за нив. А не сега тука, на деца, веронаука! Па, не сме ние во петнаесети век. Веќе сме во векот на компјуте-рите.“ - резигнирано пренесе што чула Глорија, па додаде:

- Зарем веронауката им го одзема правото да се занимаваат и со други активности?

Се надоврзав, бидејќи и јас ја следев истата полемика на телевизија:

- И мене ме болеше, ми беше несфатлив тол-кавиот отпор на луѓето кон спасоносната наука над сите науки, науката за љубовта. Науката за љубовта била штетна и непотребна!? Госпоѓата што беше на екранот не ми предизвика толку бес, колку што почувствував жалење за неа, искрено до болка, за нејзината заблуда, за нејзино-то незнаење. Посакував да можам да ја запра-шам:

„Драга госпоѓо, што гледате штетно во тоа што вашето дете ќе научи да ве почитува вас ро-

дителите и другите возрасни луѓе, што ќе го љуби своето другарче и ќе се жртвува за него, што нема да присвои ништо туѓо и ќе ја презира лагата, што ќе помогне на болниот, беспомошниот, што ќе се научи на послушност, исполнителност, што ќе го почитува дадениот збор, исто така, учењето, знаењето и оние кои му го пренесуваат? Каде го гледате гревот ако научи за насмевката и љубезноста, ако навреме ја сфати опасноста од зборовите алкохол и дрога, агресивност и убиство? Грев ли е што ќе научи да не завидува, да не се радува на туѓата несреќа, да не го прави она што не сака него да му го прават другите, ако ги научи вистинските вредности за достоинствен живот?

Ете тоа содржи, госпоѓо, тој бауч, тој страшен збор, таа толку споредна работа, што им 'текнуло' да ја внесат во образованието - веронауката. Кој е гревот што вашата ќерка ќе ја осознае и ќе ја негува внатрешната убавина, а не исклучиво убавината на своето тело и најновите трендови во модата, што утре нема да му дава предност на материјалното пред богатството на духот?

Веројатно ќе ми одговорите дека тоа може да го понуди како едукација и етиката како наука.

Точно е така, никој не ѝ го одзема местото на **етиката**, ниту ја негира. Напротив, и таа е корисна во образовниот процес. Суштинската разлика меѓу нив не е во крајната цел; разликата е

во **изворот**. Едната е од световниот, а другата од божествениот извор. Но таа, без духовната димензија - Светиот Дух, претставува само гол, сувопарен збир на правила на однесување. **Апсолутната вистина** е онаа произлезена и проткаена со Божествената димензија, што не мора дури ни да се учи. Таа говори од разумот на срцето и содржи апсолутни вредности за сите времиња, за сите човечки епохи, сè до вечноста. Така, инспирирана, дадена од Креаторот, таа е преточена во *Десетте Божји заповеди*. Но дури и тие, Божјите заповеди, иако се од Бога за човекот, сепак, би биле само десет правила на однесување, ако не се обоени со принципот на Новозаветната Љубов. Така доаѓаме до вистинската апсолутна „етика“ за човекот, кој се стреми да стане Богочовек низ сопствената духовна еволуција."

Се изненадив од сопствените зборови и од милината што ме обзеде. Се прашував кој ли ми ги вметна во умот!?

* * *

По ова сознание кое што дојде одненадеж, забележавме дека на денешната средба, Христо, нашиот ревносен учесник во дискусиите е отсутен. Но, ми блесна идејата. Новата тема што следеше единствено можев да ја споредам со неговиот живот.

- Уште подобро што не е денес со нас - им реков, затоа што немаше да дозволи да зборуваме за него. Бидејќи прашањето што го поставивте беше „**безусловната љубов**“, а подобар пример од животот до сега јас не познавам, освен овој за нашиот Христо.

Го познавате веќе една година, а јас го познавам десетина. Тој е обичен скромен човек, кој на прв поглед, со ништо посебно не се истакнува. Живее во обична стара куќа, сам, вози просечен автомобил, нормално изгледа и се облекува и во сè е најобичен човек од нашето маало.

Сигурно не знаете дека е доста успешен во приватниот бизнис веќе десетина години. Поседува синцир на дуќани во неколку градови. Се занимава со трговија, заработува добро, а може да се рече повеќе од добро. Започна скромно и чесно, секогаш потпирајќи се на Божјата волја. Во една прилика ми рече: „Првото нешто што го правам, пред сите други работи, откако ќе ги отворам очите, му се заблагодарувам на Бога за дарот на овој ден. Второто, да ми даде сила да работам заради моите луѓе.“

Толку природно го изговори тоа „моите луѓе“, што морав да потпрашам на кои луѓе конкретно мисли.

„Секако, на моите вработени и нивните дечиња, на нив мислам, Марија“.

Има околу двесте вработени луѓе. Со нив се однесува како да им е покровител, татко, брат и

уште повеќе, како да им е слуга. Неретко ги превзема во свои раце нивните обврски за да им помогне, да ги ослободи од работа кога имаат семеен или некој друг проблем.

Најголемата грижа му е да оди добро работата, за да бидат солидно и редовно платени. Сите обврски кон државата редовно и чесно ги исполнува. Вистински верник е веќе десетина години; редовно ги пости сите пости во годината, се исповеда и причестува. Неделата редовно ја користи како ден за одмор и утринска литургија.

Никогаш не забележав да се експонира, да се фали, да се гордее, но затоа прави нешто друго: љуби, безусловно љуби. За секого од вработените чува топол збор, мудар и човечен совет. Тие се слободни да му ги искажуваат и своите домашни проблеми со сопружниците, децата... Ги слуша со бескрајно татковско внимание, ги успокојува, им влева надеж.

Ако нечие дете е болно, тој потрчува да го најде вистинското решение - медицинска нега и лекови. Најчесто помагал и во подмирување на трошоците за лекувањето на своите луѓе.

Се сеќавам, еден ден го видов вознемирен, блед и со видлива болка на лицето. Кога го прашав што му се случува, со нескриена грижа ми одговори: „Едно од дечињата на еден мој вработен е тешко болно - веројатно леукемија... Очајни сме! Цела ноќ ја поминав во нивниот дом, да им се најдам во грижата, да ги утешам и смирам.“

Разбрав дека веднаш потоа пронашол адреси од неколку странски клиници, потоа ги средил сите формалности и дури најпосле дошол кај родителите и им се обратил: „Спремајте ги пасошите, за два дена патуваме.“ „Каде?“, - во очај прашале родителите. „Ќе бараме лек за детето“, - одговори тој.

Неброени се вакви и слични ситуации каде што тој тивко, без никој да знае, како да е тоа најприродната работа на светот, помагаше морално, материјално, човечки. Велеше: „Што има тука чудно, тоа се подразбира, тоа ми е света должност. Неслучајно Бог ми помогнал да заработувам повеќе од другите, тој помага да оди работата, но сигурно не му е планот да уживам само јас, туку уште повеќе другите околу мене.“

Помагаше насекаде кај што ќе чуеше дека некому му е потребно - од телевизиските екрани или од разговорите со луѓето. Често со насмевка ќе ми речеше: „Не случајно во тој конкретен миг сум бил таму, за токму јас да чујам за нечија тешка неволја. Тоа јас го сфаќам како знак дека треба и да помогнам!“

А за проштевањето и да не ви зборувам! Тоа беше особеност на неговата природа. За секој кој му направил неправда или зло од срце се молеше на Бога и Мајката Божја и простуваше веднаш, дури враќајќи му со добро дело, со награда! Необично, нели? Еднаш ми рече: - „Најпрекрасен на-

чин да се победат недостатоците кај луѓето е да им дадеш Љубов."

Случајно неодамна разбрав дека подолго време Христо редовно финансира две сиромашни семејства; тој лично за тоа никогаш не ми кажал.

Во една прилика, очигледна беше тагата и горчината на неговото лице. По долго инсистирање, едвај, со насолзени очи, изговори: „Ја жалам, толку многу ми е жал..." „За кого ти е жал, зборувај веќе." Едвај се охрабри да ми одговори: „Една моја вработена поткрадува, ова ѝ е веќе трет пат! Два пати ја советував и ѝ простив, но очигледно порокот не ја оставил на мира. Не сум спиеел три ноќи од болка, како да ја отпуштам од работа! Размислувам што би правеле нејзините две дечиња, тие не се виновни за грешката на мајка им. Од друга страна, таа веќе станува лош пример за другите вработени. Уште седум дена траат Божиќните пости. Никако не смеам да ѝ дадам отказ за време на постите. Нека си го прослави раѓањето Христово. После тоа ќе разговарам со неа", рече со олеснување заради одложената одлука. На лицето се уште му лебдеше болката, не заради себе си. Боледуваше за гревот на вработената, со толку многу щубов.

По подолго молчење, му реков: „Христо, го разбираам твојот начин на размислување, но сепак, ова што го правиш за другите е надчовечка жртва! Зошто?!"

Ме погледна кротко и без нималку да претерам, на неговото лице го видов материјализиран зборот љубов.

„Прашуваш зошто?“, тивко одговори само два збора. „Ме радува!!!“ „Како?“, го запрашав пак, како да не чув добро!

„Ме радува кога другите се радуваат.“

„И тоа е сè, нели? Целиот твој порив?“

„А кој друг порив е посилен од тоа да создаваш радост?“

Пред заминување се сврте кон мене и го кажа следното:

„Не се плашам од смртта, дури ѝ се радувам. Единствено ме жалости мислата како без мене, кому ќе ги оставам моите луѓе и нивните дечиња.“

Ете тоа е нашиот Христо, човекот кој речиси една година, скоро невидливо е тука меѓу вас.

Благодарна сум на Бога што во мојот живот ме приближи до човекот кој не учел етика, туку преку благодатта Божја го гледа светот поинаку. Простодушниот човек за кој што Христос ни говори во неговата проповед за љубовта, кој безусловно го љуби ближниот свој во целата полнота на зборот.

Кога погледнав пред себе, видов, многумина просолзија.

* * *

Од оваа средба ќе ви пренесам само уште едно размислување.

Ирена беше денес за прв пат со нас. Се знаеме скоро две децении. Не се среќававме премногу често, но и покрај тоа меѓу нас постоеше срдечен и искрен однос. Таа повеќе од десет години работи со хендикепирани деца во една од скопските установи. Работи, сувопарно звучи. Таа живее и се дава со толку многу жар, самопрегор и љубов, што ја надминува дури и љубовта кон сопственото дете. Верник е од неодамна и секогаш говори за делата од верата. Неретко наидува на отпор од луѓето во нејзината работна околина, кои за жал, не можат да ја видат оваа поинаква димензија на давање. Таа денес се интересираше за следното:

- Марија, која би била пораката, поуката од сите наши разговори досега? Која е тајната човекот да живее со мир во себе и со другите околу него, како да се заштити од стравот, осаменоста, од непријателите во овој хаотичен свет?

- Тајната е изнедрена од искуството и мудроста на прогледаното, обожено срце на човекот, назад низ вековите. Таа е освестена дури и од опитот на срцето на сите нас тука, толку обични и неуки ученици. Зашто во срцето на Љубовта си-

те сме едно. Тајната е навистина очигледна и едноставна:

Кога ќе се разбудиш, љред да зайочнеш било која работџа, засџани љред Бога. Смири ги чувсџваџа и среди ги мислиџе и обиди се да создадеш љубовно расџоложение во срцеџо. Речи си себе си:

„Ја сакам молиџваџа, го сакам целиоџ свей и лошиџе и добриџе, зашџо и јас вчера бев еден од лошиџе, а уџре џие ќе бидаџ меѓу добриџе луѓе.“ Поџоа, љобарај од Бога, сџедно дали од молиџвеникоџ или со свои зборови. Нека биде искрено! Побарај милосџ и за другиџе, дури и за џие кои не џе сакаџ, џоа е добро за џебе, а Бог многу го љуби.

Сџ шџо ќе мислиш, одлучуваш, сџ шџо ќе работиш џој ден, љобарај да биде со Негова љомош. Сџ шџо ќе џи се случи нељредвидено, љоволно и нељоволно, исџо џака, љосакај и љрифайџи да биде љо Негова волја, зайџоа шџо Тој најдобро знае која љоџреба денес ќе биде за добро на џвојаџа душа и џело.

Поџоа сџокојно зайочни го деноџ со сиџе задачи, обврски и љоџреби шџо се љосџавени љред џебе. Доколку во еден миг се разгневиш, вознемириш или не знаеш како да љосџайџш, накрайко засџани, влезе во

себе си и заирашај се како ли Христос би постојал во оваа ситуација.

Ако нечие лице те прави несокоен или ти буди омраза, замени го веднаш во мислите со некој кој многу ти значи, што неизмерно го љубиш. Верувај, омраза та веднаш ќе исчезне.

Ако добиеш желба да судиш некому за некоја лоша постојалка, за миг заситани и во мислите види се себе си во деновите кога си се однесувал слично. И како што себе си си просил, проси му и нему.

Ако видиш подадена рака на изгладнето и измачено лице, поворно замени го со лицето на твојот татко, мајка, ќерка и замисли дека живојот и нив можел да ги доведе во иста ситуација. И тогаш ќе видиш колку лесно ќе подадеш утеша, леб или онолку колку што имаш, со висинска љубов.

Ако тој ден изгубиш неочекувано доста пари, не очајувај, од каде знаеш дека тие денес не би те довеле во некое искушение или опасност. Ако на овој начин се помирш, изгубено то ќе го добиеш утре со Божја помош.

Поисети се дали со некого си се замерил толку многу, што нишу „добар ден“ не сакаш да му кажеш и побрзај да го најдеш, па со насмевка речи му: „Ајде, било што би-

ло, ти протувам денес, како што ти мене ми протти вчера."

Ако се запрашаш - зошто толку вера? Зашто што деној си го заочнал со молишва кон Него и си се прдал на Оној кој најдобро знае што денес е за твоје добро.

По сите секојдневни прблеми и радости, прд да засиеш, засиани мирно и благодарни Му Нему, зашто што сè уште си жив. Зашто, што ќе ти беа денес сите усеси, богајства, слава, ако во овој миг место во молишва, беше во некој болнички кревет.

Не заборавај да се запрашаш: „Што денес полезно сторив, не само за себе, туку и за другите - за ближниот свој, но не формално, од обврска, туку со љубов?" Ако заклучиш дека не можеш да се светиш за такво нешто во преходните денови, најрави план каде што полскоро да помогнеш - дали да отрчаш во болница и да го утешис болниот пријател, дали да подадеш на познаникот кој прд извесно време се пожалил дека децата му гладуваат, а ти си заминал рамнодушно. Можеби ќе „скокнеш" во домот за децата без родителите, па на првото дете што ќе го среќнеш во дворот ќе му го подарис најголемото чоколадо и уште повеќе, ќе му подарис нешто што никој не

**му дал - ѝреграй̃ка и макар за край̃ко - чув-
с̃иво на грижа и љубов!**

**Ако секој ден се однесуваме на овој на-
чин, Богоугодно, среќни ши̃о благода̃и̃а
Негова се излила врз нас, с̃е ѝовеке духовно
ке рас̃еџе, ке заздравуваме, ке се обожува-
ме.**

**Ако секој ден ус̃ееме да дариме барем
само еден ѝлод на Љубов̃а, како возвра̃но
ехо ке ни дојде миро̃и̃ и радос̃а во срце̃о
и желба̃а за уш̃е ѝовеке ѝакви дела.**

**Такво̃о давање-земање н̃е води ѝо на-
горна линија ѝо скалила̃а ши̃о вода̃и̃ до
Бога.**

Очите на присутните зрачеа со благост, нас-
мевка и вера.

Сите бевме едно во радоста и уште поревнос-
но подготвени да ја следиме свездата до Витлеем
што ке н̃е доведе таму, до Изворот, до Него!

Ете така, ние малите, простодушни, обични
луѓе, невино детски, но искрено, учевме едни од
други. Со благодатта Негова по малку прогледу-
вавме, духовно **растевме**. Ако не повеќе, се наде-
вавме дека барем не сме талкачи и осаменици во
пустината на незнаењето.

С̃е уште и до оваа двеилјади и шестата сите
сме во истомисление. С̃е уште го бараме патот до
новото раѓање. **Патот од умот до срцето!**

Ако ми поверувавте дека бев искрена, повелете, придружете ми се! Борбата продолжува. Та нели го зедев крстот?

А штотуку стигнав до **Почетокот...**

* * *

Марија ги доврши последните мисли... Поминаа само петнаесетина дена од **големата одлука** да се соочи со сопствената слика. Се поклони и заблагодари.

Воздивна со олеснување и веднаш потоа се почувствува невообичаено поинаку споредено со времето пред да ја донесе одлуката. Се чувствува како човек пред смрт кому по некое чудо му е подарен живот, како затвореник кој штотуку ја зграпчил слободата, како давеник кој во последен момент го вдишал спасоносниот здив...

Таа со внимание, едвај дишејќи ја следеше состојбата на срцето и воопшто целокупната психофизичка промена што ненадејно ѝ се случи. Сфати дека нејзиното ЈАС не е веќе распрскано и разделено на две, дека едното не господари со другото. Низ годините научи да го препознава лелекот на осамениот, див и заробен човек, кој иако зафрлен таму во лавиринтот на потсвеста, сепак беше секогаш тука како злокобен сведок; понекогаш во екстаза од ужасните маки тој во очај стенкаше, кога посилено, кога нечујно, како

пред умирање. И тогаш кога стуткано, исплашено и помирливо молчеше и тогаш кога молитвено бараше прошка и помилување и тогаш кога непрекинато во рика корнеше и гребеше, тој **стариот човек** секогаш потсетуваше на своето присуство. Марија најчесто безмилосно со презир и со гнев му го вртеше грбот, неретко и го сожалуваше, но редовно на крајот ја трескаше силно вратата на совеста, верувајќи дека е што подалеку од паднатото ЈАС на старата Марија.

Овој пат, спасително, не по сопствена волја ѝ се случи нешто ново. Не беше тоа само чувство на спокојство, ниту пак самозадоволство од завршената задача што си ја постави како цел. Таа со љубов, без да знае, ширум ја отвори вратата на срцето, ѝ подаде рака и со срдечна насмевка ѝ посака „добредојде дома“ на старата Марија. Предолго тие двете беа отугени и заглавени во времето и просторот, а ова беше нивната прва вистинска средба и соочување.

Марија предолго го бараше мирот во себе си, без да сфати дека и ако му простеше на целиот свет, дури и на убиецот на нејзината душа, ништо не ќе ѝ беше од полза, ако претходно не воспоставеше мир и не си простеше самата на себе си. Конечно ја препозна чудесната промена што ѝ се случи денес, ја гушна изгубената овчичка, па така ја прибра во стадото на мирот. Знаеше дека местото на спасителната средба се случи толку

близу во неа, во **единственото срце** што им припаѓаше на обете.

Таа свечено се исправи и се упати кон стаклената врата накај градината што дишеше во свежа чистота. Денот тивко се подготвуваше за починок до следното **будење...**